

ZEST-raportti: luonnos ver 1.6 (15.8.2006)
Marko Raitanen

”Aikuiset arvostavat nuorissa elämän arvoja, käytöstapoja ja muuta sälää”
Nuorisotutkimus yläkoulun nuorten arvoista ja arvostuksista

Sisällys:

Aineiston ominaispiirteet

Arvotutkimuksen lyhyt tausta

Mitä arvostan itsessäni ja toisissa ihmisissä

Sosiaaliset taidot ja huolenpito

Suorittaminen ja pärjääminen

Tekeminen ja osaaminen

Rehellisyys ja luotettavuus

Hauskanpito

Tunnollisuus ja ahkeruus

Suvaitsevaisuus

Suvaitsemattomuus

Muut

Yhteenveto

Mitä ominaisuuksia kaverini arvostavat toisissa nuorissa

Sosiaaliset taidot ja huolenpito

Suorittaminen ja pärjääminen

Tekeminen ja osaaminen

Rehellisyys ja luotettavuus

Hauskanpito

Tunnollisuus ja ahkeruus

Suvaitsevaisuus

Suvaitsemattomuus

Muut

Yhteenveto

Mitä ominaisuuksia aikuiset arvostavat nuorissa

Sosiaaliset taidot ja huolenpito

Suorittaminen ja pärjääminen

Tekeminen ja osaaminen

Rehellisyys ja luotettavuus

Hauskanpito

Tunnollisuus ja ahkeruus

Suvaitsevaisuus

Suvaitsemattomuus

Muut

Yhteenveto

Päätelmät

Pohdinta

Lähteet

Aineiston ominaispiirteet

Zest-ohjelman arviointia varten on kehitetty verkkopohjainen kysely, jossa arviointi yhdistetään luokkahuoneen lattiatasolla kehittymässä olevaan moraalisiin, asenteisiin ja arvoihin. Suurin osa kyselystä perustuu niin sanottuun puoliavoimeen konstruktion, jossa 7-9 lk. oppilaat itse pääsevät luomaan kyselyn muuttujat. Oppilaat arvioivat sekä omia vahvuuksiaan että viiteryhmänsä ja aikuisten arvoja. Kysely tuottaa kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti analysoitavissa olevaa tietoa luokkahuoneessa vallitsevista arvoista ja moraalista. Verkkopohjaisena kyselynä ja puoliavoimena konstruktiona kysely soveltuu erinomaisen hyvin nuorille, jotka ovat tottuneet mm. verkkopohjaisissa peleissä rakentamaan pelinsä itse verkon välityksellä. Lisäksi vastaaminen on nopeaa (Avg 00:11:22, Med 00:10:03) ja tulokset välittömästi nähtävissä.

Verkkopohjaiseen kyselyyn osallistumisesta annettiin tarkempi ohjeistus koululle noin kuukausi Zest- tiimiläisen vierailun jälkeen, jotta koulu ehtisi hyödyntää ohjelman valmiita tuntisuunnitelmia Zestin teemojen syventämiseen. Tutkimukseen osallistumista varten koululle luotiin koulukohtainen salasana, jonka SLNS toimitti koulun yhteyshenkilölle sähköpostin kautta. Tutkimukseen osallistuminen oli kouluille vapaaehtoista.

Kaikkiaan koulukohtaisia salasanoja luotiin 50 kappaletta, joista 12 käytettiin. Kyselyyn osallistuneet koulut on jaoteltavissa neljään alueeseen.

Oulun seutu:	Hannu Kranka, Oulainen, Rimminkangas, Siikajoki
Kuopion seutu:	Ruukin koulu, Juhani Aho, Kärsämäki
Pääkaupunkiseutu:	Norssi, Hakunila, Mankkaa, Hyrylä
Lounais-Suomi:	Eura

Verkkopohjaisen kyselylomakkeen on avannut ja läpikäynyt 1011 koululaista. Vastausten määrä on kuitenkin vähäisempi (liite 1.). Muutamissa tapauksissa ero vastaajien ja vastausten määrän välillä on huomattava. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun 9lk. pojista (37kpl) vain neljä on kuvannut mitä heidän mielestään aikuiset arvostavat nuorissa. Toisaalta varsin tavallisia ovat koulukohtaiset, 50 prosenttia ylittävät vastausprosentit, mitä voinee pitää vähintäänkin kohtuullisena.

Arviointitauluihin on ottanut kantaa runsaat 70 prosenttia kyselylomakkeen läpikäyneistä: korkein arviointimäärä (arviointitauluun sijoittamiset sekä roskakoriin siirtämiset yhteenlaskettuna) koskettaa kaikille vastaajille arvioitavaksi tullutta väitettä ”Pärjään kaikessa: En anna periksi vaan haluan saavuttaa tavoitteet. Tämä koskee niin koulusuorituksia, kuin muitakin elämän aloja”. Väitteeseen on ottanut kantaa 71 prosenttia vastaajista.

Kyselylomakkeiden läpikäyneiden jakauma sekä luokka-asteen että sukupuolen mukaan on erittäin tasainen.

LUOKKA

Seiska	360; 36%
Kasi	308; 30%
Ysi	343; 34%

SUKUPUOLI

Tyttö	514; 51%
Poika	497; 49%

Fountain Parkin (FP) kanssa vuonna 2003 toteutetusta evaluaatiopilotista saatujen kokemusten perusteella arviointityökalu kehitettiin kolmiosaiseksi. Ensimmäisessä osiossa vastaajaa pyydettiin

ottamaan kantaa yhdeksään väittämään Zest-ohjelmaan liittyen. Vastausvaihtoehdot olivat neliportaisella asteikolla (ks. Perttu tässä kirjassa xx). Toisessa osiossa vastaaja siirtyi kuvaamaan missä asioissa hän on hyvä, mitä ominaisuuksia kaverit arvostavat toisissa nuorissa sekä mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille. Näissä kuvauksissa vastaajalle annettiin pienempi tila lyhyelle otsikolle sekä suurempi tila tarkemmalle vastaukselle. Vastauksen syntyä helpottamaan ohjelmassa käytettiin "aided recall"-menetelmää, eli herätteitä joilla autetaan ja ohjataan vastauksen suuntautumista.

Kysymys	Herätteet			
Missä asioissa koet olevasi hyvä?	Osaan parhaiten...	Pärjään hyvin...	Olen hyvä...	Olen taitava...
Mitä ominaisuuksia kaverini arvostavat toisissa nuorissa?	Suosituimmat kaverini ovat hyviä...	Kaverini arvostavat muissa nuorissa eniten...	Minun kavereilleni on tärkeintä, että joku on...	
Mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille?	Olen saanut kiitosta opettajaltani...	Aikuiset arvostavat nuorissa eniten...	Vanhempani arvostavat minussa...	

Taulukko 1. Kysymykset ja niihin liittyvät herätteet.

Valtaosa vastaajista valitsi yhden herätteen, jonka jatkeeksi he kirjoittivat vastauksensa. Muutamat vastaajat jatkoivat useampaa herätettä, kuten ohjeissa sanotaan: ”Jos haluat kirjoittaa useamman kuin yhden asian aiheesta, paina ’Tallenna vastaus’ - painiketta. Kun et keksi enää yhtään, paina ’Jatka’ - painiketta siirtyäksesi eteenpäin”. Tämä vaikeuttaa vastanneiden tarkkojen prosentiosuuksien laskemista. Esimerkiksi kysymykseen ”missä asioissa koet olevasi hyvä” on Oulun seudun 9lk. tytöt (71) tuottaneet enemmän kuvauksia (75) kuin mitä on vastaajia. Useaan kohtaan kirjoittaneiden vastaukset ovat jossain määrin tunnistettavissa samojen yksityiskohtien toistolla tai viittauksella edellisen kohdan vastaukseen: ”No, kuten sanoin, olen kavereiden mielestä hyvä piirtämään—”.

Lukumääräisesti useaan herätteeseen tarttuneita on varsin vähän. Suurempi vaikutus vastausprosentin jakaumaan liittyy sellaisten vastausten poistamiseen, joissa vastaaja vaikuttaisi ainoastaan nojanneen näppäimistöön. Tällaiset vastaukset voi tulkita vastarinnaksi, aikuisyhteiskunnan järjestystä sohaisevaksi ja uhmaavaksi toiminnaksi. Vastaukset oli kuitenkin poistettava vastausajankohdan kuluessa, sillä niihin olisi muiden vastaajien ollut vaikea ottaa arviointitaulussa kantaa. Ne eivät myöskään sisältäneet tutkijalle kapinamielen osoittamisen lisäksi muuta informaatiota. Merkittävää on, että luonteeltaan tällaisia vastauksia oli varsin huomattava määrä, arviolta 15 prosenttia kaikista vastauksista.

Vastattuaan kolmeen kysymykseen tarpeelliseksi katsomallaan tavalla, avautui vastaajalle verkkopohjaisen kyselyn kolmas osio. Se koostuu kolmesta arviointitaulusta, joissa jokaisessa on 20 arvioitavaa laatikkoa. Jokaisessa laatikossa näkyy yksi otsikko, jota klikkaamalla tulee näkyviin tarkempi kuvaus aiheesta. Usein otsikko ei kuitenkaan vastaa lainkaan laatikon sisältöä: ”kotitaloudessa: Minun mielestä minä olen hyvä urheilussa”; ”olen taitava jossain kouluaineissa ja vähän kaikessa... : en ole taitava missään...” Tämä aiheuttaa ongelmia sekä vastausta arvioitaessa että aineistoa tulkitessa.

Otsikon ja tarkemman kuvauksen lukemisen jälkeen vastaajan tulisi vetää hiirellä otsikkolaatikko sitä lähemmäksi arviointitaulun keskipistettä, mitä tärkeämpänä hän pitää tätä ominaisuutta. Keskipisteessä arvioitu väite saa arvon 1, kasvaen mitä kauemmaksi keskipisteestä vastaus siirretään. Jos asialla ei ole vastaajalle mitään henkilökohtaista merkitystä, hänen tulisi vetää se taulun alapuolella olevaan roskakoriin.

Jos laatikkoon ei kosketa lainkaan, kirjaa arviointityökalu asian ”jätetty arvioimatta” –sarakkeeseen (ks. liite 2). Varsin usein on otsikkolaatikko jätetty avaamisen jälkeen liikuttamatta, jolloin arviointi näkyy pisteenä sirontakuvion reunalla, siinä kohdassa mihin arviointityökalu on otsikkolaatikon arponut. Mikäli vastaaja ei ole avannut arviointitaulussa ainoatakaan laatikkoa, jättää arviointityökalu vastaajan huomioimatta. Tästä syystä arviointien, arvioimatta jättämisten ja roskakoriin siirtämisen yhteenlaskettu määrä on hieman alhaisempi kuin vastaajien kokonaismäärä. Vastaaajahävikki on tässä noin viisi prosenttia kasvaen kyselyn edetessä.

Arviointitaulujen ansiosta aineistolla on ominaispiirteensä. Se ei noudata perinteistä surveyn logiikkaa, sillä vastaajilla ei ole keskenään samanlaisia vastausosioita. Tämän vuoksi arviointityökaluun päätettiin pilottihankkeen jälkeen, keväällä 2005, lisätä vielä neljä pysyvää vastausparia mittamaan ennen kaikkea oppilaan suhdetta yhteisöön eri näkökulmista. Vastaukset muodostuvat neljästä arvoulottuvuudesta, joista kukin mittaa samaa ominaisuutta ikään kuin vastakohtien avulla. Tämän menettelyn tarkoituksena on lisätä arvioinnin uskottavuutta ja tulosten luotettavuutta. Jatkuvasti arvioinnissa mukana olevat ominaisuusparit ovat:

1. Pärjääminen, suorittaminen – sosiaaliset taidot, huolenpito
2. Tekeminen, osaaminen – arvot, moraali
3. Hedonismi, hetkessä kiinni oleminen – tunnollisuus, ahkeruus
4. Suvaitsevaisuus – suvaitsemattomuus

Ominaisuuspareihin liittyvät, ennalta määrätyt ja tutkijan laatimat, vastaukset toistuivat kaikille. Vastausten muotoilu on mahdollisimman pitkälle poimittu nuorten omista vastauksista nuorten omaa kieltä käyttäen, ja ne on muotoiltu erikseen kaikille arvioinnin kolmelle tasolle – itse, muut nuoret, aikuiset. Vastaajille jäi kussakin arviointitaulussa arvioitavaksi 12 aineistonkeruutyökalun arpomaa, nuorten itsensä kirjoittamaa vastausta.

Yhtäältä valittu pysyvien vastausten menetelmä mahdollistaa vertailun, toisaalta pysyvien ominaisuusparien ulkopuolelle jääneisiin vastauksiin tulee erittäin vähän arviointeja. Aineistolle on tyypillistä, että ennalta määrätyt vastaukset saavat eniten arviointeja, jonka jälkeen arviointien määrä putoaa 95 prosenttia tai enemmän. Vähäinen määrä tarkoittaa, että nuorten itsensä muotoilemia vastauksia ei pysty luokittelemaan kuin joko sukupuolen tai luokka-asteen perusteella.

Nuorten itsensä kirjoittamat vastaukset, jotka ovat keränneet yli 10 arviointikertaa, vastaavat sisällöltään pysyviä vastauksia. Esimerkiksi rehellisyyttä ja luotettavuutta arvioiva pysyvä vastaus kysymyksen mitä omaisuuksia kaverisi arvostavat toisissa nuorissa, tiivistää vastaukset osuvasti – vain äärimmäisen harvoissa nuorten omista vastauksissa samalla myös kyseenalaistetaan nämä keskeisimmät arvot, vaikkapa uuden mopon vetovoimalla.

Pysyvä vastaus: (arviointikertojen määrä - roskakoriin siirtämisen määrä)

Rehellisyys: Kaverini arvostavat muissa nuorissa luotettavuutta ja rehellisyyttä (541 – 91)

Nuorten omat vastaukset:

luottamus: luottamus ja rehellisyys että voi luottaa toiseen ihmiseen (19 – 1)

luotettavuus: ettei ystävät puhu salattuja asioita selän takana (18 – 2)

Että on luotettava ja rehellinen: Mutta tietenkin esim. Uus mopo ja tällästen kautta saa lisää kavereita :D (18 – 3)

Kaverini arvostavat rehellisyyttä ja luotettavuutta: On tärkeää voida kertoa ystäville kaikesta, ja että ystävät ei kerro asioita eteenpäin. Pitää pystyä luottamaan ystäviin aina. (17 – 0)

rehellisyys, iloisuus: Näitä asioita ehkä arvostan kaikkein eniten. Rehellinen pitää olla että uskaltaa kertoa asioitaan ilman että saa kuulla niitä jostakin muualta. Iloinen ihminen on ilo silmälle :D (16 – 0)

Aineiston erityispiirteinä voi pitää myös sitä, että kirjoitus- ja lyöntivirheet vaivaavat suurta osaa vastauksista. Kieli on hyvä väline erontekoon joten pohdittavaksi jää, kuvaavatko lyöntivirheet yleistä tai kyselyyn kohdistuvaa huolimattomuutta, vai tekevätkö vastaajat tällä tavoin eroa aineiston kerääjiin. Kenties kyseessä on tekstiviesteille ominainen tyylittely, jossa kieliopin säännöt eivät päde? Vain muutamissa vastauksissa pyritään alakulttuuripuheelle tyypilliseen salakieleen, joka yhdistää sisäpiirin ja jättää muut ulkopuolelle: ”käröily taitoja: myöskin häröily, nihtaus ja kismotusovat tärkeitä ominaisuuksia”.

Aineisto koostuu pääosin lyhyistä vastauksista. Esimerkiksi poikien vastauksista pisimmät ovat useimmiten ensimmäisen kysymyksen yhteydessä, ja silloinkin kahden tai useamman lauseen pituisia tarkentavia tekstejä on vain kuudesosa. Tytöt kirjoittavat huomattavasti pitempiä vastauksia, joskin yhden lauseen mittaisia vastauksia on ensimmäiseen kysymykseenkin lähes puolet. Molemmilla sukupuolilla vastausten merkkimääräinen pituus lyhenee kyselyn edetessä.

Lyhyiden vastausten kanssa on ylitulkinnan vaara alati läsnä. On houkuttelevaa nähdä vastauksessa jokin salattu merkitys. Toisaalta elää vahvana pelko, ettei tunnista vastauksista ironiaa tai sarkasmia. Vitsiksi tarkoitettu vastaus voi tulla tulkituksi heikoksi signaaliksi, tai vakavissaan esitetty asia opittujen konventioiden haastamisena. Kun Oulun seudulta oleva seitsemäsluokkalainen poika vastaa esimerkiksi olevansa hyvä ”kyntää peltooo: aina paras”, niin luultavasti kyse on maanviljelyn osa-alueesta, jossa hän kokee olevansa erityisen hyvä. Vaihtoehtoinen tulkinta liittyisi ”vaon kyntämiseen”, ”maaperän siementämiseen”, lyhyesti sanoen seksiin. Oletan, että 13-vuotias ei tässä tapauksessa pelaa piilomerkityksillä, mutta virhetulkintojen mahdollisuus ilman laajempaa kontekstia olevien lauseiden kanssa on ilmeinen.

Myös toinen mahdollinen virhetulkinnan paikka nousee aineiston ominaislaadusta. Vastaajia arviointitaulussa jakava vastaus saattaa esiintyä vaikkapa vain yhdeksäsluokkalaisten keskuudessa. Tämä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, että kyseinen vastaus koskettaisi vain yhdeksäsluokkalaista, vaan se on todennäköisemmin kirjoitettu viimeisten vastaajien joukossa. Tällöin se on saattanut esiintyä arviointitaulussa vain muutamalle, jopa yhdelle ainoalle luokalle. On esimerkiksi mahdollista, että euralainen yhdeksäsluokkalainen poika todella kokee olevansa hyvä ”panemisessa: eipä siinä kai mitään erityisempiä yksityiskohtio tarvita”. Asia saattaa olla pääällimmäisenä mielessä ja jopa rakentaa sekä vastaajan että muutaman vastausta arvioineen identiteettiä merkittävällä tavalla kyseisellä hetkellä. Toisaalta on mahdollista, että vastaaja vetää vastauksellaan rajan sovinnaisen ja normit sisäistäneen sekä itsensä välille. Näin tulkittuna vastaaja ei kirjoittaisi itsestään vaan tulkituisi kulttuurista koodia, jolla irtaudutaan lapsen asemasta.

Kolmas virhetulkinnan mahdollisuus liittyy arviointityökalun piirteeseen, jossa vastaus rekisteröidään arvioiduksi, kun otsikon lisäksi halutaan nähdä mahdollinen leipäteksti. Esimerkiksi edellä mainittu paneminen vaikuttaisi ensi silmäyksellä olevan merkityksellisessä asemassa, kun

yhdeksäsluokkalainen miettii vahvuuksiaan. Vastaus on voinut ilmestyä arvioitavaksi enintään 39 vastaajalle, joista kymmenen on miettinyt kantaansa asiaan. Vastauksen sirontakuviosta on kuitenkin nähtävissä, että panemista ei ole otsikon avaamisen jälkeen liikutettu arviointitaulussa juuri muualle kuin roskakoriin. Asialla ei siis juuri koeta olevan henkilökohtaista merkitystä.

Vastaajaa ei aineistossa voi seurata, mikä asettaa rajoituksensa analyysille. Vastaajia ei käsitellä yksilöinä vaan ryhmänsä edustajana: aineiston voi jakaa sukupuolen, luokka-asteen ja koulun perusteella. Tämä tarkoittaa, että jakaumasta saadaan varsin yleisiä tietoja. Olisi poikkeuksellista, jos esimerkiksi tietyn oululaisen koulun tietty luokka, tai edes kyseisen luokan tytöt, olisivat homogeenisia arvioissaan. Eri kysymyksiin kohdistuvia vastauksia ei voi myöskään yhdistää, sillä tunnistetietojen puuttuessa ei tiedossa ole kuinka vastaaja on muihin kysymyksiin vastannut.

Arviointityökalun hienouksiin kuuluvat helpot muunnokset valmiiksi excel-taulukoiksi sekä yksinkertainen käyttöjärjestelmä. Erityisesti excel-muunnosta on hyödynnetty aineistoa analysoitaessa, vaikka ohjelmaa ei laadulliseen tutkimukseen suunniteltu olekaan. Sen avulla voi kuitenkin järjestää aineistoa arviointien määrän, korkeimman ja matalimman arvon, mediaanin ja keskiarvon sekä keskihajonnan mukaan. Myös arviointityökalu itsessään mahdollistaa välittömän listausraportin, jossa asioiden järjestyssääntönä toimii vastauksen etäisyys arviotaulun keskipisteestä. Listausraportin saa joko nousevana tai laskevana käyttäen suurinta tai pienintä annettua yksittäistä arvoa, keskiarvoa, mediaania tai keskihajontaa. Lisäksi arviointityökalussa on erittäin helppokäyttöinen ja hyödyllinen filteröinti. Tuloksista voi eritellä tietyn vastaajaryhmän tuloksia, tehdä vertailuja eri vastaajaryhmien tulosten välillä ja tutkia vastausjakaumaa.

Analyysissa on hyödynnetty myös arviointityökalun piirtämiä sirontakuvioita, jotka kertovat graafisesti mihin kohtaan arviointitaulua yksittäiset vastaukset asettuvat. Tämä arviointityökalun ominaisuus havainnollistaa arvioitavana olevan vastauksen hajontaa.

Kaikkia arviointityökalun hienouksia ei tässä tutkimuksessa ole voitu hyödyntää. Nelikentät, joita ohjelma rakentaa hajonnan ja relevanssin avulla, osoittautuivat hankaliksi. Esimerkiksi rehellisyys mainitaan niin useassa vastauksessa, että se löytyy jokaisesta nelikentän lohkoista. Syynä on se, että osa vastauksista on voitu kirjoittaa viimeisten vastausten joukossa, jolloin sitä ei kenties ole arvioitu kertaakaan. Tai se, että vastaajat eivät ole kokeneet tarpeelliseksi vetää hiirellä arviointitauluun useita erillisiä, rehellisyyttä sisältäviä laatikoita. Tällöin samansisältöinen vastaus tulee nelikenttään sekä usein että harvoin arvioiduksi, tai sekä arviointitaulun keskipisteeseen vedetyksi että avaamisen jälkeen laidalle jätetyksi.

Myöskään arviointityökalun mahdollistamia matriisiraportteja ei ole analyysissa käytetty. Ohjelma mahdollistaisi etäisyyden keskiarvon ja etäisyyden keskihajonnan perusteella rakennettavat matriisiraportit. Sen sijaan jonkin verran on analyysissa hyödynnetty luokittelutyökalua, ”aided recall” –menetelmän vuoksi. On selvä, että esimerkiksi herätteellä ”olen saanut kiitosta opettajaltani...” saadaan tyypillisemmin koulukontekstissa pysyttelevä vastaus, toisin kuin vastauksissa, jotka ovat jatkettu herätteeseen ”vanhempani arvostavat minussa...”. Toisaalta vastaukset ovat herätteistä huolimatta keskenään hyvin samansisältöisiä.

Arvotutkimuksen lyhyt tausta

Kenties laajakantoisin yhteiskuntatieteellinen hanke arvotutkimuksen saralla on Shalom Schwartzin (1992) teoria arvojen yleismaailmallisesta rakenteesta. Schwartzin vertailuprojektiin on pyritty saamaan mukaan kaikki kulttuurit, esimerkiksi Suomi on ollut mukana tutkimuksen alusta lähtien. Oletuksena on, että arvoja kuvaavilla sanoilla on suunnilleen sama merkitys, ja että arvo sijoittuu samaan luokkaan eri kulttuureissa. Tämän sisällöllisen universaalisuuden lisäksi teoriassa oletetaan arvoluokkien suhteiden olevan eri kulttuureissa olevan samoja. Esimerkiksi kohteliaisuus viittaisi hyväntahtoisuuden ja yhdenmukaisuuden kautta yhteisöllisyyteen. Kunnianhimo tai kyvykkyys puolestaan viittaisi suoriutumisen kautta yksilökeskeisyyteen ja itsensäkorostamiseen. Täten yhteisökeskeiset arvot ovat kaukana yksilökeskeisistä arvoista ja ne pyrkivät arvokonflikteina sulkemaan toisensa pois.

Schwartzin tutkimuksessa esitetään vastaajille luettelo erilaisista hyvistä asioista - kuten vapaus, tasa-arvo, rehellisyys ja kohteliaisuus – ja pyydetään heitä arvioimaan 9-portaisella asteikolla niiden tärkeyttä elämäänsä ohjaavana periaatteena. Vastauksia arvioidaan arvokartassa, jossa peruslottuvuuksina on säilyttäminen-muutosvalmius ja itsensäkorostaminen-itsensäylittäminen. Arvokarttaan valikoidut kymmenen perusarvoa ovat osoittautuneet merkityksiltään yhdenmukaisiksi eri kulttuureissa, mikä kääntäen tarkoittaa sitä, että arvokartasta on jätetty pois ne perusarvot, joilla on eri merkitys eri kulttuureissa. Henkiset ja hengelliset arvot, työ, säästäväisyys, terveys sekä sankarillisuus ovat teoriasta karsiutuneiden ryhmässä.

Yleensä arvotutkimuksessa pyritään jakamaan vastaajat sisäisesti samanlaisiin, mutta toisistaan erottuviin ryhmiin. Tämän vuoksi arvokonfliktityologiassa määritetään ne vastaajien perusarvot, jotka koetaan hallitsevina. Schwartzin arvoteoriaa soveltanut Matti Puohiniemi (1996) mainitsee kymmenen perusarvon mittaamisessa käytettävän 56-osioista lomaketta. Tällaiseen tarkkuuteen ei Zest-tutkimuksen aineistolla pysty. Lyhyet vastaukset muutamiin kysymyksiin eivät mahdollista niin tarkkaa arvomaailman analyysia, että voitaisiin sanoa tietyn arvoalueen olevan hallitseva ja konfliktissa sille vastakkaisen arvoalueen kanssa.

Hallitsevien arvojen lisäksi yksilöillä on luonnollisesti myös muita arvoja. Niiden merkitys ei vain ole vastaajan elämässä yhtä keskeinen. Ongelma lyhyiden vastausten kanssa on lähinnä siinä, että vastaajan kirjoittaessa olevansa sosiaalinen – eikä muuta – hän ei välttämättä tarkoita, ettei hän muiden huomioinnin lisäksi voisi olla vaikka omaa nautintoaan korostava hedonisti tai turvallisuutta hakeva uusien asioiden torjuja. Yhden asian maininnalla ei vielä voi sulkea dikotomisesti vastakkaista arvoaluetta pois.

Tutkimalla pinnallista, nopeasti mieleen juolahtanutta asiaa, voidaan kuitenkin katsoa keskittyvän asioihin, joita vastaaja pitää erityisen tärkeinä (ks. Laine 1997, 30). Tästä näkökulmasta tarkasteltuna voi arviointityökalua tulkita hyväksi avaukseksi tuottaa nopeasti analysoitavissa olevaa aineistoa ns. heikkojen signaalien havaitsemiseksi. Tällöin tarkastellaan arvoja nopeammin muuttuvia asenteita, mitä on tulossa ja mitä on poistumassa.

Yleisimmät tavat mitata asenteita ovat Likert-asteikko ja semanttinen erottelu, jotka perustuvat ihmisten kuvauksiin omasta suhtautumisestaan tilanteessa, jossa he tietävät asenteitaan mitattavan. Zest-ohjelmasta huolimatta myös arviointityökalu kohtaa arvotutkimuksen ns. hyväksytyjen vastausten perusongelman: asenteiden ja käytännön toimien vastaamattomuudesta on voitu päätellä, että vastaukset laaditaan odotuksia vastaaviksi. Arviointityökalun suhteen odotuksia voi olettaa luovan kolme taho: luokanvalvoja, muut nuoret sekä tietojen kerääjä.

On inhimillistä, että vastaajat haluavat antaa hyvän kuvan itsestään, mikä heikkojen signaalien havaitsemisessa on tietenkin harmillista. Tähän taipumukseen vastata sosiaalisesti suotavalla tavalla viittaavat sekä rehellisyyden ja luotettavuuden korostaminen että koulumenestykseen liittyvät lukuisat maininnat. Toisaalta lukuisat lyöntivirheet antaisivat ymmärtää, että vastaajat ovat irrottautuneet koulukontekstista ja kokevat kyselylomakkeen koetilanteesta täysin poikkeavaksi tapahtumaksi.

Arviointityökalun rajoite vastaajan seuraamisessa asettaa rajoituksensa analyysille. Vaikka vastaajia ei käsitellä yksilöinä vaan ryhmänsä edustajana, on aineistosta kuitenkin muodostettavissa ryhmät kahden perusjännitteen mukaisesti. Ensinnäkin voidaan tarkastella keskittykö vastaaja korostamaan vahvuuksissaan muiden huomioon ottamista vai korostaako hän omaa suoriutumistaan. Toisekseen voidaan tarkastella korostaako vastaaja vahvuuksissaan omien päämäärien valintaa ja halua kohdata haasteita vai pyrkiikö hän toimimaan totutuilla tavoilla. Näiden perusjännitteiden varaan rakentuvaan nelikenttään on sijoitettavissa arviointitaulun neljä pysyvää vastakohtaparia (ks. liite 3)

Puohiniemen analyysin mukaan lähes kaksi suomalaista kolmesta on luokiteltavissa muita huomioiviksi alturuisteiksi tai perinteitä kunnioittaviksi säilyttäjiksi. Yhteistä näille ryhmille on kollektiivista intressiä palvelevat arvot. Muiden ihmisten hyväksyntä ja huomiointi, sekä yhteisössä vallitsevien perinteiden kunnioitus, ovat hallitsevia arvoja. Vajaa kolmannes suomalaisista on Puohiniemen mukaan luokiteltavissa ryhmiin, joissa hallitsevia ovat individualistisia intressejä palvelevat arvot. Näille ryhmille tärkeät arvot liittyvät suoriutumiseen, vaihtelunhaluun, hedonismiin sekä itseohjautuvuuteen. Jäljelle jäävä kymmenys edustaa arvoiltaan eriytymättömien ryhmää. (Puohiniemi 1996, 39.)

Tässä tutkimuksessa samanlaisia ryhmiä ei ole mahdollista muodostaa sillä monissa, erityisesti tyttöjen vastauksissa, mainitaan useampi arvoulottuvuus joita ei voi käsitellä toisiaan poissulkevinä. Luotettavuus, hauskanpito, suvaitsevaisuus ja ahkeruus voivat mahtua samaan vastaukseen. Voitaneen silti todeta tyttöjen vastausten sanamääräisen pituuden perusteella, että he ovat poikia tunnollisempia vastaajia ja siten heidän arvomaailmaansa leimaa tunnollisuus ja kuuliaisuus. Tyttöjen monipuolisempaa vastaussisältöä voidaan myös pitää merkinä kulttuurissamme vallitsevasta naisista koskevasta ns. kaksoisstandardista, jossa pitää hoitaa sekä työ että koti. Työille ei riitä yhden asian maininta, kuten pojille pääsääntöisesti riittää, vaan osaamista pitää olla useammalla alueella.

Mitä arvostan itsessäni ja toisissa ihmisissä

Nuorten tuottamia elämäntaidon malleja tutkittiin suoraviivaisella kysymyksellä: ”Missä asioissa koet olevasi hyvä?”. Kysymyksen muotoilu ohjaa vastaajat pohtimaan konkreettisia asioita, kun myöhemmissä kysymyksissä - muita nuoria ja aikuisten arvostuksia koskien - kysytään asioiden sijasta ominaisuuksia. Kysymyksen tavoitteena on saada tietoa siitä, minkälaisia taitoja nuoret kokevat tarvitsevansa sekä minkä asioiden varaan nuoret rakentavat identiteettiään. Rakentuvatko ilmaistut vahvuudet toiminnan ja tekemisen kautta vai korostuvatko normatiiviset ihmisenä olemisen elementit, kuten humanisuus, toisista huolehtiminen, hyväksyminen ja kunnioitus, empatia, pyrkimys oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon?

Helena Helve (2002, 230) viittaa englantilaiseen sosiologiin Philip Browniin (1996) mainitessaan harrastusten merkityksen nousevan persoonallisen karisman kehittäjänä. Harrastukset eivät kehitä ainoastaan tiettyä taitoa tai opeta koulutuksen vaatimaa pitkäjännitteisyyttä, vaan niillä on arvonsa

myös nuoren hakiessa työtä. Työmahdollisuuksien vähentyessä ei pelkällä koulutuksella erotauduta. Tästä näkökulmasta katsoen vastausten harrastuspainottuneisuus on nähtävissä osoituksena kulttuurisesta investoinnista, jossa vastaajat rakentavat itsestään erityistä.

Sosiaaliset taidot ja huolenpito

Tytöt näyttävät olevan huomattavasti enemmän sosiaalisia taitojaan korostavia kuin pojat. Tämä pätee kaikissa luokka-asteissa ja kaikilla alueilla. Tyttöjen keskuudessa sosiaalinen puoli kehittyy yhdeksännellä luokalla kuuntelemisesta aktiivisempaan auttamiseen ja piristämiseen sekä tulee useammin mainituksi (ks. taulukko 2). Seuraavassa esimerkkejä tyttöjen kuvaamasta sosiaalisuudestaan:

olen mielestäni sosiaalinen: huolehdin muista, ilmeisen tunteitani, osaan nauraa itselleni, puhun hyvin englantia

olen hyvä leipomisessa ja sosiaalisissa tilanteissa: pidän leipomisesta ja olen siinä melko hyvä. Olen mielestäni melko hyvä puhumisessa ihmisten kanssa ja olen yleensä melko hyvä kuuntelija/lohduttaja

olen hyvä kuuntelemaan muita ihmisiä: kuuntelen muiden ihmisten ongelmia ja koitan parhaani mukaan auttaa

Olen hyvä urheilussa ja tulen hyvin juttuun ihmisten kanssa: Viihdyn ihmsten seurassa ja ihmiset pitävät minusta. Urheilu on minulle inspiraation lähde ja rakastan päästä urheilun huumaan.

Vastatessaan missä asioissa kokevat olevansa hyviä, pojat jättivät sosiaalisen puolen mainitsematta lähes täysin (ks. taulukko 2). Pojilla sosiaalisen puolen maininta näyttäisi lisäksi vähenevän iän karttuessa, mutta tähän luultavasti vaikuttaa ikää enemmän se, että vastauksia on lukumääräisesti eniten seitsemäsluokkalaisilla. Suhteessa kaikkien vastausten määrään ei luokka-asteiden välillä ole juurikaan eroja. Seuraavassa esimerkkejä poikien kuvaamasta sosiaalisuudestaan:

kiva kaveri: olen kiva kaveri ja aika hauska no vähän haisee oma kehu

olemalla hyvä ystävä: olen hyvä kaveri koska tuen ystäviäni ja rohkaisen heitä jos heillä on ongelmia

Mielestäni olen hyvä olemaan hauska: Minä osaan naurattaa kavereitani ja olemaan hauska. Olen kohtalaisen hyvä myös jalkapallossa jota harrastin ennen.

Hyvä tulemaan toimeen muiden kanssa: Tulen muiden kanssa hyvin toimeen olemalla ystävällinen ja tervehtimällä tuttuja ja joskus muitakin, pärjään hyvin.

	sosiaalisuuteen liittyvien vastausten lukumäärä	sosiaalisuuteen liittyvien vastausten osuus kaikista vastauksista (%)
Tytöt	103	30 %
7 lk.	24	23 %
8 lk.	26	25 %
9 lk.	53	40 %
Pojat	17	7 %
7 lk.	8	8 %
8 lk.	6	8 %
9 lk.	3	5 %

Taulukko 2. Vahvuutena sosiaaliset taidot

Taulukosta 2 näkyy, että sosiaalisuuden maininta erityisenä vahvuutena muodostaa tyttöjen ja poikien osalta lähes peilikuvan. Tyttöjen vastauksissa mainitaan huolenpitoa sekä eläinten- (12) että lastenhoito (13), joita poikien keskuudessa ei mainita kertaakaan. Tyttöjen vastauksissa

kiinnitytään myös jonkin verran sukuun, mitä poikien vastauksissa ei tehdä lainkaan. Vanhempien ja sisarusten maininta liittyy auttamisen lisäksi pohdintaan, ovatko omat vahvuudet perittyjä.

Tarkasteltaessa erikseen tyttöjen vastauksia alueittain huomataan, että Oulun seudulla sosiaalisuuteen liittyvät vastaukset ovat hieman muuta maata yleisempiä. Ero ei ole järin suuri ja selittyy pitkälti vastaajaluokkien pienestä koostu aiheutuvalla sattumalla.

	sosiaalisuuteen liittyvien vastausten lukumäärä	sosiaalisuuteen liittyvien vastausten osuus kaikista vastauksista (%)
Oulun seutu	47	34 %
Kuopion seutu	17	24 %
Pääkaupunkiseutu	31	32 %
Eura	8	20 %

Taulukko 3. Sosiaalisuuteen liittyvien vastausten alueellinen tarkastelu.

Oulun seudulla myös mainitaan autettavan kotitöissä. Kotona tehtävä työ ei tule mainituksi vahvuutena muilla alueilla. Kiinnostavaa on, että vaikka pojat eivät vastauksissaan mainitse kotitöitä, arvostavat he arviointitaulussa ”kotihommien” tekemistä kuitenkin tyttöjä enemmän. Tätä voi yhtäältä tulkita osoitukseksi kotitöihin liittyvästä tasa-arvon lisääntymisestä tai merkiksi kasvaneesta huolestumisesta vanhempien jaksamisesta. Nuorten mielestä vanhemmat ovat työpäivän jälkeen huonotulisia ja lähes puolet nuorista katsoo, etteivät vanhemmat jaksaa väsymyksensä takia kiinnostua nuoren asioista (Rönkä 2006; ks. Sallinen ym. 2003). Toisaalta arviointitaulun keskipisteessä on teksti ”Arvostan tätä ominaisuutta ihmisissä”, eli kotihommien hoitamisessa kyse ei ole välttämättä itsestä ja omasta osaamisesta.

Koti: Pärjään mielestäni kotona hyvin. Osaan tehdä kaikenlaisia kotihommia ja niistäkin nauttii yleensä. Kotona kannattaa auttaa äitiä ja isää vaikka senkin takia että se vähentää heidän työtään. Tehdyistä työstä saa aina kiitosta!

Olen taitava yleensäkin elämässä: Elämä kuljetaan läpi vaikka väkisin jos on pakko. Monesti tuntuu että on tullut vastaan ylitsepääsemättömiä esteitä, mutta nekin on rämmitty läpi, vaikkakin joskus tuntunut ettei jaksaa enään. Pyrin auttamaan äitiäni aina kun hän tarvitsee apua, koulun yritän huolehtia läpi niin hyvin kuin jaksan, vaikka joskus on tietysti päiviä jolloin ei jaksaa kovin paljoa mitään hommailla. Elämä olisi helpointa jos jaksaisi vain hymyillä aina, niin myötä kuin vastoinkäymisissäkin. Jotain positiivista kaikilla ihmisillä on elämässään, ne pitää vaan löytää sydämmestään tai ympäriltään.

kavereiden kanssa, kotitöissä, harrastuksissa.. : kavereiden kanssa on kiva olla, ne ovat mulle tosi tärkeitä.. harrastan salibandya, poikkihuilunsoittoa, jumppaa, lenkkeilyä ja ”chillailua” eli tykkään shoppailla kavereiden kanssa ja muutenkin.. sitten tykkään auttaa välillä vanhempia kotitöissä mm. keittiön siivous, oman huoneen siivous, roskien vieni, imurointi jne.. :) olen hyvä kuuntelija kavereille. koulussa olen hyvä, musiikissa, liikunnassa, kotitaloudessa, ja äidinkielellä :) luulen että olen myös hyvä isosisko pikkusiskolle, ja hyvä pikkusisko isosiskolle.

Valtaosassa tyttöjen vastauksia tyydytään mainitsemaan sosiaaliset taidot tai kerrotaan olevan hyvä kuuntelemaan. Muutamissa vastauksissa on kuitenkin nähtävissä ristiriitoja. Esimerkiksi tärkeistä asioista keskusteleminen tai tulevaisuuden suunnitelmien luominen on tulkittavissa vastuunkantamisen kautta aikuisuuden maailmaan astumiseksi ja ilmeisesti samalla jämähtämiseksi, sillä vastapainoksi korostetaan kykyä perjantai-illan hauskanpitoon.

olen hyvä hieromaan ja minulla on sosiaalisia lahjoja: elikä, olen erittäin hyvä hieromaan ja älykäs nuori tyttö, jolla on suuret päämäärät, mutta osaan myös viettää aikaani hienosti muitten nuorten kanssa perjantai-iltaisina. Harrastan myöskin ahkerasti ja tunnen voivani mainiosti. Koulussa menestyn eri aineissa eri tasoisesti, vahvin aineeni on liikunta tai käsityö.

Kun sosiaalisessa elämässä erittäin aktiiviseksi tunnustautuva tyttö mainitsee hallitsevansa myös tietokoneet, kokee hän tarpeelliseksi tehdä eron ns. nörtteihin.

olen tosi hyvä hauskuttaja ja olen riitojen sopija ja amor: Niin kuin edellä mainitussa sanoin olen mahtava hauskuttaja ja nauratan muita.huumorintajua löytyy. olen hiukan villi mikä ei ole hyvä puoli sinäänsä mutta minulle se on. kaikki ovat tottuneet siihen. olen myös hyvä riitojen sopija ja kun en itse pidä riidoista niin sovin niitä ja yleensä ollaan päätsty yhteisymmärrykseen. olen vähän amorkin. pistän pareja yhteen en tietenkään väki pakolla mutta.. minulla on myös silmää muoti ja sisustus asioissa. tulen toimeen monien ihmisten seurassa ja varsinkin lasten. Atk:ssa olen aivan huippu. mutta tietokone nörttiä minusta ei kuitenkaan tule. olen hyvä monissa urheiluissakin.

Aina sosiaalisuutta ei koeta kahdensuuntaiseksi.

Hyvä kuuntelija: Kuuntelen kaverieni huolet ja murheet, mutta joskus olisi toisaalta kiva jos joku kuuntelisi muakin..

Poikien sosiaalisuutta käsittelevissä vastauksissa on toisenlainen, ironisempi sävy. Paineita aikuistumiseen liittyvien vastuiden kanssa tai mainintoja hauskanpidosta ei tarvita, kun vastaus jo itsessään ilmentää tiettyä varautuneisuutta.

Koulussa ja joissain käsityötaidoissa, sekä "yhteistyössä".

Uusien ystävien saamisessa, urheilussa: Paineessa osaan kiivetä vaikka pers'eellä puuhun.

Uhrautumaan: Uhrautumaan kavereideni puolesta. Autan heitä ja jään odottamaan heitä, ilman vastapalveluksia. Koulussa yleensäkin

Myös Zest-ohjelmaa kommentoidaan vastatessa kysymykseen missä asioissa koet olevasi hyvä. Miksi vastaaja haluaa käsitellä asiaa vielä tässä kyselyn osassa, tai kenelle hän vastauksensa osoittaa? Seuraavana kaksi toisistaan poikkeavaa arviota, joista ensimmäisessä sosiaalisuuden koetaan kehittyneen Zest-ohjelman ansiosta. Jälkimmäisessä korostetaan verkossa olevien foorumien kehittäneen enemmän asioiden perustelemisessa tarvittavia kykyjä.

zest on erittäin hyödyllinen nuorille: zest auttaa tuntemaan itseään paremmin ja puhumaan ongelmista kavereiden kanssa..ainakin minulla vaikutus oli tämä.

Väittely, argumenttien esittäminen, tunteiden ymmärrys: Väilyönti ei toimi : (Opin väittelemään foorumeilla. Lisäksi opin siellä näkemään asioita eritavalla, sekä esittämään ja perustelemaan mielipiteeni asioista. Foorumi on kehittänyt minua huomattavasti enemmän kuin ZEST, joku ei ole vaikuttanut mitenkään. Osaan siis väitellä. Pidän väittelystä. Osaan myös kirjoittaa melko hyvin. Olen empaattinen. Ymmärrän muiden tunteita. Lisäksi minun huumorintajuani arvostetaan'.

Muutamia vastauksia on vaikea luokitella muiden huomointiin liittyväksi sosiaalisuudeksi, mutta toisaalta muut luokat eivät tunnu sen osuvammilta. Kun vastaaja kertoo hyväksi puolekseen kyvyn ilmaista tunteitaan, jää epäselväksi, onko kyse itsekkästä tunteiden purkamisesta vai kenties hyvien tapojen ja yhdenmukaisuuden paineen haastavasta aidosta yksilöllisyydestä. Vastaajan intentioiden uumoilu johtaa helposti harhaan, kuten Tommi Hoikkala toteaa (Hoikkala 1989, 43).

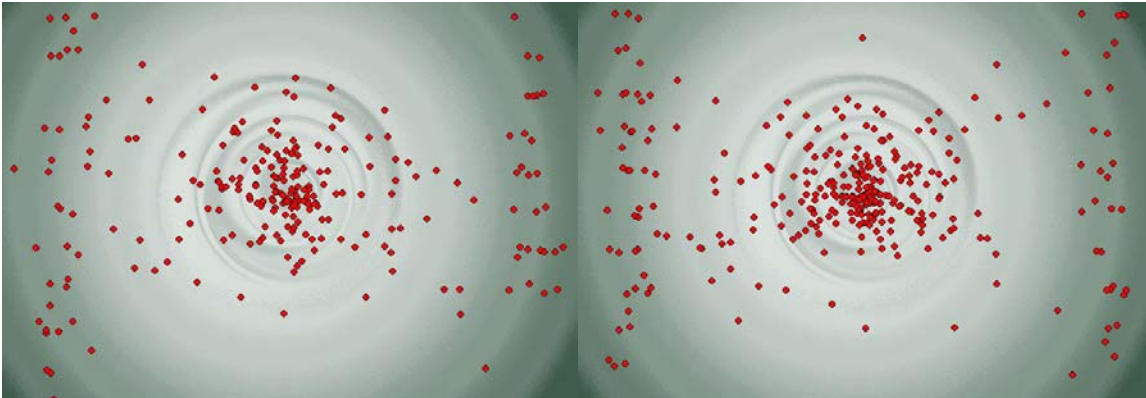
ilmaisen tunteitani: Osaan ilmaista tunteitani, kun minulla on hauskaa/mukavaa saatan hymyillä (hihitän) ja kun minua ärsyttää myös kerron sen varsin suoraan.

Kaikissa kolmessa arviointitaulussa (itse, muut nuoret, aikuiset) vastaajat arvioivat kahdeksaa pysyvää väittämää, joista yksi käsiteli sosiaalisia taitoja, huolenpitoa ja kavertuutta. Lisäksi arviointitaulussa oli 12 arviointityökälun arpomaa nuorten itsensä kirjoittamaa vastausta. Arviointitaulun otsikkona oli ”Mitä näistä asioista arvostat ihmisissä”.

Pysyvä sosiaalisuuteen liittyvä väittämä ensimmäisessä arviointitaulussa oli: ”sosiaaliset taidot: Tykkään tutustua ihmisiin ja viettää aikaa heidän kanssaan. Haluan olla muille avuksi.” Kaikkiaan väittämää arvioitiin 568 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 142 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 710 vastaajaa (70%), joista viidennes ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
sosiaaliset taidot	Tykkään tutustua ihmisiin ja viettää aikaa heidän kanssaan. Haluan olla muille avuksi.	568	143,2887	94,5	121,0888	408	1	142

Taulukko 4. sosiaalisuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 246 kertaa
(jätetty arvioimatta 119 kertaa, siirretty roskakoriin 95 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 149.20, Mediaani 105.50
Keskihajonta 120.52, Pienin 1, Suurin 395

Tytöt

ARVIOITU: 322 kertaa
(jätetty arvioimatta 116 kertaa, siirretty roskakoriin 47 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 138.78, Mediaani 86.50
Keskihajonta 121.33, Pienin 1, Suurin 408

Keskiarvo, keskihajonta sekä suurin ja pienin yksittäinen arvo ovat pojilla ja tytöillä varsin samanlaiset. Myös sirontakuvioissa on paljon samaa, joskin tyttöjen vastaukset keskittyvät hieman enemmän keskustan tuntumaan. Pojat ovat arvioineet väitteen tyttöjä harvemmin, jonka lisäksi he ovat siirtäneet väittämän roskakoriin puolet useammin kuin tytöt, joten tyttöjen taulussa on enemmän arviointeja. Tulos on linjassa itse kirjoitettujen vahvuuksien kanssa: pojille muiden huomiointi ei ole niin tärkeää kuin tytöille. Ero on kuitenkin pienempi kuin pelkästä itsearviointien määrästä voisi päätellä.

Suorittaminen ja pärjääminen

Sosiaalisuuden ja huolenpidon vastinpariksi asetettiin pysyvä vastaus mittaamaan pärjäämistä ja suoriutumista. Kun pärjääminen määritellään vastakohtana sosiaalisuudelle, on se erotettavissa osaamisesta ja tekemisestä. Pärjäämisessä kyse on henkilökohtaisen menestyksen tavoittelusta sekä arvostuksen hankkimisesta, kun taas osaamisessa korostuu omien päämäärien valinta, halu kohdata haasteita ja luominen.

Vaikka tytöt korostivat vastauksissaan poikia enemmän sosiaalisuutta, eivät pojat vaikuta korostavan arvomaailmassaan pärjäämistä tyttöjä enemmän. Poikien vastaukset kysymykseen missä asioissa olet hyvä, korostavat itse asiassa pärjäämistä tyttöjen vastauksia harvemmin. Tämä pätee kaikilla alueilla ja kaikilla luokka-asteilla.

Tytöillekään pärjääminen ei ole keskeinen arvo. Tytöt mainitsevat pärjäämisen (29) usein herätteen jatkona, eräänlaisena synonyymina tekemiselle. Pärjäämistä käytetään terminä myös kuvatessa odotuksia vastaavaa toimintaa, esimerkiksi sopuisaa perhe-elämää tai työelämän vaatimuksiin valmistautumista.

Koti: Pärjään mielestäni kotona hyvin. Osaan tehdä kaikenlaisia kotihommia ja niistäkin nauttii yleensä. Kotona kannattaa auttaa äitiä ja isää vaikka senkin takia että se vähentää heidän työtään. Tehdystä työstä saa aina kiitosta!

Mielestäni liikunnassa, ja se on minulle hyvin tärkeä juttu! : Liikuntaa on hyvä harrastaa, sillä sitä tarvitsee elämässä todella paljon pärjätäkseen ja pysyäkseen kunnossa.

Koulu: Pärjään koulussa mielestäni hyvin. Usein keskityn koulussa oppimaan uusia asioita koska siitä hyötyä myöhemmin elämässä.

Vain muutamissa tyttöjen vastauksissa näkyy kunnianhimo, suorittamisen paine tai itsensä korostamiselle ominainen egoismi. Heitä ovat esimerkiksi perfektionistit, jotka kuvaavat suorituksessaan olevan aina parantamisen varaa. Myös ne harvat vastaajat, jotka vertaavat suoritustaan muihin, ovat pärjäämistä korostavien ryhmässä.

Pärjääminen suorittamisena ja itsensä korostamisen elementtinä yhdistyy tyttöjen vastauksissa kahteen asiaan: harrastuksiin, erityisesti ratsastamiseen, sekä koulumenestykseen.

Esteratsastajan kilpa ura: olen aika hyvä ratsastamaan esteitä ja toivoisin että isona minusta tulisi suomen maajoukkueen jäsen jos en pääse tuohon tavoitteeseen aion hakea lukion jälkeen ypäjälle. Siellä minusta valmistuisi ratsastuksen opettaja ja voisin olla tekemisissä hevosten kanssa ja voisin jatkaa ratsastustani esteratsastajana....

Ratsastus: Olen hyvä oikeastaan kaikessa mistä itse pidän. Ratsastus ja sen kautta hevoset ja muut eläimet ovat erittäin lähellä sydäntä ja sen takia kai haluan panostaa rakkaaseen harrastukseeni.

Ratsastus: Kilpailen kansallisellatasolla ja käyn säännöllisesti valmennuksissa Oulussa.

Ratsastaminen on selkeästi tyttöjen harrastus, jota pojat eivät maininneet ainoassakaan vastauksessa. Ratsastaminen on myös ilmeisen vaativa harrastus, johon paneudutaan ja jossa verrataan omaa suoritusta esimerkiksi kauemmin ratsastaneisiin. Usein muistetaan myös mainita, että omassakin suorituksessa on aina parantamisen varaa.

Koulussa pärjäämistä puolestaan korostetaan arvosanojen kautta. Koska arvosanojen tarkoituksena on suhteuttaa oma osaaminen muiden osaamiseen, voidaan vastauksia tulkita itsensä korostamisena ja suoriutumisenä. Huumori keventää osaa vastauksista.

kirjoittamaan: Olen hyvä kirjoittamaan, aineista saan aina 10-. Tykkään kirjoittamisesta.

Olen omasta mielestäni hyvä kielissä esim ruotsi, englantti: Omasta mielestäni olen kielellisesti ihan lahjakas. Saan kokeista kymppejä ja ysejä ja kielet ovat mielestäni helppoja. Osallistun aktiivisesti tunnilta.

Olen hyvä koulussa: Todistukseni keskiarvo on kiitettävä.

Olen hyvä fysiikassa: Sain viime kokeesta kymppin! JEE! (oikeastaan 10-):(

Ulkonäköön liittyvät asiat mainitaan tyttöjen vastauksissa neljästi. Tällöinkään ei keskitytä oman sosiaalisen aseman tukemiseen, vaan toimintaa kuvataan hauskuuden kautta, esimerkiksi kavereiden hiusten laittamisena. Oman ulkonäön nostaminen vahvuudeksi saattaa olla eräänlainen tabu, jopa bimboksi leimaamisen rasite. Toisaalta kysymyksen muotoilulla lienee suuri vaikutuksensa asiaan. Kun kysytään missä asioissa olet hyvä, viitataan voimakkaasti tekemiseen, ei ulkonäköön tai luonteenpiirteisiin.

Poikien vastauksissa pärjääminen (11) mainitaan harvoin, ja usein jatkona kysymyksessä annetulle herätteelle. Pääosin pärjääminen suoriutumisenä liittyy kahteen teemaan, kuten tytöilläkin:

harrastukset ja koulu. Vain yhdessä vastauksessa pärjääminen liitetään laajempaan kontekstiin: ”Pärjään hyvin elämässä”.

Pärjään hyvin lumilautailussa

pitkillä juoksu matloilla: olen ruvennut pärjäämään kisoissa pitkillä juoksumatkoilla muutama vuosi sitten olen voittanut piirin mestaruuksia ja yhdesti kestävyysjuoksu karnevaaleilla 600metriä.

karate: olen omasta mielestä hyvä karatessa. olen pärjännyt kisoissa ja minut on valittu nuorten maajoukkueeseen.

Lentopallo ja salibandy: Salibandya pelaan itseäni 2 vuotta vanhempien kanssa samassa joukkueessa, Lentopallossa on todaella hyvät mahdollisuudet suomenmestaruuteen.

jääkiekko: olen pelannut jääkiekkoa jo 11 vuotta. olin viime talvena maajoukkue leiri kartoituksessa. ja olen omasta mielestäni hyvä pelaamaan jääkiekkoa ja tavoitteeni on menestyä siinä..

Urheilu: olen harrastanut urheilua jo yli kymmenen vuotta ja olen kehittynyt siinä jo sm-tasolle asti ja olen aikonut jatkaa siinä niin pitkälle kuin mahdollista...

Jalkapallo: Olen harrastanut sitä 8 vuotta.Olen oppinut kokoajan uutta. Haluaisin päästä pitkälle jalkapallo uralla, johonkin hyvään joukkueeseen.Tällä hetkellä harjoittelen huiman mies joukkueessa, kun meidän ikäisillä loppui..

Tekninen työ ja jossakin määrin myös metallityö: Tekninen työ on minulle kuin toinen elämä, jossa pärjään varsinkin koulussa. Ja sen takia aion hakea jatko-opiskelemaan ammattikouluun jossa opiskelen puutöitä ja aion valmistua puusepäksi.

Pärjään hyvin koulussa: Pärjään hyvin koulussa koska opiskelen mielestäni hyvin.

Pärjään hyvin kouluaineissa: Pärjään hyvin kouluaineissa ja tiedän paljon kaikenlaisista asioista

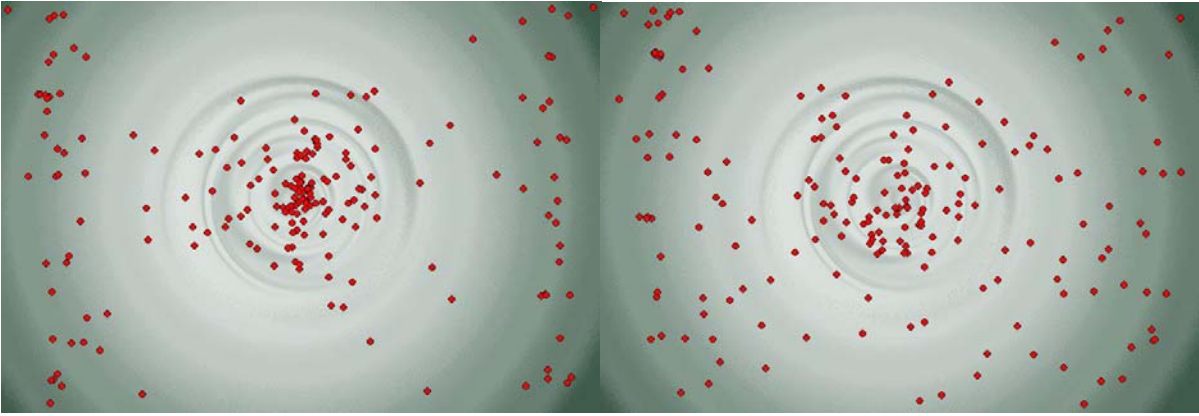
Muiden huomioinnin ja sosiaalisuuden vastapainona pärjääminen tulee siis esille poikien vastauksissa todella harvoin. Itsensä korostaminen on vastauksissa harvinaista ja liittyy pikemminkin hedonismiin ja hauskuuteen kuin suoriutumista korostavaan pärjäämiseen. Rajanveto ei tosin ole aivan helppoa. Ratkaisevaksi tekijäksi jää se, viitataanko vastauksessa voimakkaasti haluun hallita elämänsä, kuten alla:

mielestäni olen aika taitava urheilussa: joskus olen ollut urheilussa aika hyvä vaikka kuntoni on hieman laskenut mutta meinaan nostaa sen taas samaan kuin ennen. tästä päivästä on todella hyvä aloittaa todella hyvä aloittaa.

Pysyvä sosiaalisuuteen liittyvä väittämä ensimmäisessä arviointitaulussa oli: ”Pärjään kaikessa: En anna periksi vaan haluan saavuttaa tavoitteet. Tämä koskee niin koulusuorituksia, kuin muitakin elämän aloja.” Kaikkiaan väittämää arvioitiin 394 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 320 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 714 vastaajaa (71%), joista kaksi viidennestä ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Pärjään kaikessa	En anna periksi vaan haluan saavuttaa tavoitteet. Tämä koskee niin koulusuorituksia, kuin muitakin elämän aloja.	394	179,4898	146,5	127,4131	436	2	320

Taulukko 5. pärjääminen, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 197 kertaa
 (jätetty arvioimatta 125 kertaa, siirretty roskakoriin 138 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 169.44, Mediaani 116.00
 Keskihajonta 133.71, Pienin 4, Suurin 436

Tytöt

ARVIOITU: 197 kertaa
 (jätetty arvioimatta 106 kertaa, siirretty roskakoriin 182 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 189.54, Mediaani 184.00
 Keskihajonta 119.94, Pienin 2, Suurin 417

Tytöt ja pojat ovat arvioineet väittämän yhtä monta kertaa, mutta pojat ovat jättäneet otsikkolaatikon hieman useammin koskematta. Suurimmat erot koskevat kuitenkin keskihajontaa ja mediaania, mikä on nähtävissä myös sirontakuvioista. Tytöt ovat lisäksi siirtäneet väittämän roskakoriin lähes kolmanneksen useammin kuin pojat. Tulosta voi tulkita yhtäältä osoitukseksi pärjäämisestä, ”sisun” hiipumisesta, toisaalta jääripäisyyden vastustamiseksi. Tulos on joka tapauksessa hieman ristiriidassa itse kirjoitettujen vahvuuksien kanssa: pojille suoriutuminen vaikuttaisi arviointitaulun perusteella olevan tärkeämpää kuin tytöille – ainakin muille ihmisille osoitetun arvostuksen puitteissa. Ero johtunee pitkälti siitä, että pojat keskittyivät omista lyhyissä vastauksissaan pitkälti yhteen asiaan, osaamisen korostamiseen.

Alueittain tarkasteltuna euralaiset ovat laittaneet väittämän vastausten määrään suhteutettuna useimmin roskakoriin. Myös arvioinneissa pysyvä vastaus merkitsee heille vähiten. Keskimäärin käytetään arviointitaulun keskiosaa eniten Oulun seudulla. Luokka-asteen mukaan eroja ei ole.

Tekeminen ja osaaminen

Osaaminen ja tekeminen korostuvat lukumääräisesti eniten sekä tyttöjen että poikien vastauksissa kysymykseen missä asioissa olet hyvä. Osaamisen vastinpariksi on ennakkoon asetettu arvoja ja moraalaa käsittelevä vastaus. Tällä tavoin asetettuna voidaan osaamisen avulla tarkastella kuinka suurelta osin omat vahvuudet ja itsearvostus määrittyvät toiminnan kautta. Seuraavassa esimerkkejä tyttöjen kuvaamasta osaamisestaan:

lumilautailussa ja muussa liikunnassa: lumilautailen jokapäivä slaidaan ja tempuilen.. harrastan muutenkin liikuntaa jokapäivä melkein kaikkia lajeja!

tanssissa: Koska käyn tanssimassa kerran viikossa ja olen tanssinut jo yli 2 vuotta.

piirtämisessä: Piirrän kotona usein ja tykkään käyttää siinä mielikuvitustani. Olen piirtänyt koko ikäni ja pystyn keskittymään kuulemaani paremmin, kun piirrän tai teen jotain vastaavaa..)

Olen hyvä matematiikassa :) : Matikka on vaan mulle helppoa :P

musiikissa,urheilussa,kielissä,kaveripiireissä...: No minulla on tosi musikaalinen perhe, niin musiikista olen ollut aina innoissani ja olen varsinkin laulamissa aika hyvä, kun rakastan sitä! Harrastan tanssia ja telinevoimistelua, niin olen niissä ihan hyvä ja urheilussa. Olen energinen ja avoin...viihdyn monenlaisissa kaveripiireissa. Olen aika taitava kielissä, kun olen asunut pienestä pitäen Englannissa ja Italiassa!...

Pojilla vastaukset ovat huomattavasti lyhyempiä, kolmannes osaamiseen liittyvistä vastauksista koostuu pelkästä otsikosta. Lisäksi toinen kolmannes koostuu otsikon lisäksi yhdestä lauseesta. Seuraavassa esimerkkejä poikien kuvaamasta osaamisestaan:

kädentyöt sähköala

sählyssä, kaukalopallossa, kelkkailussa...

Olen hyvä piirtämisessä: Piirtäminen on hauskaa ja olen huomannut olevani aika taitava teknisessä työssä ja liikunnassa

Osaamisen kuvaaminen kattaa monenlaisia taitoja. Osittain vastauksissa on myös kyse totutusta vastaustavasta, jossa kysymykseen missä olet hyvä, haetaan jotain konkreettista esimerkkiä. Harrastukset saattavat tulla tällöin ensimmäisenä mieleen. Joka tapauksessa on selvää, että vastaajat rakentavat erityisyyttään pääosin toiminnan kautta. Alueittain eroja ei ole, mutta luokka-asteittain on havaittavissa pientä vaihtelua. Sekä pojilla että tytöillä tekemisen kautta itsestä kertominen vähenee luokka-asteelta toiselle siirryttäessä.

	osaamiseen liittyvien vastausten lukumäärä	osaamiseen liittyvien vastausten osuus kaikista vastauksista (%)
Tytöt	248	72 %
7 lk.	93	88 %
8 lk.	71	68 %
9 lk.	84	63 %
Pojat	184	77 %
7 lk.	87	85 %
8 lk.	56	74 %
9 lk.	41	66 %

Taulukko 6. toiminnan kautta vahvuutensa kuvaavat

Osaamisen voi jakaa myös teemoittain. Koska vastauksista ei useinkaan voi päätellä liittyykö osaaminen esimerkiksi seuratoimintaan vai onko se ”keilaamista yksin”, on luokitusperuste karkeahko: luovat aineet, urheilu, koulu ja muut. Luovat aineet kattavat musiikin (soittaminen ja laulaminen) sekä piirtämisen, maalaamisen, valokuvauksen, savi- ja käsityöt, näyttelemisen sekä kirjoittamisen. Urheilu kattaa vastaukset, joissa osaamisen yhteydessä mainitaan urheilulaji. Koulu kattaa kouluaineen nimellä mainitun osaamisen (esim. kuvaamataito, kielet, matematiikka, kotitalous ja liikunta). Kohdassa muut on edellisiin luokituksiin sopimattomat osaamisen alat, kuten kouluinstituution suunnasta tarkasteltuna epäkonventionaalista näyttäytyvä tietokoneella pelaaminen, mopolla ajaminen, meikkaaminen, shoppaaminen ja ruoanlaitto.

	luovat aineet, vastausten lukumäärä sekä osuus kaikista vastauksista (%)	urheilu, vastausten lukumäärä sekä osuus kaikista vastauksista (%)	koulu, vastausten lukumäärä sekä osuus kaikista vastauksista (%)	muut, vastausten lukumäärä sekä osuus kaikista vastauksista (%)
Tytöt	85; 25 %	68; 20 %	65; 19 %	19; 6%
7 lk.	30; 28 %	28; 26 %	20; 19 %	6; 6 %
8 lk.	26; 25 %	18; 17 %	25; 24 %	4; 4 %
9 lk.	29; 22 %	22; 17 %	20; 15 %	9; 8 %

Pojat	14; 6 %	82; 35 %	48; 20 %	54; 23 %
7 lk.	7; 7 %	44; 44 %	20; 20 %	23; 23 %
8 lk.	3; 4 %	22; 29 %	18; 24 %	16; 21 %
9 lk.	4; 6 %	16; 26 %	10; 16 %	15; 24 %

Taulukko 7. Osaamisen alueet

Poikien vastauksissa korostuu urheilu. Sen sijaan taideaineita ei juuri harrasteta. Muutama poika kertoo vastauksessaan soittavansa pianoa, kitaraa tai rumpuja, tytöt pääasiassa pianoa tai huilua. Molemmat piirtävät, mutta vain tytöt mainitsevat kirjoittavansa tarinoita ja novelleja. Koulun ulkopuolisessa käsityöharrastuksessa tytöillä on nähtävissä luova panos, sillä he tekevät savitöitä tai ompelevat vaatteensa. Pojat korjaavat mopoja ja polkupyöriä. Pojat mainitsevat myös huomattavasti tyttöjä useammin olevansa taitavia tietokoneiden kanssa: pelaamisessa, pelien tekemisessä ja ohjelmoinnissa. Tosin ainoa, joka mainitsi vahvuutenaan www-sivujen suunnittelun, oli tyttö.

Osaamisen lajit näyttävät säilyvän luokka-asteittain. Alueittain ei eroja juuri ole. Tosin Oulun seudulta on poimittavissa muutamia erityisiä osaamisen alueita, joita ei muilla alueilla mainita: metsästys ja ampuminen, golf sekä autolla ja traktorilla ajaminen.

Taulukon 6. luvut eivät ole samoja kuin taulukossa 7. sillä osa vastaajista on osaava monissa asioissa. Luokitus ei myöskään kerro muuta kuin varsin ylimalkaisen jakauman siitä, missä vastaajat kokevat osaavansa. Luokittelua on syytä tarkentaa kattamaan vain ne vastaukset, joissa korostuvat toiminnan ja ajattelun vapaus: omien päämäärien valinta, halu kohdata haasteita ja uuden luominen. Tällöin voidaan tarkastella sitä ryhmää, joka on valmis seuraamaan omia älyllisiä ja emotionaalisia yllykkeitään, vaikka tuloksista ei ole varmuutta. Tämän ryhmän vastapoolina ovat ne vastaajat, joille tärkeää on halu säilyttää olemassa oleva tilanne sekä suhteet läheisiin ihmisiin, instituutioihin ja perinteisiin.

tanssimisessa, näyttelemisessä: koska olen tanssinu pienestä asti ja olen luova ja osaan eläytyä rooleihin joita minulle annetaan. Osaan hauskuttaa ihmisiä.

musta tuntuu et oon luovissa jutuis hyvä: oon aika hyvä iinassa ja piirtämisessä, mulla on kansio täynnä piirustuksia :) oon myös aika hyvä auttamaan muita niiden ihamis suhde solmuissa (lähinnä poika kaverijutuissa) mutta sit ne ei itelläni mene hirveen hyvin, mutta mikäs hätä se tässä seiskal vielä on :) ymmärrän myös muita hyvin ja kuuntelen mielelläni jos heillä on jotain murheita yms.

laulamisessa: tykkään laulaa, pysyn nuotissa ja olen ihan taitava. Pidän hevosten käsittelystä ja eläinten kanssa olemisesta. Olen hyvä puhumaan ja kuuntelemaan ja löydän vastauksia kysymyksiini itse. Osan nauraa itselleni ja olen positiivinen.

Luovissa töissä: Tykkään piirtää, suunnitella vaatteita, huoneeni sisustuksia jnejne.

Olen hyvä (omasta mielestäni) soittamaan kitaraa: Olen hyvä myös tekemään erillaisia koryja helmistä sun muista ja aika hyvä myös suunnittelemaan vaatteita.

Ompelemisessa: Teen suurimman osan vaatteistani itse.

kielet, ajattelukyky, luovuus, arviointi

Tyttöjen ja poikien vastaukset eroavat suuresti, sillä yhtä vastausta lukuun ottamatta vain tytöt mainitsevat olevansa luovia. Oletettavasti kysymyksen muodosta johtuen ei pojille ominainen jännityksen etsintä myöskään ilmene vastauksissa. Sekä tyttöjen että poikien vastauksissa on muutamassa vastauksessa kapinamentaliteettia, jolloin niissä mainitaan viinan juonti, tappeleminen ja vittuilu. Teemassa on havaittavissa sukupuolittainen ero, dikotomia poikien rehvakkuuden ja tyttöjen pahoittelun välillä.

Olen taitava vittuilussa: DSGD

tappelussa: voitan aina

laiskottelussa, juomisessa, asoiden pilaamisessa...en jaksakaan yleensä tehdä mitään. juon aina kun mahdollista kaljaa ja viinaa. mokaan omilla asioissa usein enkä osaa lohduttaa ihmisiä..

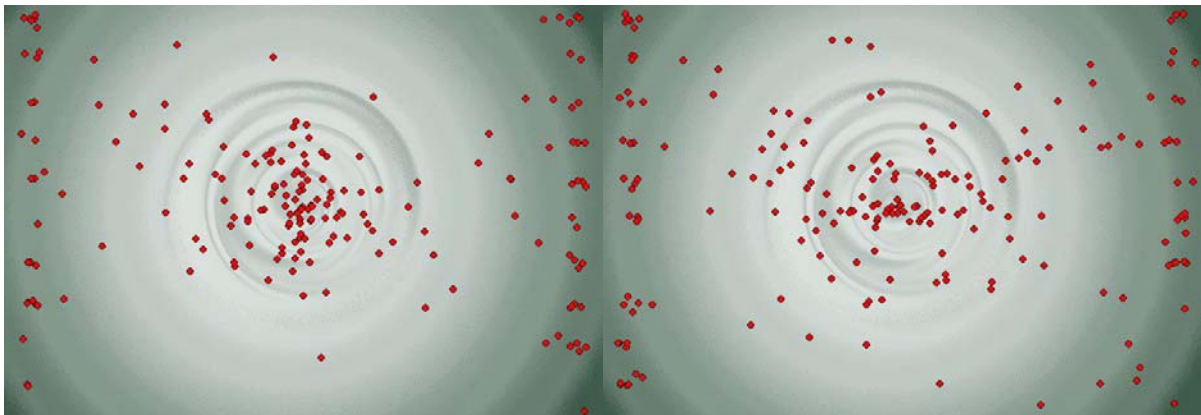
:D :En koe olevani hyvä erityisesti missään. Tai no,osaan kyllä hankkiutua aika hyvin vaikeuksiin, v*ttuilla toisille, pakoilla epämiellyttäviä tilanteita, puhua kunnollisia ihmisiä ympäri, komennella, pyhittää keinoja ja niin edelleen. Eikö kuulostakin ihanalta? No, sellainen minä olen, ei voi mitään..

Aineisto olisi tältä osin ollut luultavasti rikkaampi, jos analyysityökalussa edellytettäisiin vastaamista ennen seuraavaan osioon siirtymistä. Muistettava kuitenkin on, että noin 15 prosenttia vastauksista poistettiin asiattomina, joten nuoret ovat mahdollisesti toteuttaneet tällä tavoin toiminnan vapauttaen. Lisäksi suuri osa kyselyn läpikäyneistä on jättänyt kokonaan vastaamatta, mitä voi tulkita tietynä kapinan elementtinä.

Pysyvä osaamiseen liittyvä väittämä ensimmäisessä arviointitaulussa oli: ”osaan: Olen mielestäni taitava monessa asiassa ja teen paljon kaikenlaista.” Kaikkiaan väittämää arvioitiin 395 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 308 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 703 vastaajaa (70%), joista kaksi viidennestä ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
osaan	Olen mielestäni taitava monessa asiassa ja teen paljon kaikenlaista.	395	198,162	168	137,711	421	1	308

Taulukko 8. Osaaminen, pysyvä väittämä

Pojat
ARVIOITU: 192 kertaa
 (jätetty arvioimatta **121** kertaa, siirretty roskakoriin **147** kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo **186.22**, Mediaani **135.50**
 Keskihajonta **140.76**, Pienin **6**, Suurin **421**

Tytöt
ARVIOITU: 203 kertaa
 (jätetty arvioimatta **121** kertaa, siirretty roskakoriin **161** kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo **209.45**, Mediaani **186.00**
 Keskihajonta **133.79**, Pienin **1**, Suurin **421**

Sirontakuviosta näkee, että pojat käyttävät jälleen tiiviimmin arviointitaulun keskiosaa. Tytöt ja pojat ovat arvioineet pysyvän vastauksen lähes yhtä monta kertaa ja jättäneet otsikkolaatikon yhtä useasti koskematta. Myöskään roskakoriin siirtämisessä ei eroja juuri ole. Lähes puolet vastaajista kokee, että monenlainen osaaminen ei toimi lainkaan heidän muihin ihmisiin suuntaamaansa arvostuksen mittarina. Osa nuorista arvostaa taitavuutta useassa asiassa ja aktiivisuutta usealla alalla, toiset kenties korostavat sitä ettei muihin kohdistuva arvostus edellytä tällaista aktiivista moniosaamista. Tulos on ristiriidassa sen kanssa, että omat vahvuudet kuvailtiin ylivoimaisesti useimmin juuri osaamisen kautta.

Rehellisyys ja luotettavuus

Osaamisen vastinpariksi on ennakkoon asetettu arvoja ja moraalialia käsittelevä vastaus. Tällä tavoin asetettuna pyrittiin saamaan tietoa kuinka suurelta osin omat vahvuudet ja itsearvostus määrittävät olemisen tai yhdenmukaisuuden kautta. Pysyvä vastaus kiinnitettiin rehellisyyteen, johon liittyviä nuorten vastauksia oli omia vahvuuksia pohtiessa varsin niukasti - toisin kuin vastauksissa kysymyksiin ”mitä ominaisuuksia kaverisi arvostavat toisissa nuorissa” ja ”mitä ominaisuuksia aikuiset arvostavat nuorissa”, sekä kaikissa kolmessa arviointitaulussa.

Vaikka rehellisyys ja luotettavuus tarkoittavat termeinä eri asioita, liitetään ne vastauksissa lähes poikkeuksetta yhteen ja kytketään sosiaalisiin taitoihin. Itse käsittelen tämän vuoksi rehellisyyttä yhdenmukaisuutena, jossa pidättäydytään teoista tai mieltymyksistä, jotka häiritsisivät murheensa toisille uskoneita tai muuten sotisivat yhteisöä koskevia normeja vastaan. Tulkintaa tukee se, että salaisuuksien pitäminen liittyy lähipiiriin ja oman elämän tasaisuuteen, harmoniseen jatkuvuuteen.

ehkä toisten ihämisten kuuntelussa ja rehellisenä olemisessa: Pystyn kuuntelemaan ihmisiä ja jos minua rupeaa ärsyttämään jokin tosi paljon, sanon sen suoraan. En jaksa katsoa jos jollakin on huono olo tai muuten vaan masentunut, vaan yritän aina auttaa, kun mahdollista. Osaan olla kuitenkin joskus aika ärsyttävä, jos joku pännii tosi paljon.

kaveri: olen ihan hyvä kaveri (jokseenkin vähän outo), koska en haastaa riitaa tai elvitele. Ymmärrän toisia melko hyvin ja autan tarpeen tullen. Toisaalta voin joskus olla myös huono kaveri, silloin kun olen vihainen mutta jos olen epämiellyttävä, huomaan sen pian itsekin ja pyydän anteeksi.

Osaan parhaiten olla luotettava ystävä: Olen oppinut itse kantapään kautta kuinka tärkeää ystävyys suhteissa ja elämässä muutenki on olla rehellinen ja luotettava. Yritän parhaani mukaan auttaa ystäviäni kun heillä on vaikeaa. Kuuntelen heidän murheitaan ja olen olkapäänä kun maailma potkii vastaan. En mistään hinnasta voisi rikkoa ystävyttäni olemalla epärehellinen tai juoruamalla hänen asioitaan eteen päin. Asiat mitä ystäväni kertovat minulle, pysyvät minun pienen pääni sisällä piilossa, enkä niitä muille ole edes ajatellut kertoa. Sen verran tärkeitä ystävät minulle ovat. Vaikkei niitä paljoa ole, mutta he ovat kultaakin kalliimpia.<33

Hyväksi olen osoittautunut monissa asioissa! : Olen kohtalaisen hyvä historian opiskelussa ja eläinten hoidossa olen myös urheilullisempi kuin monet muut ikäiseni nuoret.. Kaverini varmaan arvostavat rehellisyyttä ja luotettavuutta sekä reiluutta.. Elämässäni olen osoittanut olemaan hyvä aikas mpnessa asiassa muissakin kuin kouluun liittyvissä aineissa.. Minä pidän kotitaloudesta ja olen opettajan mielestä siinä aika hyvä.. Olen monissa sellaisissa asioissa hyvä mistä pidän enkä piudä niistä vain sen takia koska olen niissä hyvä

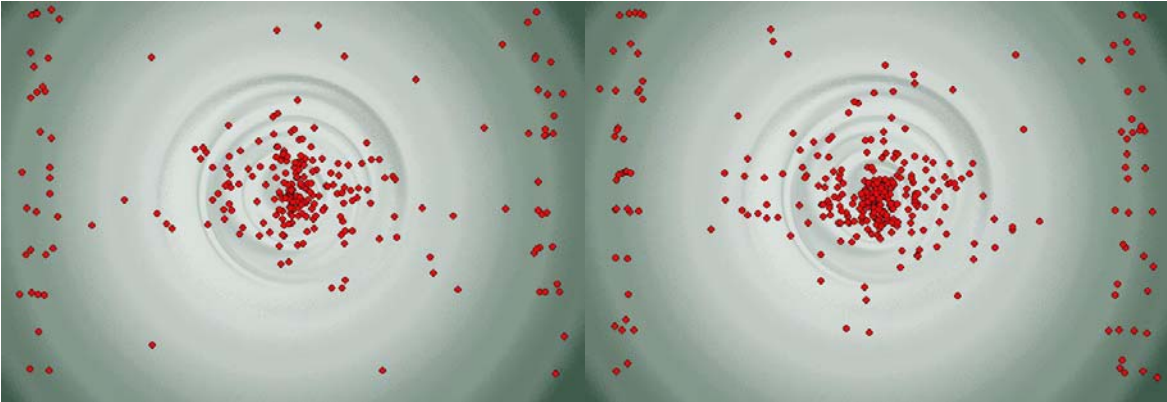
Kuuntelemaan: Olen hyvä kuuntelemaan ja minulla on paljon ystäviä. Useimmat ovat kertoneet minulle suuria salaisuuksia joita en saa ikinä kertoa eteenpäin. Kerron myös omista asioistani luotettaville ystäville.

Rehellisyys ja luotettavuus tulevat mainituiksi vahvuuksina yhtä poikkeusta lukuun ottamatta vain tyttöjen vastauksissa. Havainto on yhdenmukainen sosiaalisuuden yhteydessä todetun muiden huomioon kannalta: pojat keskittyvät vastauksessaan itseensä ja kuvaavat joko osaamistaan tai omien tarpeidensa ensisijaisuutta.

Pysyvä arvoihin ja moraalisiin liittyvä väittämä ensimmäisessä arviointitaulussa oli: ”Rehellisyys: Luotettavuus on tärkeää ja pyrin itse olemaan mahdollisimman rehellinen sekä itselleni että toisille”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 615 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 79 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 694 vastaajaa (69%), joista joka seitsemäs ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Rehellisyys	Luotettavuus on tärkeää ja pyrin itse olemaan mahdollisimman rehellinen sekä itselleni että toisille.	615	130,0455	72	128,0917	413	1	79

taulukko 9. Rehellisyys ja luotettavuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 263 kertaa
(jätetty arvioimatta 136 kertaa, siirretty roskakoriin 61 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 134.28, Mediaani 79.00
Keskihajonta 127.50, Pienin 2, Suurin 407

Tytöt

ARVIOITU: 352 kertaa
(jätetty arvioimatta 115 kertaa, siirretty roskakoriin 18 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 126.88, Mediaani 66.00
Keskihajonta 128.44, Pienin 1, Suurin 413

Rehellisyys ja luotettavuus on arvioitavista ulottuvuuksista kaikkein korkeimmin arvostettu. Tulos on ristiriidassa itse kirjoitettujen vastausten kanssa, joissa rehellisyyttä ja luotettavuutta ei juuri mainita. Tytöt ovat arvioineet väittämän huomattavasti poikia useammin ja siirtäneet roskakoriin äärimmäisen harvoin. Yksi selitys voisi olla, että pysyvässä vastauksessa esitetty mahdollisimman rehellisenä oleva kaveri saatetaan poikien keskuudessa kokea varsin rasittavaksi, etenkin jos hän on ”altis avautumaan”. Tytöistä joka neljäs ja pojista lähes kolmannes on jättänyt otsikkolaatikon avaamatta, mikä saattaa johtua joko kyselyyn paneutumattomuudesta tai mahdollisesti useamman rehellisyyteen viittaavan vastauslaatikon samanaikaisesta esiintymisestä arviointitaulussa: tällöin kaikkia samansisältöisiksi tulkittuja laatikoita ei ole koettu arviointia vaativiksi.

Hauskanpito

Valtamediassa nuorten oletetaan olevan pääsääntöisesti hedonisteja, nautinnon etsiskelijöitä, jotka korostavat omien tarpeidensa ensisijaisuutta. Nuoruuden lumon oletetaan pitkälti perustuvan sen vastuuttomuuteen, elämysten ja hauskan korostumiseen. Tätä oletusta voimistaa mahdollinen pelko siitä, ettei ole riittävä ja kypsä aikuiseksi, vanhemmaksi. Myös ns. uuden talouden piirissä nähdään tulevat menestyjät sellaisiksi, jotka ovat kiinnostuneita kaikesta mutta jotka eivät ole sitoutuneita mihinkään.

Arviointityökaluun liitettiin yhdeksi vastinpariksi yhtäältä hetkessä kiinni oleminen, hedonismi ja hauskanpito, toisaalta tunnollisuus ja ahkeruus. Tällä tavoin pyrittiin selvittämään ennen kaikkea asennetta (koulu)työhön. Hauskanpitämistä korostavat vastaajat sijoittuvat arvokartassa pärjäämisen ja suorittamisen sekä omien päämäärien asettamisen välimaastoon, sillä hedonistit eivät yhtäältä pyri suoriutumaan nautinnon etsinnästään mahdollisimman hyvin, toisaalta hauskanpito on enemmän hetkeen sidottua kuin päämäärähakuista.

Vastatessa kysymykseen missä asioissa olet hyvä, on vahvuuksien arvostaminen hauskuuden kautta harvinaista. Tyttöjen vastauksissa 14 prosentissa, poikien vastauksissa vain 8 prosentissa viitataan hauskanpitoon. Pääasiassa kyse on harrastuksen perustelemisesta sillä, että se on hauskaa tai että vastaaja pitää tai tykkää siitä. Seuraavassa esimerkkejä tyttöjen vastauksista:

Liikunta on hauskaa: Yksi lempi kouluaineistani on liikunta. Harrastan sählyä, suunnistusta, nykytanssia ja käyn melko paljon luistelemassa. Olisi hauskaa olla isona jokin urheilija.

Eläimet ja lapset: Hevosten kanssa on tosi hauskaa koska olen eläin rakas... Lasten kanssa tulen hyvin toimeen... Koirien kanssa myös...

Kirjoittaminen: Tykkään kirjoitella. :D

Kirjoittaminen on kivaa: Pidän kirjoittamisesta ja omasta mielestäni olen aika hyvä siinä. Tykkään kirjoittaa tarinoita niin koulussa kuin kotonakin. Minulla on aika raju mielikuvitus, joten tarinoistani tulee aina vähän omaperäisiä. Ja siitä olen kyllä ylpeä.

tanssissa: tykkään tanssia ja omasta mielestäni olen ihan hyvä siinä

melomisessa: tykkään meloa ja tekniikka on hallussa eli olen hyvä siinä

Oleminen: Pelailen, surffaillen ja chattailen kavereitteni kanssa. Empä muuta oikeastaan teekkään talvisin kun ei ole tekemistä. Kesäisin pyöräilen joskus tai sitten luen.

Vain aivan muutamassa vastauksessa korostetaan hauskuutta itseisarvona.

Olen hyvä pitämään hauskaa: Minulla on monesti hauskaa ja saan ihmiset nauramaan hauskoilla jutuilla.

olen hyvä olemaan laiska: olen paljon koneella, kun katson animea koneella tai kun kirjoitan tai kun hillun kavereiden kanssa galleriassa tai mesessä. ja sitten olen hyvä olemaan laiska sillä tavalla että piirrän ja luen ja kuuntelen musiikkia PALJON, tosin harrastan liikuntalajeja mutta muuten olen tosi laiska ja se on kivvaaaaaa.

Siitä että osaan pitää hauskaa ja nauttia siitä ^^: Miten tuota voi perustella? :)

Poissa olemisessa tunneilta: Minun on helppo viettää tylsillä tunneilla aikaa omissa maailmoissani. Uppoudun vaan haavemaailmaani, niin olen henkisesti poissa. ;D Easy. Mielestäni melko hyvä taito tuo, niin pääsee vähän irtaantumaan tästä kakasta koulusta ja muusta maailmasta.

olen musikaalinen ja hyvä puhumisessa,kuuntelemisessa: osaan laulaa,tanssia, soittaa. Olen sosiaalinen, ja tykkään olla ihmisten kanssa tekemisissä, tykkään puhua asioista, ja kuunnella ihmisten ongelmia ja huolia, ja auttaa niissä heitä. Osaan pitää hauskaa ilman alkoholia. Osaan nauraa paljon, ja pitää hauskaa bailaten. Osaan nauttia nuoruudesta ja ylipäättänsä elämästä. Osaan harrastaa liikuntaa niin ettei tule ongelmia terveyden kanssa. Osaan harrastaa liikuntaa pitämällä hauskaa. Osaan keksiä kaikista asioista jotain hyviä puolia. Osaan olla hylkäämättä ihmisiä heidän ulkokuorensa perusteella. Tulen hyvin toimeen monenlaisien ihmisten kanssa. Rakastan elämää, vaikka kaikki ei aina suju parhain päin!

mie oon taitava jaliksessa: mie oonhyvä jaliksessa ja oon pelannu sitä 9 vuotta.. kaikki sanoo poikia myöte et oon siinä huippu ja en ota sitä vakavasti.. oon pelannu poikien kans ekat3 vuotta joten tykkäänpelata poikien kanssa koska niillä on hauskat jutut peli reissuilla :D tytöissä oon pelannu ja myö pärjättää hyvin, koska en pelaa juankoskelaisessa joukkueessa vua toisella paikkakunnalla.. jalaka meni kyllä paikoiltaa puol vuotta sitten, mut en ooo jaksanu ajatella sitä ja pellaan silti.. hauskan pito kavereite kans on tärkeempe ku olla paras ja voittaa aina, vaikka myö voitettaa melekei aina..

Poikien vastauksissa ei hauskuudesta tai tykkäämisestä juuri mainita. Vastaukset ovat pääsääntöisesti lyhyitä ja ilman selityksiä, joten vastauksista ei motiiveja selville saa.

Mielestäni olen hyvä olemaan hauska: Minä osaan naurattaa kavereitani ja olemaan hauska. Olen kohtalaisen hyvä myös jalkapallossa jota harrastin ennen.

hauskuutta ja: aika hyvä

Jalkapallo on minun pelini: On kiva pelata jalkapalloa. Se on hauskinda kavereiden kanssa pelatessa. Kesällä jalkapallo on parasta. Siitä voi nauttia samalla kun aurinko paistaa

käsitöissä: se on hauskaa kun voi jutella tunnilla muiden kanssa.

pelaamaan korttia: Olen hyvä pelaamaan monenlaisia korttipelejä. Se on siitä hauskaa, kun voi pelata pelejä välkällä.

Muutamissa vastauksissa sekä tytöt että pojat pitävät hauskaa aineistonkeruun kustannuksella.

Olen hyvä nukkumaan: Nukun yleensä pää vasemmallepäin ja nukkumiseni on rauhallista. tyynyni on pehmeä ja uppoan sinne mukavasti. Käytän kahta peittoa jos vaikka sattuu tulemaan kylmä, en tiedä auttaako tämä zest minua mitenkää tässä nukkumisharrastuksessani =)

Äidinkieli on mukavaa!!! :Äidinkielentunnilla on mukavaa, koska ymmärtää ne asiat mitä siellä puhutaan.ü

lauantaikarkin täydellinen syönti: osaan syödä lauantaikarkin sillä lailla, että irroitan kehykset suussani erilleen ja sisuksen erilleen niin ettei kumpikaan mene rikki. :)

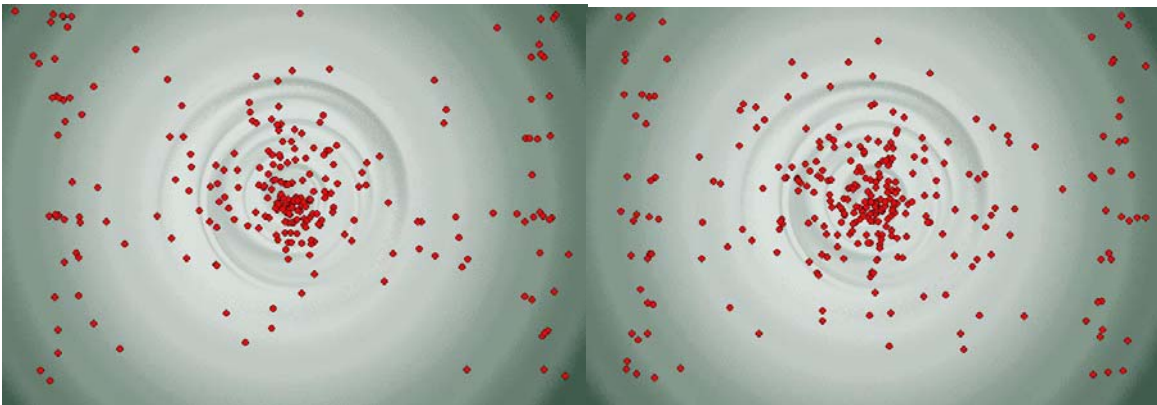
lentäminen: osaan lentää koneessa jos joku muu ohjaa sitä!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

olen hyvä syömään: syön joka päivä ihan sikana ruokaa

Pysyvä hetkessä kiinni olemiseen ja hedonismiin liittyvä väittämä ensimmäisessä arviointitaulussa oli: ” Hauskanpidossa: Osaan pitää hauskaa”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 574 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 97 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 671 vastaajaa (66%), joista joka seitsemäs ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Hauskanpidossa	Osaan pitää hauskaa.	574	143,6272	101	120,9147	430	2	97

Taulukko 10. Hauskanpito, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 265 kertaa

(jätetty arvioimatta 140 kertaa, siirretty roskakoriin 55 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 147.40, Mediaani 101.00

Keskiahajonta 126.20, Pienin 4, Suurin 430

Tytöt

ARVIOITU: 309 kertaa

(jätetty arvioimatta 134 kertaa, siirretty roskakoriin 42 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 140.39, Mediaani 101.00

Keskiahajonta 116.09, Pienin 2, Suurin 408

Tytöt ovat arvioineet väittämän hieman poikia useammin. Sirontakuviot ovat muuten lähes identtiset. Kyky pitää hauskaa on sekä tytöille että pojille hyvin tärkeä ominaisuus – heti rehellisyyden ja luotettavuuden jälkeen - muita ihmisiä arvioitaessa. Hauskanpito korostuu myös toisessa kysymyksessä, mitä ominaisuuksia kaverisi arvostavat muissa nuorissa. Sen sijaan aikuisten ei koeta arvostavan nuorissa kykyä hauskanpitoon.

Tunnollisuus ja ahkeruus

Hetkessä kiinni olemisen ja hedonismiin vastinpariksi asetettiin tunnollisuus ja ahkeruus. Nämä kaksi arvoa sijoittuvat arvokartassa yhtäältä muiden huomiointiin eli sosiaalisten taitojen sekä toisaalta säilyttämisen eli yhdenmukaisuuden, hyvien tapojen ja kuuliaisuuden välimaastoon. Arkipuheessa nuoriin liitetään usein laiskuus ja asioiden tekemisen hauskuuden mukaan. Esimerkiksi sitkeässä elävän uusavuttomuuspuheen voi nähdä alkaneen siitä huolesta, että joutilaina ja "helppoon elämään" tottuneet nuoret eivät enää kykenisikään työn vaatimaan säännölliseen elämään ja määrätietoiseen ponnisteluun. Toisaalta jo 1980-luvun alun jälkeen tehdyt lukuisat tutkimukset ovat onnistuneet pitkälti murtamaan edellisen kaltaisia ns. aikapommihypoteeseja. Tarkasteltaessa eri ikäryhmien asenteita työttömyyteen on osoitettu, että nuorilla on itse asiassa suurin työmotivaatio päinvastoin kuin usein oletetaan (Ervasti 2004, 151-2).

Kysymykseen missä asioissa koet olevasi hyvä, vastataan erittäin harvoin ahkeruuteen ja tunnollisuuteen viitaten (tytöt ja pojat 5%). Kysymys ei kenties ole tässä suhteessa sensitiivinen.

Tunnollisuus ilmenee jonkin verran koulun mutta pääasiassa harrastusten yhteydessä. Harrastukseen liittyvissä vastauksissa korostetaan harrastukseen käytettyjen vuosien määrää. Tätä voi tulkita ilmaukseksi itsekurista, joskin samalla liikutaan sekä osaamisen että suorittamisen arvoulottuvuuksilla. Muutamassa vastauksessa mainitaan tunnollisuus, ahkeruus ja huolellisuus. Jälkimmäistä on poikkeuksetta vain tyttöjen vastauksissa.

Olen hyvä ruotsinkielessä, koulussa ja urheilussa: Ymmärrän ruotsinkieltä hyvin. Se on minulle helppoa ja osaan puhua ruotsia hyvin. Olen ahkera ja tunnollinen koulussa ja onnistun tavoitteissani hyvin koulun suhteen. Osaan olla sosiaalinen, kun sitä minulta vaaditaan ja erityisen hyvin olen sosiaalinen lasten kanssa. Tulen hyvin juttuun lapsien kanssa ja haluan isona tulla urheilu-uutisten lukijaksi, koska pidän urheilusta ja tykkään olla esillä.

olen hyvä liikunnassa, matemaattisissa aineis ja käsitöissä: harrastan tanssia ja olen mielestäni hyvä siinä, koska olen harrastanut baletti viisi ja puoli vuotta ja nyt show tanssia jo vuoden ja olen edistynyt nopeasti. matemaattisissa aineissa olen hyvä koska olen opiskellut niitä ahkerasti. käsitöissä olen hyvä ja luulen sen periytyneen molemmilta puolin. mummini oli ompelija ja toinen mummi teki myös vaatteita. äitini on hammaslääkäri ja siinä pitää olla tarkka.

Vastuuntuntoinen aktiivi: Harrastuksieni kautta minusta on tullut vastuuntuntoinen ja tunnollinen. (ainakin yleensä ;D) Olen myös vanhempana oppinut olemaan parempi kuuntelija ja ystävä. teen kunnolla sen mihin olen ryhtynyt enkä luovuta (jos matikantehtäviä ei lasketa >_<) Koulunkäynti ei ole tuottanut ikinä ongelmia, ja niistä on vaikea mainita mitään erityistä.. Tahtoessani pystyn kannustamaan ja innostamaan muita.

tanssiminen: Olen tanssinut jo 11 vuotta, olen siinä hyvä ja rakastan tanssimista.

Lentopallo: Oletan ainakin että olisin edes vähän hyvä lentopallossa kun sitä on tullut pelattua kahdeksan vuotta..

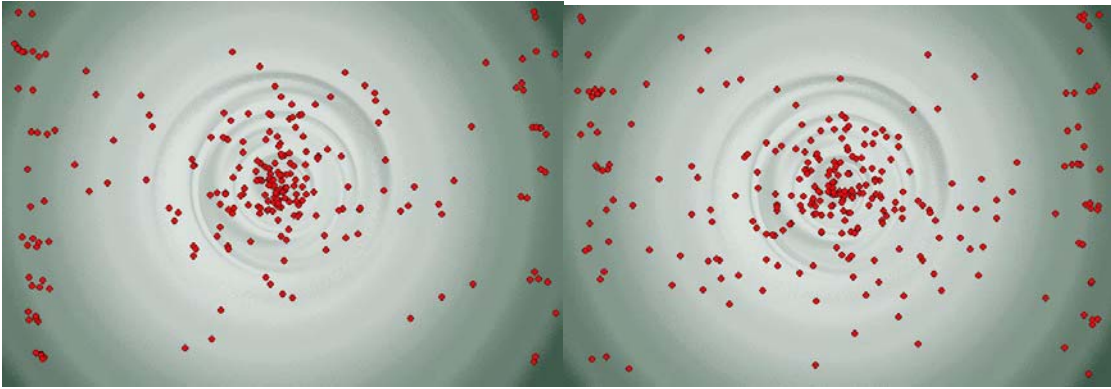
Olen hyvin musikaalinen: Olen soittanut pianoa jo viisi vuotta ja olen mielestäni erittäin hyvä. Olen myös aina pitänyt laulamista ja on minulla myös ihan hyvä ääni. Musikaalisuuteni lisäksi olen kaveriedenikin mielestä hyvä näyttelemään

Poikien harvat tunnollisuutta ja ahkeruutta korostavat, harrastusvuosiin kytketyt vastaukset liittyvät taideharrastuksiin, eivät kouluun. Myös ero urheiluharrastusten yhteydessä on poikien ja tyttöjen välillä selvä: poikien vastauksissa mainitaan pyrkimys jatkaa lajia mahdollisimman korkealle tasolle, jolloin liikutaan sekä kilpaurheilun alueella että suoriutumisen ja pärjäämisen arvoulottuvuudella. Tyttöjen vastauksissa samanlainen pyrkimys liittyi yksinomaan ratsastamiseen.

Pysyvä tunnollisuuteen ja ahkeruuteen liittyvä väittämä ensimmäisessä arviointitaulussa oli: ”Ahkeruus: olen tunnollinen ja ahkera”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 532 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 147 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 679 vastaajaa (66%), joista vajaa viidennes ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Ahkeruus	Olen tunnollinen ja ahkera.	532	157,1184	107,5	128,3668	423	4	147

Taulukko 11. Tunnollisuus ja ahkeruus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 249 kertaa
 (jätetty arvioimatta 127 kertaa, siirretty roskakoriin 84 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 158.92, Mediaani 107.00
 Keskihajonta 133.63, Pienin 4, Suurin 423

Tytöt

ARVIOITU: 283 kertaa
 (jätetty arvioimatta 139 kertaa, siirretty roskakoriin 63 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 155.54, Mediaani 108.00
 Keskihajonta 123.53, Pienin 4, Suurin 421

Tytöt ovat arvioineet väittämän hieman poikia useammin, muuten eroja ei oikeastaan ole. Arvoa pidetään tärkeämpänä muiden ihmisten arvioinnissa kuin usean asian osaamista, tai pärjäämistä ja suorittamista. Oletettavaa on nuorten omien vastausten perusteella, että tunnollisuus lähenee arvona luotettavuutta: se tehdään mikä luvataan.

Suvaitsevaisuus

Suvaitsevaisuus ”--merkitsee, että ihminen saa vapaasti pitää kiinni vakaumuksestaan ja hyväksyy sen, että toiset pitävät kiinni omastaan. Se merkitsee sen tosiasian hyväksymistä, että ihmisillä, jotka ovat luonnostaan erilaisia ulkomuotonsa, asemansa, puhetapansa, käyttäytymismuotojensa ja arvojensa puolesta, on oikeus elää rauhassa ja olla sellaisia kuin ovat. Se merkitsee myös, ettei kukaan saa väkisin tyrkyttää näkemyksiään toisille.” (UNESCO 1995). Kyse on siis eri asiasta kuin vapaamielisyydestä sinänsä, joka ei anna minkäänlaista eettisesti kestäväää arvopohjaa ratkaisuiden tekemiseen.

Tässä tutkimuksessa suvaitsevaisuuteen viittaaviksi tulkittiin ne vastaukset, joissa korostuu erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen. Se, että tulee toimeen erilaisten ihmisten kanssa, tulee tulkituksi passiivisempänä ilmauksena sosiaalisuuden piiriin, esimerkkinä alla oleva aineisto-ote.

mitä mä osaan..: omasta mielestä oon melko hyvä siinä, että tulen muitten kanssa hyvin toimeen, mutta mun on hieman vaikeampi uusiin ihmisiin tutustua.. eläinten kanssa tykkään todellakin olla, ja niitten kanssa koen olevani hyvä.

Suvaitsevaisuuden ja sosiaalisuuden luokat menevät jossain määrin päällekkäin. Lyhyessä vastauksessa voi olla elementtejä molemmista arvoulottuvuuksista, ja esimerkiksi otsikko voi korostaa sosiaalisuutta ja teksti suvaitsevaisuutta. Muiden huomiointi erilaisuuden hyväksymisen kautta mainitaan joka tapauksessa varsin harvoin ja se ilmenee vain tyttöjen vastauksissa. Esimerkkejä tyttöjen vastauksista:

Suvaitsevainen: Hyväksyn kaikki ihmiset sellaisina kuin he ovat oikeasti

Kuuntelemisessa: Pystyn kuuntelemaan henkilöitä ja ymmärtämään heitä. En tuomitse, vaan kuuntelen mitä toisella on sanottavaa. Pystyn keskustelemaan tärkeistä asioista, mutta myös pitämään hauskaa!

nevetellu: no ei heti mene pinna jos joku on vaikka eri mieltä tai jos joku on erillai kun on minun mielästä paras nii en heti tuomitse

Sosiaalisuus: Mielestäni tulen hyvin toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Minulle ei ole merkitystä, onko keskustelutoverini samanlainen kuin minä. Hänellä saa olla erilaisia mielipiteitä, erilainen maku esim. musiikin tai vaatteiden valinnan suhteen. Kaikki pitää ottaa huomioon ja erilaisuutta pitää arvostaa!

Osaan parhaiten ajatella myös toisten kannalta: Teen päätökseni yhteisen hyvän puolesta. Ja ennen päätöksen tekoa ajattelen asiaa myös toiten kannalta. On otettava toiset huomioon, että voisi elää tässä maailmassa!

olen mielestäni hyvä sosiaalisissa taidoissa: Tulen hyvin toimeen erilaisten ihmisten kanssa, ja hyväksyn kaikki sellaisena kuin he ovat. Viihdyn sekä lasten että vanhempien ihmisten seurassa

sympatia: muiden ihmisten ymmärtäminen

Tyttöjen vastauksissa suvaitsevaisuus ilmenee myös muuta kautta kuin omien vahvuuksien ilmentymänä. Yhtäältä joukkueeseen mahtuu, jos osaa pelata. Peliäikää ja hyväksynnän tunnetta saa itsenäisille, tavallisuudesta poikkeaville ratkaisuilleen, jos lunastaa osaamisen kautta paikkansa. Toisaalta seurustelukumppanin vanhempien vakaumus voi ilmetä suhteen katkaisevana suvaitsemattomuutena, mutta yhteydenpito voi tästä huolimatta jatkua.

liikunta: no olen mielestäni hyvä liikunassa, sillä pelaan poikien kanssa jääkiekkoa samassa joukkueessa ja saan peli aikaa hyvin. ja koulussakin olen valinnaisessa poikien liikunta ryhmässä ja ei kukaan ole sanonut että en osaisi..!

ihmissuhteissa: saan aika helposti kavereita ja yritän myös pitää niistä kiinni... yleensä onnistuu... minulla on ollut pari suhdetta joista ensimmäinen ei ollut mistään kotoisin ja toinen oli erittäin hyvä suhde, joka kuitenkin loppui pojan vanhempien vakaumuksen takia... =(mutta olemme pojan kanssa erittäin hyvät ystävät. minulla on paljon kavereita, niin poikia kuin tyttöjäkin. äidin ja isän kanssa minulla on erittäin hyvät välit... ja jo täysiikäiset siskoni ja veljeni ovat minulle erittäin läheisiä! =)

Suvaitsevaisuutta laajempi käsite universalismi kattaa lisäksi ympäristönsuojelun, yhteyden luontoon ja pasifismin. Luonnon arvojen korostaminen ei ilmene tyttöjen vastauksissa muuta kuin eläinten hoitamisen muodossa. Hoitaminen ilmenee vastauksissa kuitenkin enemmän sosiaalisena huolenpitoa kuin universalistisena suvaitsevana arvona.

Olen hyvä monien oppiaineiden lisäksi eläinten hoidossa: Olen hyvä monissa koulun aineissa, paitsi kielissä. Olen hyvä eläinten hoidossa, siksiäpä kasvatankin gerbiileitä pienimuotoisesti. Hoidan myös hyvin kaneja. Olen hyvä miettimään gerbiileiden genetiikan asioita.

eläinten kanssa toimeentulo...: ymmärrän aika hyvin eläimiä ja ne hyväksyvät minut!! :)

Poikien vastauksissa kysymykseen missä asioissa koet olevasi hyvä, ei suvaitsevaisuutta arvona juuri ilmene. Parhaimmillaan osataan ”melkein aina ottaa kaikki huomioon” tai hyväksytään muut ”tervehtimällä tuttuja ja joskus muitakin”.

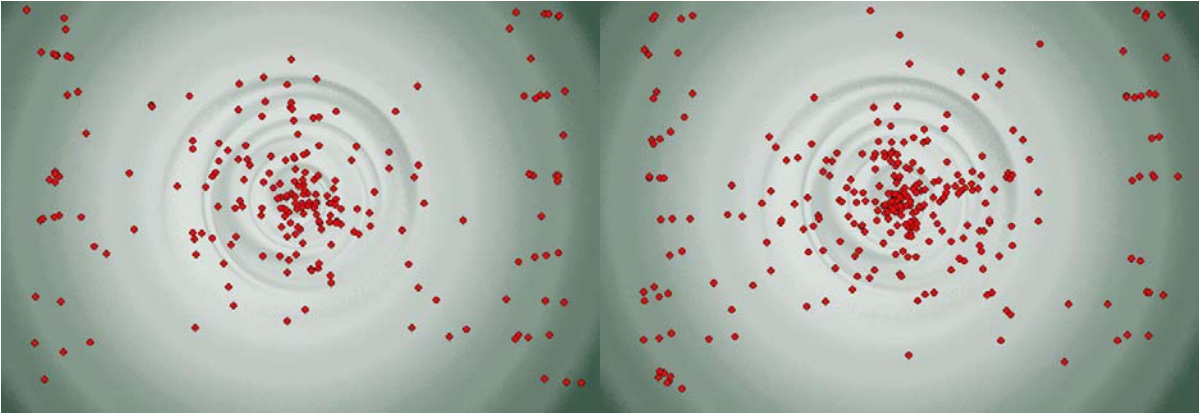
olen vähän meluisa: olen kiva kaveri ja osaan melkein aina ottaa kaikki huomioon josku kun pääsen vauhtiin niin joku saa toppuutella jo minua

Hyvä tulemaan toimeen muiden kanssa: Tulen muiden kanssa hyvin toimeen olemalla ystävällinen ja tervehtimällä tuttuja ja joskus muitakin, pärjää hyvin.

Pysyvä suvaitsevaisuuteen liittyvä väittämä ensimmäisessä arviointitaulussa oli: ”Olen suvaitsevainen: Hyväksyn kaikki ihmiset sellaisina kuin he ovat”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 523 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 160 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 683 vastaajaa (68%), joista vajaa neljännes ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Olen suvaitsevainen	Hyväksyn kaikki ihmiset sellaisina kuin he ovat.	523	146,13	106	118,5281	417	1	160

Taulukko 12. Suvaitsevaisuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 223 kertaa
(jätetty arvioimatta 141 kertaa, siirretty roskakoriin 96 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 153.50, Mediaani 117.00
Keskihajonta 122.49, Pienin 1, Suurin 417

Tytöt

ARVIOITU: 300 kertaa
(jätetty arvioimatta 121 kertaa, siirretty roskakoriin 64 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 140.65, Mediaani 102.00
Keskihajonta 115.19, Pienin 1, Suurin 398

Suvaitsevaisuuteen keskittyvä pysyvä vastaus saa arviointitaulussa hyvin samanlaisen kohtelun kuin sosiaalisuuteen liittyvä pysyvä vastaus. Keskiarvo, keskihajonta sekä suurin ja pienin yksittäinen arvo ovat pojilla ja tytöillä varsin samanlaiset. Myös sirontakuvioissa on yhteiset piirteensä, joskin tyttöjen vastaukset keskittyvät hieman enemmän keskustan tuntumaan. Luokka-asteittain eroja ei poikien osalta ole, tyttöjen vastauksissa arvoa korostetaan aavistuksen verran enemmän luokka-asteelta seuraavalle siirryttäessä.

Pojat ovat arvioineet väitteen harvemmin kuin tytöt, jonka lisäksi he ovat siirtäneet väittämän roskakoriin kolmanneksen useammin. Niinpä tyttöjen taulussa on enemmän arviointeja. Tulos kertoo, että pojat arvostavat muissa ihmisissä suvaitsevaisuutta, mutta eivät vastauksissaan liitä tätä arvoa omaksi erityiseksi vahvuudekseen.

Suvaitsemattomuus

Suvaitsevaisuuden vastakohtana on suvaitsemattomuus, jolloin henkilö ei hyväksy, siedä tai suvaitse tapoja tai uskomuksia, joita muilla ihmisillä on. Suvaitsemattomuus ilmenee esimerkiksi siten, ettei anneta muiden toimia tai ajatella eri tavalla, kuin itse toimii tai ajattelee. Suvaitsemattomuus voi johtaa siihen, että ihmisiä kohdellaan epäoikeudenmukaisesti heidän etnisen taustansa, seksuaalisuutensa tai jopa vaatetuksensa takia. Suvaitsemattomuuden alaan luetaan myös kansallinen turvallisuus, johon suomalaisten nuorten keskuudessa liittyy kiinnostava piirre. Kansalliseen turvallisuuteen yhdentekevänä kokevat suhtautuvat maahanmuuttajiin ja monikulttuurisuuden kielteisemmin kuin kansallisen turvallisuuden tärkeäksi kokevat nuoret (Harinen 2005, 101).

Ainoassakaan vastauksessa ei pidetty omana vahvuutena suvaitsemattomuutta tai rasismia. Laajennettaessa suvaitsemattomuuden arvokartan mukaisesti säilyttämisen ja itsensä korostamisen välimaastoon turvallisuushakuisuuden ja yhteiskunnan järjestyksen kautta, löytyi tyttöjen vastauksista kaksi mainintaa, joissa arvoa sivutaan. Tällöin kyse on kuitenkin aivan muusta kuin monikulttuurisuuden vastustamisesta tai vierauden pelosta. Pikemminkin kyse on omien suorituskeskeisten arvojen korostamisesta tai oman henkisen alueen rajaamisesta.

Arvostan ihmistä joka yrittää vaikka ei onnistuisikaan heti: Noilla sanoilla tarkoitin että on joskus tosi turhauttavaa kuulla tai nähdä kun vieressä olija alkaa valittaa esim. kuvistunnilla että "Minä en osaa piirtää" tai "En pidä tästä työstä, koska en osaa muovailla savea". Se väsyttää vieressä olijaa ja pilaa

eräällä tavalla tunnelman. Olen itse sanonut vieressä olijalle että "Yritä parhaasi" tai "Ei kaikki onnistu heti. Harjoittele" jne. Mielestäni ihmisen pitäisi ymmärtää että kaikki ei tapahdu heti ja niitä taitoja joita on pitää yrittää harjoittaa. En halua siis arvostella toisia vaan antaa heille ymmärrystä että kyllä he osaavat jos harjoittavat taitojaan. =)

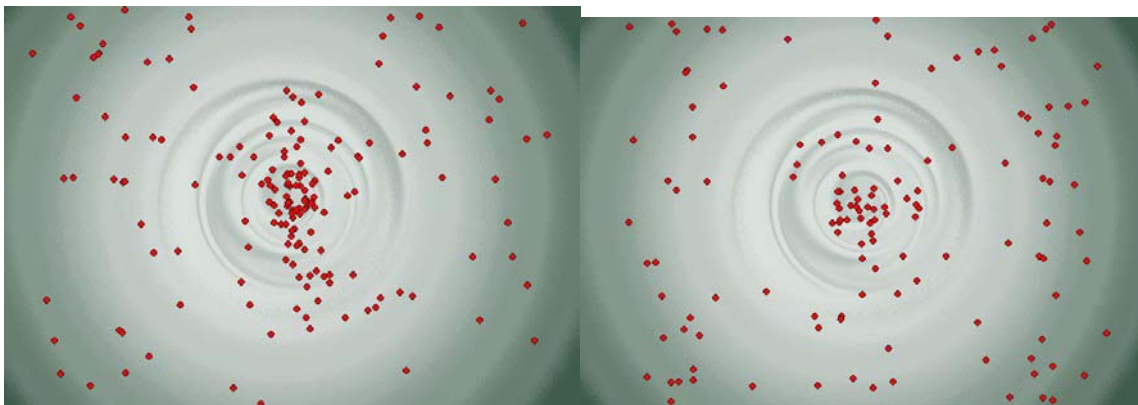
Sosiaalisuus: Olen mielestäni erittäin sosiaalinen halutessa tutustua uusiin ihmisiin mutten ole ollenkaan tuttavallinen. Olen sosiaalinen mutten niinkään tuttavallinen eli valitsen tarkoin kavereitani.

Pojat eivät mainitse suvaitsemattomuutta ja siihen liittyviä teemoja lainkaan vastatessaan kysymykseen missä asioissa olen hyvä. Ensimmäistä arviointitaulua tarkastellessa suvaitsemattomuutta mittaavaksi pysyväksi vastaukseksi asetettuun lauseeseen pojat suhtautuvat kuitenkin tyttöjä myönteisemmin.

Kaikkiaan vastausta ”Pidän samanlaisista ihmisistä kuin itse olen: En hyväksy erilaisuutta” arvioitiin 303 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin peräti 388 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 691 vastaajaa (69%), joista yli puolet ei pitänyt asiaa muissa ihmisissä henkilökohtaisesti merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Pidän samanlaisista ihmisistä kuin itse olen	En hyväksy erilaisuutta.	303	163,6865	148	113,3562	398	3	388

Taulukko 13. Suvaitsemattomuus, pysyvä väittämä

Pojat
ARVIOITU: 169 kertaa
 (jätetty arvioimatta 133 kertaa, siirretty roskakoriin 158 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo **143.41**, Mediaani **110.00**
 Keskihajonta **109.37**, Pienin 3, Suurin **386**

Tytöt
ARVIOITU: 134 kertaa
 (jätetty arvioimatta 121 kertaa, siirretty roskakoriin 230 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo **189.26**, Mediaani **229.50**
 Keskihajonta **113.12**, Pienin 7, Suurin **389**

Tyttöjen ja poikien väliset sirontakuviot ovat täysin toisistaan poikkeavat. Muista arviointitaulun pysyvistä vastauksista poiketen pojat ovat arvioineet vastauksen tyttöjä useammin. Lähes kaikki otsikkolaatikon avanneet ovat siirtäneet vastausta johonkin suuntaan, eli vastaus tarkentavan selityksen kanssa on koettu erittäin merkitykselliseksi. Vaikka pojista lähes kolmasosa on siirtänyt otsikkolaatikon roskakoriin, on yksi kolmasosa arvioinut vastauksen ja pitää sitä varsin suuressa arvossa. Sama asia ilmenee tarkasteltaessa suvaitsemattomuutta kysymyksessä: ”mitä ominaisuuksia kaverisi arvostavat toisissa nuorissa”.

Tytöistä noin puolet on siirtänyt suvaitsemattomuutta mittaavan väitteen roskakoriin ja väitteen arvioineistakin vain viidennes on siirtänyt otsikkolaatikon arviointitaulun keskipisteen tuntumaan. Tulos noudattaa Nuorisobarometrin 2005 huomioita, joiden mukaan nuoret naiset suhtautuvat nuoria miehiä myönteisemmin monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttajiin.

Muut

Luokassa muut ovat sellaiset vastaukset, joissa

- ei tiedetä omaa vahvuutta (7) ”en tiedä: en oikein tiedä missä asiassa olen varsinaisesti hyvä :D”
- ollaan hyviä monessa asiassa tarkemmin määrittelemättä (2) ”olen monessakin asiassa hyvä”
- ollaan hyviä ihan kaikessa (9) ”Kaikessa: Kaikenkaikessa meinaan ihan kaikess”
- ei olla hyviä yhtään missään (4) ”En missään: En ole missään hyvä”.

Kaikkiaan luokka muut on hyvin pieni ja kuvastaa valmiutta kertoa vahvuuksistaan. Ainoastaan yhdeksäsluokkalaiset vastasivat, etteivät ole hyviä missään. Muuten luokka jakautuu varsin tasaisesti sukupuolen, luokka-asteen ja alueen kesken.

Yhteenveto

Erityisesti pojat tuntuvat vastauksissaan keskittyvän lyhyeen toiminnan mainintaan. Kertoessaan lyhyesti missä asioissa ovat hyviä, mainitsevat pojat kolmessa tapauksessa neljästä olevansa hyviä jossakin aktiviteetissa. Luonteenomaista poikien vastauksille lisäksi on, että niistä kuvastuu yhden asian korostaminen, kun tyttöjen vastauksissa kuvataan useampaa arvoaluetta. Luonteenpiirteet ja toisten huomiointi ovat sivussa, kun vastauksessa keskitytään itseen. Luokka-asteelta seuraaville siirryttäessä muiden huomiointi vähenee entisestään poikien vastauksissa.

Myös tytöillä korostuu omien vahvuuksien kuvaaminen toiminnan kautta. Silti reilu neljännes kuvaa vahvuuksiaan määritellesään, että ottavat muut huomioon. Lukumääräisesti yleisimmin sosiaalisuutta arvona korostavissa vastauksissa mainitaan kyky kuunnella. Luokka-asteelta seuraaville siirryttäessä muiden huomiointi muuttuu tytöillä toiminnallisempaan suuntaan.

Rehellisyys ja hauskanpito jakavat vähiten vastaajajoukkoa. Ne ovat ylivoimaisesti arvostetuimmat arvoalueet toisia ihmisiä arvioitaessa. Toisaalta pojat ovat siirtäneet rehellisyyttä ja luotettavuutta mittaavan väitteen kolme kertaa useammin roskakoriin kuin tytöt. Ero saattaa johtua siitä, että tytöt arvostavat rehellisyyttä ja luotettavuutta salaisuuksien säilyttämiseen liittyvänä ominaisuutena ja siirtävät sen roskakoriin äärimmäisen harvoin (18; 2 %). Tulkintaa tukee tyttöjen vastauksissa sosiaalisuuteen voimakkaasti kytketty kuuntelemisen, eli luottamuksellisten asioiden vastaanottamisen taito.

Muiden ihmisten ominaisuuksia arviointitaulun avulla arvioitaessa tulevat seuraavina arvoina sosiaalisuus, ahkeruus ja suvaitsevaisuus, joiden keskinäiset erot koko vastaajajoukossa ovat marginaalisia. Sen sijaan tyttöjen ja poikien omia vahvuuksia kuvailevissa vastauksissa erot ovat erityisen merkittäviä. Sosiaalisuuteen liittyvät maininnat ovat tyttöjen vastauksissa neljästä kahdeksaan kertaan yleisempiä kuin poikien vastauksissa, eron kasvaessa sitä suuremmaksi mitä vanhemmasta ikäluokasta on kyse.

Sukupuolten väliset erot toisia ihmisiä arvioitaessa kutistuvat varsin pieniksi, kun tarkastellaan arviointitaulun kymmentä – nuorten itsensä kirjoittamaa - useimmin arvioitua ja roskakoriin siirrettyä vastausta otsikkotasolla. Valmiista vastausvaihtoehdoista valitessaan myös pojat arvostavat sosiaalisia puolia, jotka eivät ilmeisesti ole aktiivisesti olleet mielessä omia kuvauksia kirjoittaessa. Roskakoriin siirretyt asiat sen sijaan noudattavat itse arvioitujen vahvuuksien

luetteloa. Tytöt eivät arvosta urheilua saati mopoilua, pojat puolestaan hylkivät ratsastusta ja musiikkia.

<p>Tytöt, 10 eniten arvioitua</p> <p>kiva kaveri olen mielestäni sosiaalinen kuuntelemaan uinnissa mulle on helppo kertoa asioita hauskuutta ja yritän aina parhaani mukaan olla hyvä ystävä ystäväilleni liikunta ajattelemaan positiivisesti Pärjään hyvin koulussa.</p>	<p>Pojat, 10 eniten arvioitua</p> <p>olemalla hyvä ystävä rehellinen ja luotettava urheilussa sellaisissa asioissa joita harrastan. Olen hyvä saamaan ihmiset nauramaan. Koti rakentamaan ihmissuhteita? Kuunteleminen matematiset aineet, urheilu, Olen taitava kielissä.</p>
<p>Tytöt, 10 eniten roskakoriin siirrettyä</p> <p>lentäminen hiihto olen hyvä tekemään erilaisia itämaisia aseita mopoi lussa. liikunta en missään. olen onneton. kuvis vittuilussa, itserakkautta olen hyvä urheilussa Osaan parhaiten rullalautailua.</p>	<p>Pojat, 10 eniten roskakoriin siirrettyä</p> <p>Ratsastus jousiammunnassa olen hyvä ratsastuksessa jäkiekossa Olen hyvä ratsastamaan ja laulamaa. olen hyvä ratsastuksessa..... hiustenlaitto Koen olevani hyvä musiikissa ja näyttelemisessä. njaa. osaan melko hyvin soittaa pianoa Olen perinyt musikaalista lahjakkuutta</p>

Taulukko 14. Arviointitaulun ”Mitä näistä asioista arvostat ihmisissä” kymmenen eniten arvioitua sekä roskakoriin siirrettyä vastausta.

Mitä ominaisuuksia kaverini arvostavat toisissa nuorissa

Ystävät koetaan nuoruusiässä usein tärkeämmäksi sosiaalisen tuen lähteeksi kuin vanhemmat. Ystäviltä opitaan perheen ulkopuolista todellisuutta ja heidän odotetaan olevan lojaaleja ja aitoja toisilleen. Lisäksi ystävyys-suhteisiin liittyy läheisyyden aspekti: läheiset ystävät jakavat keskenään ajatuksia ja tunteita. Täten ystävät muovaavat toistensa itsearvostusta ja identiteettiä antamalla emotionaalista tukea ja neuvoja toisilleen sekä auttamalla.

Arviointityökalun toinen kysymys on muotoiltu ”Mitä ominaisuuksia kaverini arvostavat toisissa nuorissa?: Kerro millaiset asiat tekevät nuoresta suosittun tai arvostetun sinun kavereidesi joukossa”. Kysymyksessä ei käytetä sanaa ystävä, vaan merkitykseltään väljempää sanaa kaveri, joka mahdollistaa vastauksen käsittävän sen porukan jonka joukossa vastaaja toimii. Kaverisuhteet ovat lyhytkestoisempia kuin ystävyys-suhteet, joilla tarkoitetaan pysyviä, jopa läpi elämän kestäviä suhteita. Toisaalta erilaisiin konteksteihin liittyviä henkilöitä, kuten koulu- tai harrastuskavereita, voidaan kutsua ystäviksi. Tällä tavoin mielletynä suuri ystävien joukko kertoisi lähinnä vuorovaikutuksen määrästä, ei niinkään saadusta tai koetusta sosiaalisesta tuesta. (Salmela 2006.)

Nuoruusiän ystävyys määreillä - luokkatoveri, harjoituskaveri, läheinen ystävä, hyvä ystävä, paras ystävä, seurustelukumppani – voi olla erilainen merkitys nuorelle eri konteksteissa. Jaana Salmela (2006, 39) korostaa myös kulttuurin huomioimista ystävyys merkityksiä tarkasteltaessa. Toisin kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa, suomalaisessa kulttuurissa koettu läheisten ystävien tuki näyttäisi olevan koettua luokkatovereiden tukea voimakkaampi tuen lähde (ks. myös Salmela 2000). Lisäksi sukupuolten välillä on eroja, sillä yhtäältä tytöt kokevat saavansa ystäviltä poikia enemmän

tukea jo lapsuusiästä saakka ja toisaalta tytöillä sosiaalisen tuen puute korreloi poikia voimakkaammin depressiivisiin oireisiin.

Vaikka kaverisuhteet viittaavat ystävyyttä laajempaan läheisten ihmisten piiriin, on kavereilla yleensä samansuuntaiset asenteet ja käyttäytymismallit. Kaverit voivat erota toisistaan voimakkaastikin psykologisilta luonteiltaan, kuten itsearvostukseltaan ja sosiaalisilta taidoiltaan, jolloin heitä voi yhdistää samanlainen käyttäytymismalli esimerkiksi alkoholin käytön suhteen. Kaveripiirillä onkin voimakas merkitys nuoren suhtautumiselle mm. tupakointiin, alkoholin ja huumeiden käyttöön. Lisäksi tytöt kokevat vertaisten kontrollin ja paineen yhdenmukaiseen ja odotuksia vastaavaan käyttäytymiseen voimakkaampana kuin pojat, mikä näkyy esimerkiksi seurustelun aloittamisessa. (Salmela 2006, 38.)

Vastauksia kaveripiirien arvostusta koskevaan kysymykseen oli huomattavasti vähemmän kuin ensimmäiseen, mikä voi kertoa kyllästymisestä, kysymyksen koetusta vaikeudesta tai kysymyksen koetusta turhuudesta. Pojilla vastaukset lisäksi lyhenivät entisestään, eli kahden tai useamman lauseen vastauksia oli vain 12 (8%).

Sosiaaliset taidot ja huolenpito

Poikien vastaukset kysymykseen mitä asioita kaverisi arvostavat toisissa nuorissa käsittelevät varsin vähän sosiaalisia taitoja, huolenpitoa tai ystävällisyyttä (13; 9%). Vastaukset ovat myös lyhyitä.

sosiaalisuus: kaverini arvostavat sosiaalisuutta

sosiaalitaitoja

auttavaisia ja huumorin tajuusia: en keksi tähän mitään

Sitä että auttavat toisia on tarve: Minusta se on toisen arvostamista että auttaa toista sydämestään. Minä autan joka päivä kaveriani, jolla on tällä hetkellä parhaillaan käsi paketissa. AUTTAKAA SIIS TOISIANNE NIIN KAIKILLA ON HYVÄ OLLA :)

he auttavat kaveria hädässä: jos jokin kaveri on pulassa tai koulussa menee huonosti niin auttaa toista.

Ystävällisyys: Ystävällisyys on tärkeintä kaveri piirissä.. muita ominaisuuksia on kylläkin, mutta tämä menee kaiken edelle näissä asiassa.

koulun käynti : jos jaksaa käydä koulussa on hyvä ja jos ei niin silloin kaverit saattavat sanoa jotain, että alkaisit käydä koulua tai jotain vastaavaa

Tyttöjen vastauksissa sosiaalisuutta käsitellään melko usein (37; 14%). Ystävällisyys sinänsä on näistä yleisimmin mainittu arvo: ”Ystäväni on ystävällinen..: rauhallinen, ja hän on hyvä kuuntelijaja”. Sosiaalisuus arvona yhdistyy yhtäältä rehellisyyteen, luotettavuuteen ja suvaitsevaisuuteen sekä toisaalta laajaan kaveripiiriin, ulkonäköön ja hyväntuulisuuteen. Tällaisen henkilön lienee helpompi tutustua muihin ja ottaa kuuntelijan lisäksi aktiivisempi rooli auttajana.

rehellinen, avoin, iloinen, huumorintajuinen, auttavainen...: No että on rehellinen, avoin, iloinen, luotettavainen, huumorintajuinen ja auttaa kaveria tarpeen mukaan, ei vahelehtelee, ottaa osaa, jos kaverilla on paha mieli, lohduttaa...

Hyvä kuuntelija, tukija: Kuuntelee huolet ja murheet, auttaa niissä myös. Ei välitä kaverin ulkonäöstä ja arvostaa ystävää.

Suosituimmat kaverini ovat hyviä ymmärtämään muita: Suosituimmat kaverini ovat hyviä selvittämään ihmissuhdeongelmia ja ymmärtämään ja auttamaan ja tukemaan kun on vaikeaa.

Sitä mitä he ovat: Ulkonäöllä ei loppujen lopuksi ole paljon merkitystä kunhan ihmiset ovat mukavia ja osaavat pitää hauskaa. Kuuntelevat kun on "oikeaa" asiaa ja auttavat. Uskoisin että millään muulla ei ole niin paljon merkitystä kuin noilla.

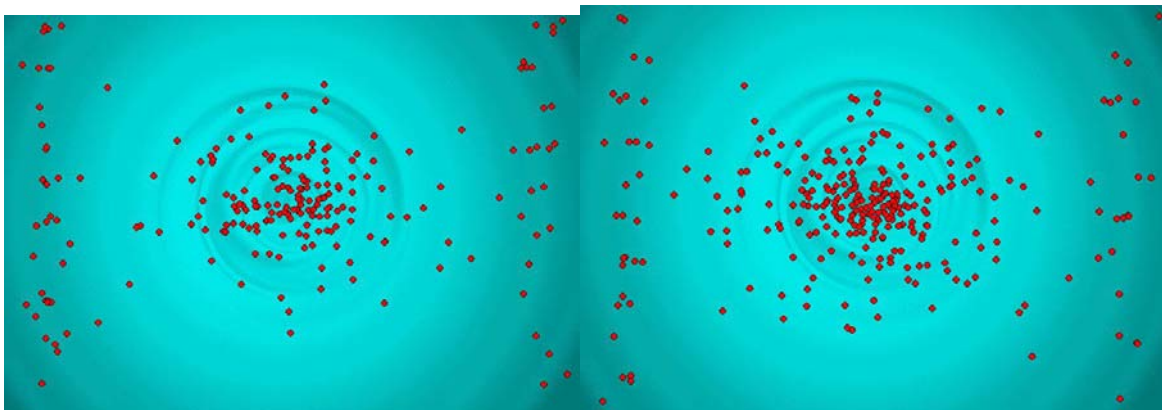
Toisen arviointitaulun otsikkona oli: ”Mitä ominaisuuksia kaverisi arvostavat toisissa nuorissa?” Arviointitaulun keskipisteessä oli teksti: ”kaverisi arvostavat tätä ihmisissä”. Pysyvänä

sosiaalisuuteen liittyvänä väittämänä toisessa arviointitaulussa oli: ”Sosiaalisuus: Ystävyys. Kaveripiirissä tulee suosituksi tai arvostetuksi jos auttaa ystäväänsä silloin kun tämä tarvitsee apua.”

Kaikkiaan väittämää arvioitiin 524 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 115 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 639 vastaajaa (64%), joista runsas kuudennes ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Sosiaalisuus	Ystävyys. Kaveripiirissä tulee suosituksi tai arvostetuksi jos auttaa ystäväänsä silloin kun tämä tarvitsee apua.	524	141,7824	96	118,821	429	5	115

Taulukko 15. Sosiaalisuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 222 kertaa
(jätetty arvioimatta 139 kertaa, siirretty roskakoriin 78 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 157.08, Mediaani 107.00
keskihajonta 128.20, Pienin 6, Suurin 425

Tytöt

ARVIOITU: 302 kertaa
(jätetty arvioimatta 130 kertaa, siirretty roskakoriin 37 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 130.54, Mediaani 92.50
Keskihajonta 110.08, Pienin 5, Suurin 429

Auttaminen ja huolenpito saavat arviointitaulussa huomattavasti keskeisemmän aseman kaveripiiriin oletetussa arvomaailmassa kuin omissa vastauksissa. Luokka-asteittain ei systemaattisia eroja ole, yhtäältä seitsemäsluokkalaiset tytöt arvioivat väitteen tärkeämmäksi kuin muut, toisaalta he vetävät sen useammin roskakoriin kuin kahdeksas- tai yhdeksäsluokkalaiset tytöt. Alueittain eroja ei ole. Sirontakuva on varsin samanlainen ensimmäisen arviointitaulun sosiaalisuusväittämän kanssa. Vastaukset keskittyvät arviointitaulun keskiosaan ja tytöille arvo on tärkeämpi kuin pojille. Jälleen pojat vetävät sosiaalisuuteen liittyvän pysyvän vastauksen puolet useammin roskakoriin kuin tytöt: Sosiaalisuuden arvioidaan olevan myös kaveripiirissä vähemmän tärkeä arvo kuin tyttöjen vastauksissa.

Tulos ei ole yksiselitteinen, sillä pysyvän vastauksen muotoilu jättää tilaa tulkinnalle. Voi toki olla, että kaveri tai ystävä arvostaa kovastikin, kun auttaa tätä hädässä. Roskakoriin siirto saattaa kuitenkin olla looginen valinta. Auttaminen ei tarkoita kaikille, että kaveripiirissä nousisi yhtäältä suosituksi, eli muut kokisivat hänen seuransa ensisijaisen tärkeäksi, tai toisaalta arvostetuksi, eli muut kokisivat hänen olevan jotain erityistä.

Suorittaminen ja pärjääminen

Sekä poikien että tyttöjen vastauksissa suorittamiseen ja pärjäämiseen viitattiin vain muutamissa yksittäisissä vastauksissa, kun kysyttiin mitä ominaisuuksia kaverisi arvostavat muissa nuorissa.

tietoa: koska jos minä tiedän paljon, muut luokkani pojat tulevat kysymään vastauksia.

koulussa: saavat hyviä numeroita todistukseen

Kaverini arvostus: Kaverini arvostavat älyä, hyvää koulupärjäämistä ja sitä, että heitä arvostetaan.

Yrittäjyyttä.

he arvostavat hyviä elämän tapoja: he eivät pidä tupakoitsijoista ja arvostavat myös niitä jotka menestyvät koulussa tai jossain muualla.

Koulumenestykseen viitattiin erittäin harvoin ja tällöinkin maininnat jakautuivat kahtia. Muutamissa vastauksissa arveltiin, että kaverit arvostavat koulupärjäämistä, toisissa korostettiin, että koulun ”hoitaminen” on kavereille ihan samantekevää, kunhan on hyvä tyyppi.

että jokainen on oma persoona...:D: jokainen pukeutuu ja käyttäytyy omalla tavalla.. mikä on hyvä asia.. on ihan sa miten kaveri hoitaa koulun tai perheen mutta kaverit ovat tärkeitä juuri itsensä vuoksi..

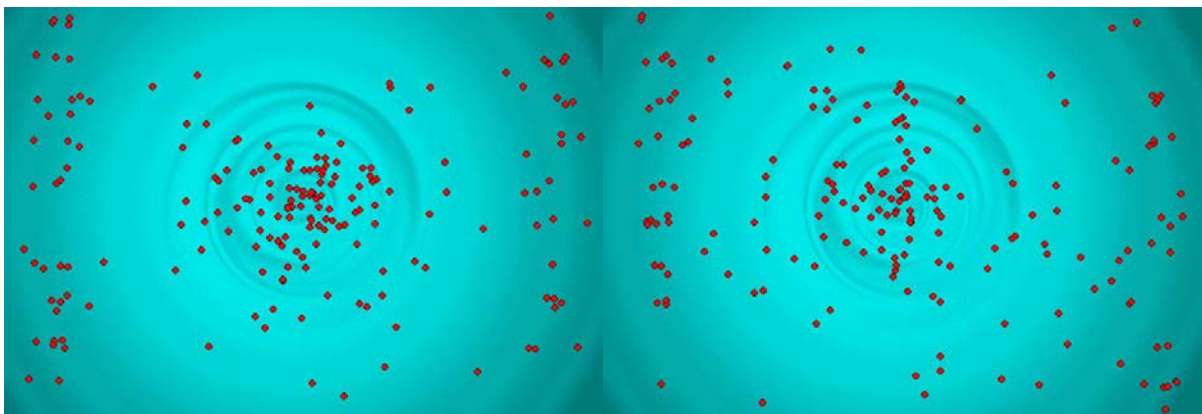
Vain yhdessä vastauksessa viitattiin suoriutumiseen ja pärjäämiseen selviytymisen eetoksena, itsesäälin välttelynä.

uskollinen, rehellinen, auttavainen, ilonen, positiivinen.: Tottakai ihmiset haluaa, että kaveri puhuu totta. On auttavainen, ja jos ystävällä on jotain ongelmaa ni sillä on joki joka sitä kuuntelee. Kaveri ei saa hakea ns. itsesääliä liikaa. Pitää luottaa itsen ja muihin.

Pysyvänä suorittamiseen ja pärjäämiseen liittyvänä väittämänä toisessa arviointitaulussa oli: ”Sitä, että pärjää. Koulussa ja muussa onnistuminen ja pärjääminen”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 379 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 280 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 659 vastaajaa (66%), joista kaksi viidennestä ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Sitä, että pärjää	Koulussa ja muussa onnistuminen ja pärjääminen	379	182,8892	160	121,1671	404	8	280

Taulukko 16. Suorittaminen ja pärjääminen, pysyvä väittämä

Pojat
ARVIOITU: 189 kertaa
(jätetty arvioimatta 131 kertaa, siirretty roskakoriin 119 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 175.77, Mediaani 134.00
Keskihajonta 125.42, Pienin 9, Suurin 395

Tytöt
ARVIOITU: 190 kertaa
(jätetty arvioimatta 118 kertaa, siirretty roskakoriin 161 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 189.97, Mediaani 177.50
Keskihajonta 116.35, Pienin 8, Suurin 404

Tulos on samansuuntainen kuin ensimmäisessä arviointitaulussa, jossa arvioitiin mitä arvostaa muissa ihmisissä. Kaveripiirin arvostuksissa vastaus vedetään useammin roskakoriin mutta keskiarvoluvut asettuvat suunnilleen samoihin. Pojille pärjääminen ja suorittaminen ovat tärkeämpiä kuin tytöille. Toisaalta molemmat liikuttavat vastauksen useasti roskakoriin, eli asialla ei ole vastaajan arvion mukaan kaveripiirissään mitään merkitystä.

Alueittain tarkasteltuna poikien vastaukset asettuvat sitä läheisemmin keskipisteen tuntumaan, mitä pohjoisemmalla ollaan, esimerkiksi keskiarvo liikkuu välillä 140 (Oulun seutu) – 226 (Eura) (md 86-243). Tyttöjen vastaukset vaihtelevat lähes päinvastaisesti: Eura ja Oulu edustavat jälleen ääripäitä, mutta Eurassa liikutaan lähempänä arviointitaulun keskipistettä kuin Oulussa (ka. 163-207). Kuopion seutu ja Etelä-Suomi saavat varsin samanlaiset jakaumat. Luokka-asteittain tarkasteltuna eroja ei juuri ole, vaan sirontakuviot ovat lähes identtiset, tyttöjen osalta esimerkiksi keskiarvo liikkuu välillä 187-194.

Tekeminen ja osaaminen

Tekeminen ja osaaminen mainittiin runsaassa neljänneksessä poikien vastauksista ja noin kuudesosassa tyttöjen vastauksista. Jaottelevana tekijänä on sukupuoli, ei alue tai luokka-aste. Pieni osa vastaajista ei ole ymmärtänyt kysymystä, vaan kertoo edelleen itsestään ja omista vahvuuksistaan, siitä mitä itse arvostaa muissa nuorissa tai että kaverit arvostavat muitakin:

harrastuksia: arvostan muissa nuorissa sitä, että heillä on kaikilla harrastuksia; moni pelaa jääkiekkoa, jalkapalloa tai urheilee muuten, ja hyvin moni myös urheilun ohella tai muuten harrastaa musiikkia.
Kaverit arvostaa ihan hyvin toisia....

Poikien vastauksissa osaaminen jakautuu kolmeen teemaan: urheilu, tietokoneet ja muut. Urheilussa arvostetaan joko yleistä liikunnallista lahjakkuutta tai sitten yksittäisen lajin, yleensä jääkiekon hallintaa. Tietokone -teemassa arvostetaan ennen kaikkea kykyä pelata sekä tietoa peleistä. Teemassa muut on yhtäältä yksittäisiä mainintoja koulusta, mopoilusta ja kitaransoitosta. Toisaalta teemaan liittyvissä vastauksissa kavereiden koetaan arvostavan henkilöitä, jotka osaavat jotakin. Tätä pidetään itsestään selvyytensä eikä osaamisen lajia mainita.

urheilu taitoja

Suosituimmat kaverini ovat hyviä urheilussa: He arvostavat niitä jotka ovat hyviä urheilemaan.

Jääkiekon peluu: Suunnilleen 9/10 niistä jotka pelaavat jäkistä ovat hyvin suosittuja koululla.

taitavuutta jossain urheilu lajissa tai jossain pelissä: he arvostavat esim.jos osaa pelaa hyvin jalkapalloa tai lätkää tai cs

kaikenlaisten pelien pelaamisessa ja taidoissa: että kuinka hyvin osaa niitä peljää.

Tieto mediasta ja vapaa-ajasta: Esimerkiksi peleistä keskustelu ja eri mediakategorioista.

kai sitä että on hyvä tietokonejutuissa

he arvostavat pelaamista tietokoneella: pelaamme tietokoneella meikin joka päivä

mopoilu taitoja: että osaa ajaa mopolla

suositutuin kaverit ovat hyviä urheilussa ja koulussa

emmävaan tiitä: kai ne arvostaa esim sätkän käärimis taitoa, kuinka nopeesti osaa vettä sätkän yms.

missä on hyvä: missä on pampi kuin muut tai tosi hyvä... ihme kysymys

että hekin ovat jossain jutussa hyviä

jos on hyvä jossain jutussa

Tyttöjen vastauksissa tekemiseen ja osaamiseen liittyvät maininnat olivat vähäisiä jakautuen kolmeen teemaan: urheilu, koulu ja taide. Urheilussa arvostetaan yhtä ratsastusmainintaa lukuun

ottamatta yleistä liikunnallista kykyä. Kouluosaaminen kytkeytyy suorittamiseen, erityisesti oman osaamisen väheksyntään. Taiteessa on yksittäisiä mainintoja piirtämisestä, musiikista ja laulusta.

Liikunnassa! Sillä me harrastamme melkein joka päivä: Käymme melkein joka päivä liikkumassa
Mun kaverit on hyviä urheilussa: Kaverini harrastaa liikuntaa ja samoja myös kuin minä. Olen ylpeä heidän suorituksistaan.

urheilullinen: hyvä kaikenlaisessa urheilussa

Hankalissa asioissa: Melkein kaikki kaverini ovat todella hyviä sellaisissa aineissa jossa minä en menesty kovinkaan hyvin.

piirtämis taitoja, liikuntaa..: itse arvostan kavereitani jotka osaavat enkkua! minä oon toivottoman huono englannissa

piirustus taitoa yms.:

piirtämistä kannattaa harjoitella: mun kaverit arvostaa kun toinen osaa piirtää hyvin ja osaa suunnitella työt myös hyvin ja minä itse arvostan myös piirtämisen lahjakkuutta

Paria poikkeusta lukuun ottamatta vain tyttöjen vastauksissa mainittiin toiminnan yhdeksi teemaksi massasta erottautuminen, omien älyllisten ja emotionaalisten yllykkeittensä seuraaminen. Teema liittyy erittäin läheisesti rehellisyyteen omana itsenä olemisen kautta. Myös suvaitsevaisuuteen teema liittyy vahvasti, kenties kysymysmuodosta johtuen, eikä ole niistä erotettavissa: itsenäisille ajattelijoilta ei anneta tilaa, vaan tilasta on uskalluksen kautta kamppailtava. Tyttöjen vastauksiin liittyy tässä eronteossa läheisesti vaatetus ja tyyli.

Voimaasi kunnioitetaan jos osaat käyttää sitä: Tällä tarkoitan että kun tulet tai menet kaveripiiriini tai yrität kaveerata älä ikinä, ikinä näytä heikouksiasi heti alkuun nimittäin silloin joudut epäsuosioon tai jopa kiusattavaksi. Sinun täytyy vain mennä rohkeasti ja olla oma itsesi. Älä missään tilanteessa esitäm, sekin voi tehdä suuria ongelmia kaverisuhteissa. Vaikka sana "ole oma itsesi" kuulostaa helpolta sitä se kaikkein vähiten on! Olen itse kokenut tämän. Eikä minulla vielääkään ole sydän ystävää.

kaikki vaikuttaa: no et onko kiva, minkä näkönen on aina eka jos ei tunne... siinä voi tulla väärinkäsityksiä... omaa persoonaa siis ettei yritä koko ajan matkia toista ja uskaltaa olla oma ihtesä.. yms...

omalaatuinen nuori: Sellaiset nuoret, jotka osaavat olla oma itsensä, tai muuten vain osaavat fiksusti erottua joukosta (esimerkiksi erilaisella pukeutumisella). Ei ole sellainen pullamössöteini, joka tekee kaiken mitä muutkin tekevät... vaikka ei itse haluais.. tms..

on hauska: eivät puhu paskaa toisille ja oovat oma ihtesä eivätkä esitiä mittää.. en oo ite väleissä monien kans ku puhun kaikkee ja oon omanlainen ja muut inhoo :D mut jaksan olla oma ihteni ja kaikki tutut arvostaa sitä..

omaa ajattelua: Kaverini (ja minä) arvostavat sitä että osaa ajatella itse, eikä vain "kulje massan mukana".

Omana itsenä oleminen: Lähimmäiset kaverini arvostavat ihmisiä, jotka ovat oma itsensä. Omat mielipiteet ja mieltymykset ovat tärkeä asia. Ei tarvitse esittää toista mitä todella on ja sitä arvostan todella paljon.

Massasta erottautumiseen liittyy kiinteästi luonteen mainitseminen. Luonteella viitataan yhtäältä toiminnan ja ajattelun vapauteen sekä itsensä arvostamiseen, toisaalta rehellisyyteen ja luotettavuuteen. Poikien vastauksissa ei luonteeseen viitattu kuin muutaman kerran:

jos tietää mekaniikasta ja peleistä: Yleensä heidän taitojaan esim:piirtämistä mopo tuntemusta pelaamista ja niin edelleen. myös luonnetta onko kovis vai rauhallinen

uskaltaa olla erilainen

rispektiä: Pitää kerätä rispektiä

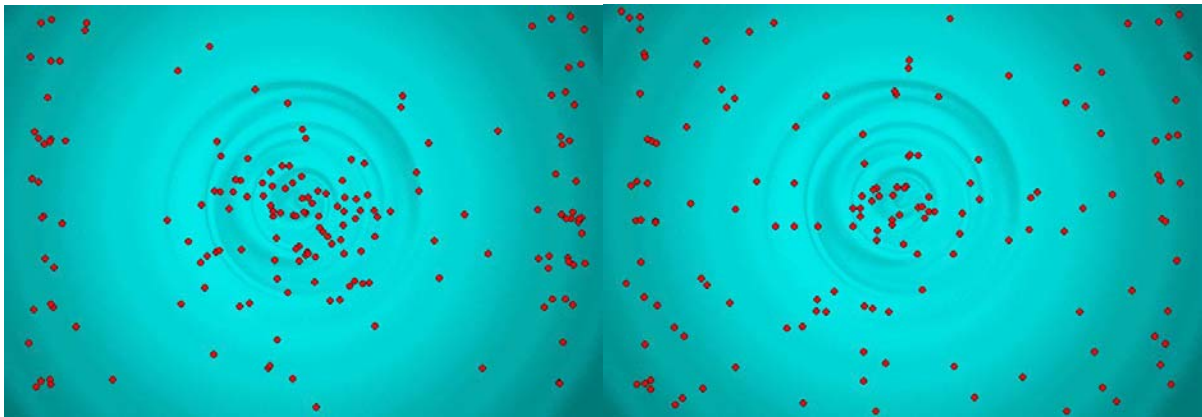
omalaatuisuutta: Minun kaverini arvostavat muissa kavereissa omaperäisyyttä

Pysyvänä väittämänä tekemisen ja osaamisen suhteen oli toisessa arviointitaulussa:

”Pitää osata: Kaveriporukassa monesti kehutaan eri suorituksilla, joten on hyvä tehdä ja osata monia asioita.” Kaikkiaan väittämää arvioitiin 329 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 344 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 673 vastaajaa (67%), joista yli puolet ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Pitää osata	Kaveriporukassa monesti kehutaan eri suorituksilla, joten on hyvä tehdä ja osata monia asioita.	329	205,8207	197	126,9108	425	1	344

Taulukko 17. Tekeminen ja osaaminen, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 177 kertaa
(jätetty arvioimatta 135 kertaa, siirretty roskakoriin 127 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 192.83, Mediaani 161.00
Keskihajonta 129.50, Pienin 1, Suurin 410

Tytöt

ARVIOITU: 152 kertaa
(jätetty arvioimatta 100 kertaa, siirretty roskakoriin 217 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 220.95, Mediaani 247.50
Keskihajonta 122.10, Pienin 7, Suurin 425

Sirontakuviosta näkyy, kuinka pojat joko jättävät vastauslaatikon avaamisen jälkeen siirtämättä, tai sitten he siirtävät vastausta arviointitaulun keskustan tuntumaan. Tytöistä vain harvat arvioivat vastauksen kaveripiirissään merkitykselliseksi. He ovat kuitenkin siirtäneet vastausta otsikkolaatikon avaamisen jälkeen useammin kuin pojat. Selvä ero on myös roskakoriin siirtämisessä, jonne tytöt siirtävät vastauksen lähes kaksi kertaa useammin kuin pojat. Ero on merkittävä myös verrattuna muihin ihmisiin kohdistuvaan ensimmäiseen arviointitauluun.

Tarkasteltaessa kaikkia vastauksia arviointikertojen perusteella, eivät tekemisen ja osaamisen arvoihin kuuluvat vastaukset mahdu 300 eniten arvioidun joukkoon. Sen sijaan roskakoriin siirretään tekemiseen ja osaamiseen liittyviä vastauksia runsaasti. Sukupuolen, luokka-asteen tai alueen perusteella ei eroja juuri ole, roskakoriin siirretään kaikista vastauksista eniten tietokoneisiin ja urheiluun liittyvään osaamiseen ja vähiten rehellisyyteen ja huumorintajuun liittyviä vastauksia.

Rehellisyys ja luotettavuus

Rehellisyys ja luotettavuus korostuvat vastauksissa, joissa pohditaan mitä ominaisuuksia kaverit arvostavat toisissa nuorissa. Poikien vastauksista yli neljännes ja tyttöjen vastauksista runsas puolet liittyi näihin arvoihin. Rehellisyys ja luotettavuus liitetään vastauksissa edelleen yhteen, kuten omia vahvuuksia käsittelevien vastausten yhteydessä, mutta nyt rehellisyydellä viitataan yhteisöä koskevien normien ohella myös omana itsenä olemiseen, ”luonteeseen”. Luotettavuus kytketään vastauksissa edelleen salaisuuksien säilyttämiseen sekä lupauksen pitämiseen, jotka arvoina liittyvät

lähipiirin ja oman elämän tasaisuuteen, harmoniseen jatkuvuuteen. Seuraavassa esimerkkejä poikien vastauksista:

minu kavereilleni on tärkeintä että joku on luotettava: että ei kerro salaisia asioita eteenpäin ja levittele kaikkea mitä on kertonut

rehellisyyttä: että ei valehtele ja kertoo aina tosi asiat

rehellisyyttä

rehellinen: ei valehtele tai kerro salaisuuksia eteenpäin

Tyttöjen vastaukset ovat monisanaisempia kuin poikien vastaukset. Tosin rehellisyyden ja luotettavuuden yhteydessä myös tyttöjen vastauksissa esiintyy paljon pelkän otsikon tai otsikon ja yhden lauseen mittaisia vastauksia. Arvo näyttäytyy ilmeisen selvänä, eikä osa vastaajista koe sen vaativan enempää selityksiä. Esimerkkejä tyttöjen vastauksista:

rehellisyyttä ja huumorintajuutta: Kaverin pitää olla rehelkinen, koska muuten häntä vihataan. Ei muuta.

rehellisyyttä: Nykyään on usein niin, että juorutetaan ja valehdellaan kaveripiirissä aika paljon. Luottaminen voi joskus olla vaikeaa, joten rehellisyys on minusta arvostettava piirre...

Minun kavereilleni on tärkeintä että osaa olla luotettava...: Minun kavereilleni on tärkeää että osaa olla luotettava ja ystävällinen ei niinkään mikään muu piirre....

huumorintajuinen, eikä suutu ilman syytä, eikä valehtele: on hauska, eikä ole sellainen joka suuttuu kun ei saa vaikka tahtoaan läpi tai jos ei saa muita tekemään sitä mitä haluaa, ja on tietenkin rehellinen ehdottomasti tärkein.

Vastauksissa arvellaan kaveripiirin arvostavan suorasukaisuutta. Valeita ei saa kertoa, mutta kaveria ei tarvitse muuten säästellä. Mahdollinen eriävä mielipide tulee ilmoittaa myös vastaajalle, jotta kaveruuden perusta voidaan arvioida oikeassa valossa. Myös ”kaksnaamaset pellet”, jotka ovat yhdessä seurassa muuta kuin toisessa, kohtaavat kaveripiirissä ilmeistä halveksuntaa.

rehellisyyttä, huumorintajua: Huumorintaju on tärkeä asia kaveripiirissä. Ilman huumoria kaikki olisi ihan masiksessa koko ajan. Rehellisyys on myös tärkeää. Ei olisi kivaa jos paras kaveri puhuisi minusta paskaa kaikille muille, paitsi minulle. Parempi olisi jos se tulisi ja kertois oman mielipiteensä minullekin, eikä ainoastaan muille.

Yliarviointia: Monet luulevat olevansa suosittuja minun kaveri joukossa vaikka todellisuudessa näin ei ole. Minusta on hirveän oksettavaa ja vastenmielistä että monet luulevat olevansa parempi kuin toiset..Ulkonäkö (siistit vaatteet) ja rikkaat vanhemmat ei merkkää sitä että olisi kunnan kaveri..monet valitsevat kaverinsa juuri sillä perusteella että on esim kova ja muka uskaltaa tehdä kaikkee..se on lapsellista..kaveriin pitää luottaa..Se on tärkein mikä olisi hyvä että kaikki olisivat sellasia.Eli ovat rehellisiä ja luotettavia..

Rehellisyys: Kaverit arvostaa muissa nuorissa rehellisyyttä. Kaksnaamaset pellet jotka vaan esittää ei kiinnosta loppujen lopuksi ketään. Pitää olla oma itsensä.

Rehellisyyden ja luotettavuuden arvossa viitataan kaveripiirin arvostuksia pohtivissa vastauksissa luonteeseen toisella tavalla kuin osaamisen ja tekemisen arvossa, jossa valituilla teoilla pyritään osoittamaan oma erityisyys. Nyt luonteella viitataan ihmisen sisällä olevaan ytimeen, sitä mitä ihminen ”aidosti” pinnan alla on. Saattaa olla jopa ”oksettavaa” huomata, että omassakin kaveripiirissä ulkonäkö ja (kovan) esittäminen ohittavat itsenä olemisen ja luotettavuuden.

Luonne: Ihmisen ulkonäöllä ei ole merkitystä. Vaan minkälainen se on sisimmiltään.

joitan pikkusia kivoja juttuja.. :) : luonnetta ja miten mukavase on jne.. :)

Suosituimmat kaverini ovat aitoja ihmisiä: Ihmiset, niin minä kuin kaverini, arvostavat rehellisyyttä ja aitoutta. En luokittele ystäviäni, parhaisiin ja ”tavallisiin” ystäviin. Heistä kaikki ovat minulle todella tärkeitä, aitoja ihmisiä, joiden seurassa on mukava olla... ja joden kanssa on mukava jutella.

Arvokartassa rehellisyyden ja luotettavuuden osoittama perusarvo on säilyttäminen, johon lasketaan kuuluvaksi myös hyvät tavat. Sekä pojilla, että ennen kaikkea tytöillä on muutama hyviin tapoihin

liittyvä vastaus, joskaan ei lainkaan samassa määrin kuin arvioidessa mitä aikuiset arvostavat nuorissa. Nämä tavat liittyvät pääasiassa päihteisiin mutta myös yleisempään ”kunnolla olemiseen”.

Luotettava, rento ja asiallinen: Kaverini arvostavat toisissa nuorissa sitä että he ovat asiallisia ja luotettavia, jotka ovat myös terveen elämän puolesta

Minun kaverini arvostavat muissa iloisuutta: Minun kaverini pitävät muissa ihmisissä sitä että on iloinen ja mukava. He myös arvostavat sitä että osaa olla kunnolla.

Minun kavereilleni on tärkeintä että ei polta

kaverini arvostavat muissa nuorissa eniten ettei ne tupakoi: kaverini arvostaa muita nuoria siksi ettei ne tupakoi.

Ei kiroilla: Kaverini arvostavat toisissa ihmisissä sitä, että ei kiroilla. Se on aika kauhian kuulosta, kun joku latelee suustaan törkeitä sanoja/asioita.

Minun kavereilleni on tärkeää että nuoret ovat mukavia: Minun kavereilleni on tärkeää, että nuoret ovat hyvä käytöksiä. Eivät kiusaa ketään. Ovat hauskoja. Eivät polta tupakkaa tai käytä muita aineita.

Me pidämme nuorista jotka eivät polta eikä juo: Sitä, että he eivät kiusaa meitä vaan antavat meidän elää ja tehdä rauhassa kaikkea.

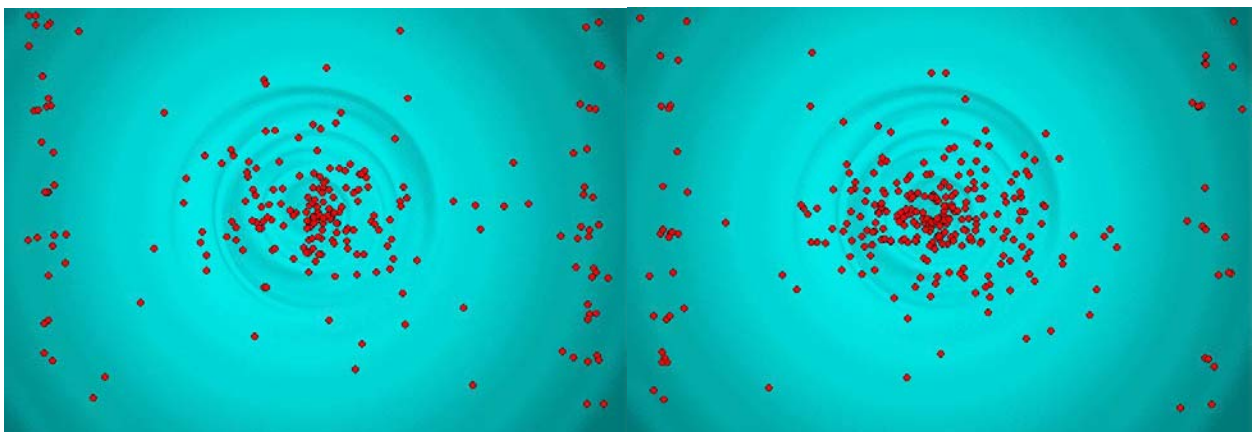
MUN HYVÄT FRENDIT EI POLTA <3 : se on hyvä juttu ;D

iloisuutta, hyvää seuraa, älykkyyttä ja mukavuutta: Lähimmissä ystäväissä arvostetaan myös luotettavuutta, yhteisiä tapahtumia, piristävyyttä, ym. Hieman epäläheisimmissä kaverisuhteissa tärkeää on hauskanpito yhdessä, eikä niinkään syvälliset keskustelut, vaikka nekin ovat tärkeitä. Ystäväissä arvostetaan myös KOHTELLAISUUTTA.

Pysyvänä väittämänä rehellisyyden ja luotettavuuden suhteen oli toisessa arviointitaulussa: ”rehellisyys: Kaverini arvostavat muissa nuorissa luotettavuutta ja rehellisyyttä”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 541 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 91 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 632 vastaajaa (63%), joista vain yksi seitsemästä ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
rehellisyys	Kaverini arvostavat muissa nuorissa luotettavuutta ja rehellisyyttä.	541	135,9224	89	122,0127	429	2	91

Taulukko 18. Rehellisyys ja luotettavuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 236 kertaa
(jätetty arvioimatta 145 kertaa, siirretty roskakoriin 58 kertaa)
ETAISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 153.84, Mediaani 98.00
Keskihajonta 130.44, Pienin 2, Suurin 420

Tytöt

ARVIOITU: 305 kertaa
(jätetty arvioimatta 131 kertaa, siirretty roskakoriin 33 kertaa)
ETAISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 122.06, Mediaani 84.00
Keskihajonta 113.14, Pienin 4, Suurin 429

Sekä sirontakuviosta että keskiarvon tunnusluvuista näkyy, että tytöt arvioivat kaveripiirinsä arvostavan rehellisyyttä ja luotettavuutta hieman enemmän kuin pojat. Rehellisyys ja luotettavuus ovat itse asiassa arvioitavista ulottuvuuksista tyttöjen kaveripiirissä kaikkein korkeimmin arvostettu. Poikien vastauksissa vielä korkeammalle arvostetaan hauskanpitoa.

Tytöt ovat arvioineet väittämän huomattavasti poikia useammin ja siirtäneet roskakoriin harvoin, silti puolet useammin kuin ensimmäisessä arviointitaulussa eli omassa arviossaan muista ihmisistä. Reilu neljännes on jälleen jättänyt otsikkolaatikon avaamatta ja vastaajakato ainoatakaan laatikkoa avaamatta jättäneistä liikkuu kymmenyksen tuntumassa.

Hauskanpito

Huumorintaju, hauskuus ja mukavuus olivat hyvin yleisiä määreitä vastauksissa kysymykseen mitä ominaisuuksia kaverini arvostavat toisissa nuorissa. Tyttöjen vastauksista kolmanneksessa ja poikien vastauksista neljänneksessä mainittiin hauskuuteen liittyviä arvoja. Poikien vastaukset ovat erittäin lyhyitä:

hyvä tyyppi, huumoria: hyvä tyyppi et sen kans voi olla ..
kiva hauska ja huumorintajuinen
Vitsailussa: Vitsailussa
hauskoja juttuja

Työillä hauskanpito esiintyy valtaosassa vastauksia luotettavuuden ja rehellisyyden kanssa:

Minun kavereilleni on tärkeää että kaveri on mukava..: Minun mielestäni on tärkeää että oma kaveri on kiva, mukava ja hauska. Kaverin kanssa täytyy olla hauskaa viettää aikaa, pelata, käydä liikuntakerhoissa ja olla vaan. Kaverille täytyy myös pystyä puhumaan useimmista omista asioista.

Luotettavuus ja hauskuus on valttia: Ai mitkö kaverini arvostavat muissa... No se, että on luotettava on hyvä juttu. On joku johon todella voi luottaa... Ja toinen pitää salaisuudet. Ja onhan se kivaa kun on joku hauska tyyppi jonka kanssa voi naureskella, samalla vatsalihaksetkin kasvaa...

Huumorintajua ja luotettavuutta: Eihän siinä mittää järkea oo, jos ihmisten pittäis tulla muka toimeen toisten ihmisten kans jotka ei oo hauskoja ja luotettavia.

Huumorintajua, luotettavuutta..: Huumorintaju on tärkeä osa ainakin silloin, kun muut on huumorintajuisia. Kaverini on ainakin huumorintajuisia. Luotettavuus on kait aika tärkeä osa kans. Jos ei voi luottaa toiseen niin huonompi homma.. Sitten tähän tulee varmaan vielä ne kaikki muut perus jutut. Luotettavuus, rehellisyys jnp.

Vain muutaman kerran mainittiin vastauksissa kaveripiirin arvostavan henkilöä, joka polttaa ja ryyppää.

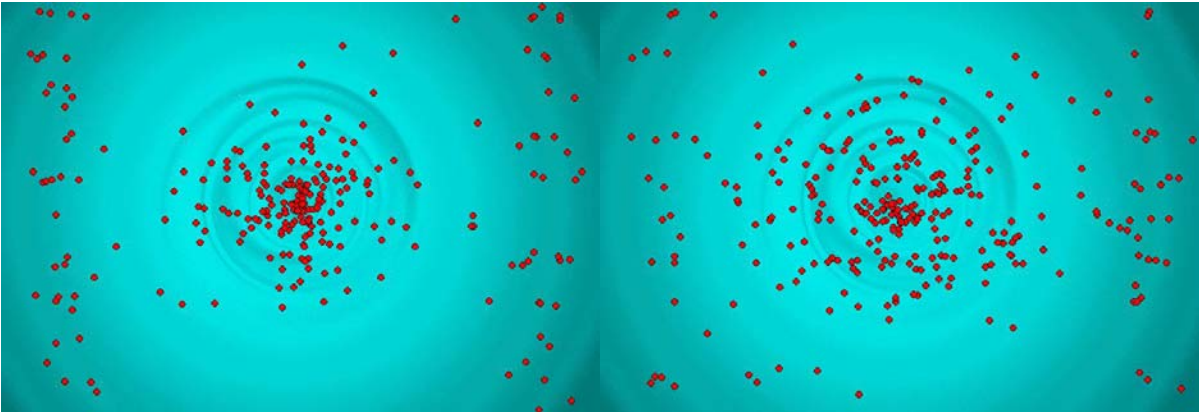
sekopää---: semmonen joka polttaa ja ryyppää joka viikonloppu ja on semmonen.....

Pysyvänä väittämänä hauskanpidon suhteen oli toisessa arviointitaulussa: ”Hauskaa pitää olla: Kaverit arvostavat sitä, että osaa pitää hauskaa. Se on suurin asia, mikä tekee nuoresta suositud”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 551 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 91 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 642 vastaajaa (64%), joista vain yksi seitsemästä ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Hauskaa pitää olla	Kaverit arvostavat sitä, että osaa pitää hauskaa. Se on suurin asia, mikä	551	146,9056	109	115,8845	408	2	91

tekee nuoresta suosituksen.							
-----------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Taulukko 19. Hauskanpito, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 257 kertaa

(jätetty arvioimatta 132 kertaa, siirretty roskakoriin 50 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 147.64, Mediaani 90.00

Keskihajonta 127.50, Pienin 2, Suurin 407

Tytöt

ARVIOITU: 294 kertaa

(jätetty arvioimatta 134 kertaa, siirretty roskakoriin 41 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 146.27, Mediaani 117.50

Keskihajonta 104.68, Pienin 4, Suurin 408

Pojat ovat arvioineet hauskanpitoon liittyvän pysyvän vastauksen toisesta arviointitaulusta kaikkein useimmin. Heille se myös edustaa tärkeintä arvoa, jonka arvioivat kaveripiirissään vaikuttavan. Ne poikien vastaukset, joissa otsikkolaatikkoa on avaamisen jälkeen liikutettu, on siirretty arviointitaulun keskipisteen tuntumaan. Tyttöjen arvioinnit hajautuvat myös arviointitaulun keskiosiin, mutta toisaalta lähes kaikki otsikkolaatikon avanneet ovat siirtäneet vastausta ainakin hieman. Myös tytöille hauskanpito on tärkeä arvo kaveripiirissä, joskaan ei niin tärkeä kuin rehellisyys ja luotettavuus.

Tunnollisuus ja ahkeruus

Nuorten omista vastauksista ei tunnollisuutta ja ahkeruutta oletettu kaveripiirissä arvostettavan. Poikien vastauksissa arvoon viitataan kerran: ”koulussa: saavat hyviä numeroita todistukseen”.

Myös tyttöjen vastauksissa tunnollisuuden ja ahkeruuden liittyvä arvo mainittiin erittäin harvoin.

ahkeruus: ystäväni arvostavat ahkeruutta

Parhaat kaverit!!!: Parhaat kaverit ovat kuuliaisia, huumorintajuisia, ystävällisiä ja luotettavuuden arvoisia...

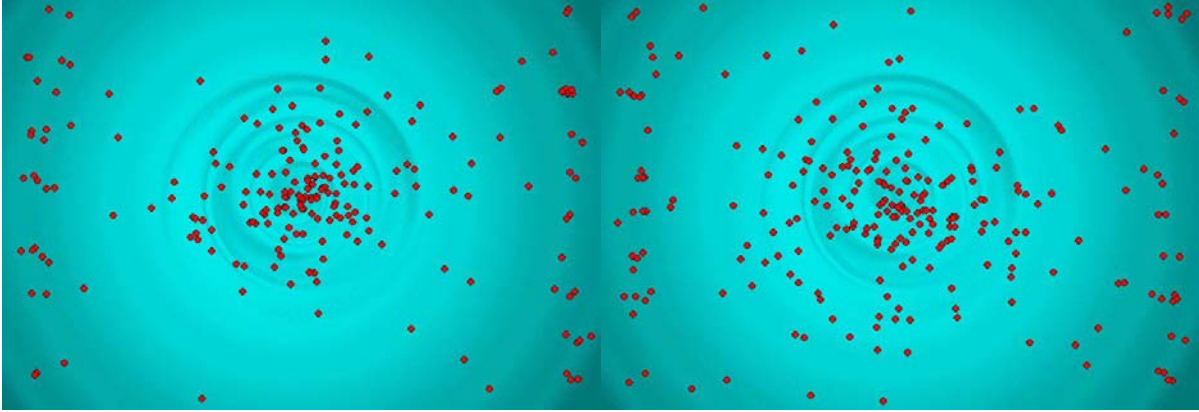
he arvostavat hyviä elämän tapoja: he eivät pidä tupakoitsijoista ja arvostavat myös niitä jotka menestyvät koulussa tai jossain muualla.

Harrastuksia, taitoja ja muutenkin luonnetta: Pari hyvää kaveriani on todella urheilullisia ja muutenkin liikkuvat paljon ja ovat samalla hyviä ystäviä.. He käyvät säännöllisesti harrastuksissa ja pitävät niistä kiinni..

Pysyvänä väittämänä tunnollisuuden ja ahkeruuden suhteen oli toisessa arviointitaulussa: ”Ahkeruus: Kaikki arvostavat sitä, että hoitaa hommansa ahkerasti ja hyvin”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 478 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 157 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 635 vastaajaa (63%), joista neljännes ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Ahkeruus	Kaikki arvostavat sitä, että hoitaa hommansa ahkerasti ja hyvin.	478	167,6527	130,5	125,185	423	1	157

Taulukko 20. Tunnollisuus ja ahkeruus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 221 kertaa
(jätetty arvioimatta 145 kertaa, siirretty roskakoriin 73 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 163.62, Mediaani 119.00
Keskihajonta 129.26, Pienin 3, Suurin 406

Tytöt

ARVIOITU: 257 kertaa
(jätetty arvioimatta 128 kertaa, siirretty roskakoriin 84 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 171.12, Mediaani 140.00
Keskihajonta 121.46, Pienin 1, Suurin 423

Ahkeruuteen liitetty pysyvä vastaus arvostetaan korkealle sekä tyttöjen että poikien keskuudessa. Pojat vetävät vastauksen roskakoriin harvemmin kuin tytöt ja myös siirtävät otsikkolaatikon useammin keskipisteen tuntumaan. Tulos poikkeaa merkittävästi nuorten omista vastauksista, joissa ahkeruuteen ei juuri viitattu. Yhtenä mahdollisena selityksenä voi olla, että ”homman hoitaminen hyvin” tulkitaan eräänlaiseksi työpätevyydeksi, joka kertoo työtaidoista ja siitä, onko nuori valmis tekemään työtä ja tekeekö hän työnsä hyvin. Vastausta saatetaan tulkita myös luotettavuudeksi: se tehdään mitä luvataan. Voi myös olla, että ahkeruuteen liittyvä arvo ei ole päällimmäisenä mielessä kaveripiiriä miettiessä ja jää täten pois lyhyeksi kutistuneista vastauksista.

Suvaitsevaisuus

Poikien vastauksissa suvaitsevaisuus oli yhtäältä harvoin mainittu mutta toisaalta erittäin selväsanaisesti ilmaistu arvo.

he ymmärtävät että kaikki ovat erillaisia: he ymmärtävät että kaikki ovat erillaisia ja he antavat heidän olla yksilöitä omassa persoonassaan

Kaverini arvostavat...: ihmisiä jotka eivät kovistele, osallistu tyhmyyden tai ilkeiden tekemiseen. He arvostavat tervettä järkeä ja toisten huomioon ottamista.

on hyvä arvostaa toisia: on hyvä arvostaa toisia ihmisiä vaikka ei olekaan välttämättä itseään parempia jossakin asiassa

kaverin tunnistaa siitä miten hän käytäytyy: minun kaverit osoittavat kunnioitusta toista kohtaan ja siitä tiedän heidän arvostavan kavereitaan

ymmärtäväisyyttä: kaverit jotka ymmärtävät asioita ja niille voi kertoa tärkeitä asioita.

Parissa suvaitsevaisuuteen liittyvässä vastauksessa käsitellään kiusaamista. Vähintäänkin pitää olla kiusaamatta, mielellään puuttua kiusaamiseen. Kiusaamista ei luultavasti kysymyksen positiivisesta muodosta johtuen mainittu juuri lainkaan nuorten omista vastauksista, ja kaikkiaan aineisto tuntui

liikkuvan kaukana siitä väsymyksen, masennuksen ja uupumuksen instituutiosta, jollaisena koulu valtamediassa usein esitetään.

Rehellisyyttä, hauskuutta ja sitä ettei kiusaa muita: Kaverini pitävät rehellisyydestä, eli ettei valehtelee kiperissäkään tilanteissa. Hauskuuson luku itsessään kaverissa, mutta se ei todellakaan ole pakollinen vaan plussa sinänsä.... kyllä vakavakin ihminen voi olla omalla tavallaan hauska... ja tärkeintä on ettei kaveri kiusaa muita ihmisiä, koska sellaisen kaverin kanssa ei ole aina niin hauska olla..

Kaverini arvostavat...: ihmisiä jotka eivät kovistele, osallistu tyhmyyden tai ilkeiden tekemiseen. He arvostavat tervettä järkeä ja toisten huomioon ottamista.

puolustamaan muita: eivät kiusaa ja puolustavat kiusattuja (sellaisia ei kyllä meidän koulussa ole)

Lyhyiden vastausten tulkitsemisessä ilmenevät vaikeudet kiteytyvät seuraavassa suvaitsevaisuuteen liitettävissä olevassa pojan vastauksessa. Onko kyse monikulttuurisuuden etujen sisäistämisestä vai viittaako vastauksen lopussa oleva hymiö siihen, että on olemassa vastakkaisen sukupuolen edustajia.

Erilaisuutta: noh, erilaisuus on kuitenkin tärkeä asia, en kommentoi enempää ;D

Tyttöjen vastauksissa suvaitsevaisuus esiintyy useammin kuin poikien vastauksissa. Toisaalta lähes kaikki suvaitsemattomuuteen liittyvät vastaukset ovat myös tyttöjen kirjoittamia.

Kun joku on ns. "kaikkien kaveri": Kaverini arvostavat sitä, kun he näkevät että joku henkilö pystyy olemaan kaikkien kaveri, vaikka he olisivat todella erilaisia. On mukava nähdä että hän tulee toimeen kaikkien kanssa eikä tuomitse ketään.

kaverit arvostaa....: kaverit arvostaa kaikenlaisia ihmisiä... tekivät he mitä vain kaikki on tasa-arvoisia....

Positiivisuus: Nuoret, jotka tulevat toimeen monien ihmisten kanssa eivätkä puhu kenestäkään kakkaa.

Luonteen piirteet..: Ystävällisyys, huumorintaju, ottaa muut huomioon, ei kiusaa ym.. Tulee toisten kaa toimeen..

luotettavuutta...ymmärrystä...: mielestäni luotettavuus on hyvin tärkeä asia... ja sitä myös että ymmärtää toista ja toisen tavoitteet yms..... arvostan myös sellaista että osaa ottaa huomioon toisen tavoitteen. ja mielenkiinnot.....

Hyväksyy kaikki ihmiset: Hyväksyy ihmiset, vaikka he olisivat erilaisia, eivätkä mitään maailman täydellisimpiä ihmisiä.

Hyvä kuuntelija, tukija: Kuuntelee huolet ja murheet, auttaa niissä myös. Ei välitä kaverin ulkonäöstä ja arvostaa ystävää.

Erilaisuus!: Minulla ja kavereillani ei ole mitään yhteistä olemme kaikki täysin erilaisia, ulkoisesti ja sisäisesti, ja se pitää meidät yhdessä. Arvostamme sitä jos joku on löytänyt oman tyyliensä eikä kulje massan mukana. Jokainen on meistä on erilainen ja se tekee keskusteluitamme hauskoja kun jokaisella on oma mielipide ^^

Paras ystäväni arvostaa ihmisiä juuri sellaisena kuin ovat: Esimerkiksi hän ei koskaan arvostele vaatteitani tai sitä mitä musiikkia kuuntelen. Jotkut ei niin hyvät kaverini joskus pilkkaavat minua, kun kuuntlen jotain sellaista mitä he eivät kuuntele.

hyväsydämys luotettavuus: jokaisella ihmisellä on sydän mutta on eri asia kuka käyttää sitä ja miten...Hyväsydämys on tärkeää. erilaiset ihmiset pitää hyväksyä ja kaikissa on virheitä, mutta niitä ei voi aina muokata vaikka nuoriin vedotaan median kautta mitä erilaisten asioiden kautta...erilaisuus on tärkeää ja tosi IN ! :)

yhteistyökykyinen, ystävällinen: pitää ainakin yrittää tulla kaikkien kanssa toimeen

Kvarit on tärkeitä!: Meidän kaveriporukassa ei pahemmin ulkonäköä katsota. Luonnetta ennemminkin. Ja ketään ei syrjitä jne. :D

Sellaisia että hyväksyy toisen sellaisena kuin hän on: Osaa pitää salaisuudet ja lupaukset. Ei valehtelee, auttaa ja opastaa vaikeissa asioissa. Jos kaveri on erilainen kuin muut osaa hyväksyä hänet niin kuin toisetkin.

Paria poikkeusta lukuun ottamatta vain tyttöjen vastauksissa mainitaan ulkonäkö. Suvaitsevainen kaveripiiri koostuu henkilöistä, jotka eivät välitä kaverin ulkonäöstä – ainakaan sitä ei ”pahemmin

katsota”. Mainintoja ulkonäöstä on melko vähän verrattuna meneillään oleviin keskusteluihin ulkonäköpaineista ja tietoon, että nuoruusiässä ulkonäöllä on suuri merkitys minäkäsitykselle (ks. Aapola 2001; Välimaa 2001). Usein vertaisten hyväksyntää kuvaavat mm. nuoren tuntemukset siitä, kenestä on helppo pitää, kenellä on romanttista vetovoimaa ja kenellä on seurustelusuhde. Mielenkiintoista on, että kaveripiirin arvostuksia pohtiessa ei viitata vastakkaiseen sukupuoleen tai sen oletettuihin vaateisiin kuin pari kertaa.

ulkonäkö: jos nyt jatkista puhutaan...!

kunnon muotoja :D:D:D:D:D:D:D:D:DXDXDXDXDXDXD

luonnetta ja vähän ulkonäköä: luonne on tärkeä kaikkien mielestä. Eri ihmiset tykkää erilaisista ihmisistä. Mutta jotkut katsovat myös minkä näköinen henkilö on. Jos henkilö on kaunis niin sen kanssa halutaan enemmän olla ja pyritään suosioon.

hyvännäköinen: jos joku on erittäin hyvännäköinen hän saa paljon kavereita ja paljon ihailijoita. Hänestä aletaan puhua paljon ja kohta hän on todella suosittu :)

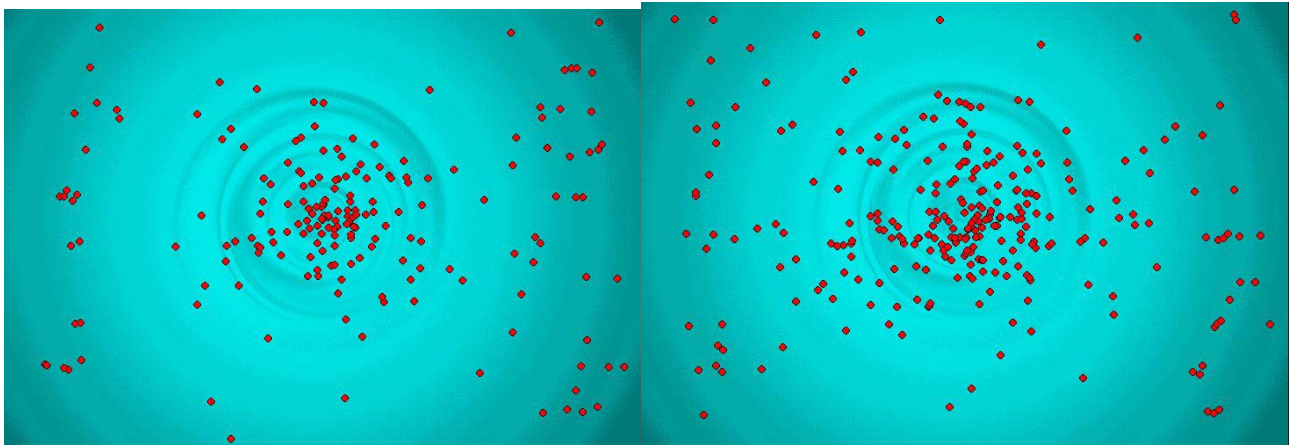
lihaksia

Pelimies/Pelinainen: huumoria.hyvä beba. ja ymmärtää ystäviä.

Pysyvänä väittämänä suvaitsevaisuuden suhteen oli toisessa arviointitaulussa: ”Että on suvaitsevainen: Että antaa olla muiden omanlaisiaan. Jotta kuuluu porukkaan ei tarte olla samanlainen”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 477 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 145 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 622 vastaajaa (62%), joista neljännes ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Että on suvaitsevainen	Että antaa olla muiden omanlaisiaan. Jotta kuuluu porukkaan ei tarte olla samanlainen.	477	143,4654	108	109,4871	406	4	145

Taulukko 21. Suvaitsevaisuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 196 kertaa

(jätetty arvioimatta 151 kertaa, siirretty roskakoriin 92 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 148.67, Mediaani 108.00

Keskihajonta 117.04, Pienin 5, Suurin 399

Tytöt

ARVIOITU: 281 kertaa

(jätetty arvioimatta 135 kertaa, siirretty roskakoriin 53 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 139.84, Mediaani 108.00

Keskihajonta 103.74, Pienin 4, Suurin 406

Suvaitsevaisuuteen keskittyvä pysyvä vastaus on kaveripiirin arvostuksiin keskittyvässä arviointitaulussa samansuuntainen kuin ensimmäisessä arviointitaulussa. Tytöt arvioivat vastauksen kolmanneksen useammin, siirtävät roskakoriin puolet harvemmin ja kaikkiaan vaikuttavat luovan suvaitsevaisemman ilmapiirin kuin pojat.

Suvaitsemattomuus

Suvaitsemattomuus viittaa arvona erilaisuuden hyljeksimiseen mutta myös turvallisuushakuisuuteen ja pakkoon olla samanlainen. Poikien vastauksista vain yhdessä korostettiin samanlaisuuden arvoa: ”samanlainen kuin toiset”.

Tyttöjen vastauksissa on useita viittauksia suvaitsemattomuuteen. Ensinnäkin vastauksissa esiintyy paineita olla samanlainen tai ”muodissa mukana”. Henkilön täytyy ja pitää olla jotakin, esimerkiksi huumorintajuinen tai iloinen, tullakseen hyväksytyksi.

Ystävällinen: Täytyy olla ystävällinen muille.

ulkonäköä,luonnetta,luotettavuutta: että on "muodissa mukana",täytyy olla kiva ja sosiaalinen, luotettava jos meinas ystäväystyä

Huumorintaju: Pitää olla huumorintajua että voi saada arvostusta kaveripiirissä (ainakin meidän).

Kokoajan hauskaa: Pitää olla kokoajan hauskaa ei saa olla masentunut tai huonolla tuulella.. pitää olla mieliksi..

Toisekseen tyttöjen vastauksissa suvaitsemattomuus ilmenee samankaltaisuuden vaateena, ”tyhmänä” olemista pitää ehdottomasti välttää. Esimerkiksi hillittömäksi paisuva hauskanpito tai huonot vitsit saattavat leimata ja aloittaa herjaamisen kohteeksi joutumisen. Kyse lienee vastaajien paheksumasta ”esittämisestä”, yrityksestä olla jotain muuta kuin mitä on: jos yrittää ja epäonnistuu, on tyhmä.

Ernut: Ns. "kaverini" kait arvostavat jokseenkin samanlaisia ihmisiä kuin he itse ovat. Ainakin heidän piireihinsä pääsee tekemällä jotain heille tyyppillistä, kuten katsomalla anime tms. Rupeamalla "ernuksi" eli ns. erilaiseksi nuoreksi. Elikkä siis porukkaan pääseminen vaatii jonkinlaisia muutoksia itsessä.

hauskanpittäminen: osaa pitää hauskaa, muttei oo tyhmä

samalaisuutta kuin he itse: jos he ovat itse muodikkaita niin he pitävät toisistakin nuorista jotka ovat muodikkaita tai jos itsellään on hyvä huumorintaju niin he pitävät nuorista joilla on kans hyvä huumorintaju

no ne arvostaa luotettavuutta ja hauskuutta..: ei ne kauheesti katso ulkonäköä.. ainakin luulen niin, minä itse en niin hirveästi välitä ulkonäöstä. tuntuu että eniten he arvostavat ihmistä joka osaa olla avuksi ja ymmärtäväinen, ja no en tiedä onko se niin kyky olla hauska jne..

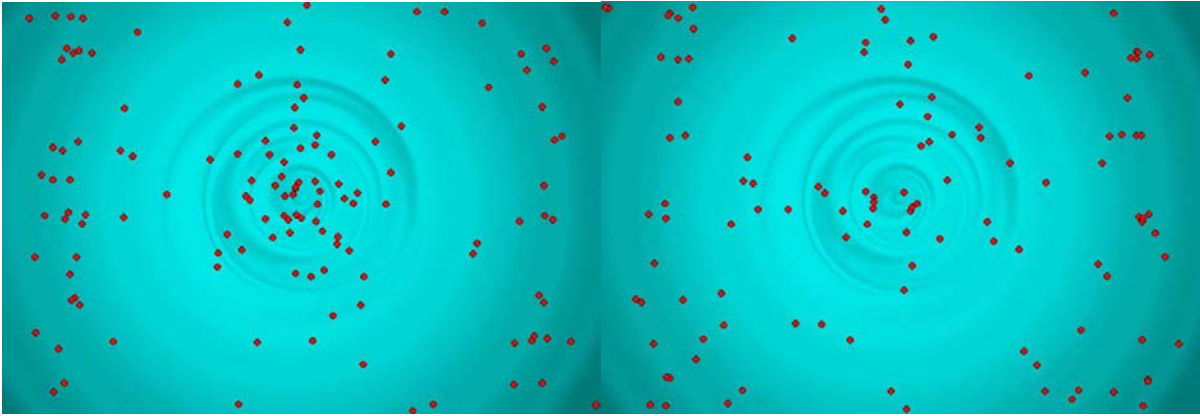
hauskuus: että on hauska ja kiva ja ystävällinen. vitsejä kunnioitetaan ja niille nauretaan. kannattaa muistaa ettei kerro tyhmiä vitsejä jolloin kunnioitus laskee ja aletaan haukkumaan.

Pysyvänä väittämänä suvaitsemattomuuden suhteen oli toisessa arviointitaulussa: ”Sitä että ei erotu joukosta: Olemalla samanlainen niin semmoisilla on monesti paljon kavereita.”

Kaikkiaan väittämää arvioitiin 248 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin peräti 426 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 674 vastaajaa (67%), joista lähes kaksi kolmesta ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa kaveripiirissään merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Sitä että ei erotu joukosta	Olemalla samanlainen niin semmoisilla on monesti paljon kavereita.	248	217,8831	249	117,7947	440	10	426

Taulukko 22. Suvaitsemattomuus, pysyvä väittäjä

Pojat

ARVIOITU: 133 kertaa
 (jätetty arvioimatta 127 kertaa, siirretty roskakoriin 179 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 201.89, Mediaani 219.00
 Keskihajonta 121.41, Pienin 11, Suurin 433

Tytöt

ARVIOITU: 115 kertaa
 (jätetty arvioimatta 107 kertaa, siirretty roskakoriin 247 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 236.37, Mediaani 264.00
 Keskihajonta 110.63, Pienin 10, Suurin 440

Suvaitsemattomuus ei arvona ole tyttöjen kaveripiireissä lainkaan merkittävä. Vain äärimmäisen harva on siirtänyt vastauksen arviointitaulun keskipisteen tuntumaan. Se ydinjoukko, joka on sirontakuvioista havaittavissa ensimmäisessä arviointitaulussa, puuttuu nyt täysin. Roskakoriin siirtäneitä on tuplasti arvion tehneitä enemmän. Myös poikien arvioinneissa suvaitsemattomuus laitetaan usein roskakoriin. Vastauslaatikkoa siirtäneistä kuitenkin lähes neljäsosa arvioi kaveripiirinsä arvostavan sitä, ettei erotu joukosta. Tulos on ristiriidassa sekä itse kirjoitettujen että eniten roskalaatikkoon siirrettyjen vastausten kanssa (ks. taulukko 23).

Muut

Luokassa muut ovat sellaiset vastaukset, joissa

- ei pidetä kysymystä vastauksen arvoisena tai pilailtaan (18): ”suosituimmat siat on hyviä: joooo ei kiinnosta”
- ei tiedetä mitä kaveripiirissä arvostetaan (6): ”en oo kyselly”
- arvostetaan, että osaa jotain määrittelemättä tarkemmin mitä (4): ”jos on hyvä jossain jutussa”
- ei ymmärretä kysymystä (7), vaan kerrotaan edelleen omista vahvuuksista tai siitä mitä itse arvostaa muissa nuorissa

Yhteenveto

Arviointitaulussa vastaajat noudattavat johdonmukaisesti samaa linjaa kuin ensimmäisen arviointitaulun suhteen, eli rehellisyys ja luotettavuus sekä sosiaaliset taidot korostuvat. Pojat arvioivat kuitenkin kaveripiirissä arvostettavan eniten huumorintajua ja hauskuutta. Tyttöjen arvioinneissa hauskuus arvona tuli heti rehellisyyden ja luotettavuuden jälkeen.

Poikien vastaukset ovat toisen tyyliä kuin ensimmäisessä kysymyksessä. Tuolloin korostettiin omaa osaamista ja kerrottiin vahvuuksista pääasiassa toiminnan ja tekemisen kautta. Nyt korostuvat osaamisen (27%) lisäksi luonteenpiirteet: rehellisyys ja luotettavuus (28 %) sekä huumorintaju, hauskuus ja mukavuus (28%). Mainintoja saivat myös ulkonäkö, suvaitsevaisuus, savuttomuus ja terveet elämäntavat sekä katu-uskottavuus ja tupakanpolto. Noin joka kymmenennessä vastauksessa nähtiin paikka osoittaa omaa huumorintajuaan, muutama ei ollut pohtinut asiaa tai se ei heitä kiinnostanut.

Tyttöjen vastaukset ovat jälleen poikien vastauksia monisanaisempia ja tytöt ovat myös vastanneet poikia useammin. Tyttöjen vastauksissa osaamiseen viitattiin erittäin harvoin (14), jonka sijasta korostuivat luonteenpiirteet: rehellisyys ja luotettavuus (52 %) sekä huumorintajua, hauskuutta ja mukavuutta (32 %). Ulkonäkö (10%) mainittiin vastaajien määrään suhteutettuna kolme kertaa useammin kuin poikien vastauksissa. Puolella näistä vastauksissa käsiteltiin tosin sitä, että ulkonäkö ei ole merkittävä tekijä kaveripiirin keskuudessa. Sisäinen kauneus ja erityisesti ”luonne” korostui tyttöjen vastauksissa: omana itsenä oleminen ja oman sekä muiden erilaisuuden kunnioittaminen mainitaan viidenneksessä tyttöjen vastauksista, vastausten määrään suhteutettuna neljä kertaa useammin kuin poikien vastauksissa.

Tarkasteltaessa arviointitaulun kymmentä – nuorten itsensä kirjoittamaa - useimmin arvioitua ja roskakoriin siirrettyä vastausta otsikkotasolla, havaitaan että rehellisyyden ja luotettavuuden oletetaan olevan tärkeitä arvoja kaveripiirissä. Hauskuus ja huumori korostuvat erityisesti poikien arvioinneissa. Roskakoriin siirretyt asiat sen sijaan eroavat toisistaan suuresti: tytöt arvioivat ulkonäön ja pojat samankaltaisuuden olevan kaveripiirissä merkityksettömiä asioita. Poikien roskakoria leimaa kuitenkin yhtäläisyys eniten arvioituihin asioihin, esimerkiksi rehellisyys ja savuttomuus ovat hieman yllättäen sekä eniten arvioitujen että eniten roskakoriin vedettyjen joukossa.

<p>Tytöt, 10 eniten arvioitua</p> <p>Ystävän pitää osata kuunnella Kaverini arvostavat rehellisyyttä ja luotettavuutta. luottamus rehellisyys uskollinen, rehellinen, auttavainen, ilonen, positiivinen. kaverini arvostavat muissa nuorissa eniten rehellisyyttä huumorintajuinen,eikä suutu ilman syytä,eikä valehtelee Luotettavuus rehellisyttä ystävällisyys</p>	<p>Pojat, 10 eniten arvioitua</p> <p>rehellisyttä Että on luotettava ja rehellinen kohteliaisuutta!! iloinen ja huomaavainen Humoristisuutta :D Minun kavereilleni on tärkeintä että ei polta. hauskuus kiva hauska ja huumorintajuinen että on mukava ihminen hyvä tyyppi, huumoria</p>
<p>Tytöt, 10 eniten roskakoriin siirrettyä</p> <p>urheilijoita Urheilija antaminen Ulkonäköä tietenkin. joku kareilu, nihtaus suosituimmat siat on hyviä kaunis/komea kai sitä että on hyvä tietokonejutuissa lihaksia</p>	<p>Pojat, 10 eniten roskakoriin siirrettyä</p> <p>samanlainen kuin toiset Suosituimmat kaverinit ovat hyviä rehellisyydessä. Ernut Kaverini arvostavat ystävällisyyttä. Samankaltaisuus Rikas,ei homo,osaa käyttää konetta, osaa pelata eri pelejä kaverini arvostavat muissa nuorissa eniten ettei ne tupakoi samalaisuutta kuin he itse Suosituimmat kaverini ovat hyviä kaikessa no rehellisyyttä kai?</p>

Taulukko 23. Arviointitaulun ”Mitä ominaisuuksia kaverisi arvostavat toisissa nuorissa” kymmenen eniten arvioitua sekä roskakoriin siirrettyä vastausta.

Mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille

Nuoruudelle on asetettu erilaisia kehitystehtäviä. Nuoren tulee irrottautua lapsuuden vanhemmista, jolloin on pohdittava ja kokeiltava itse omia asenteita, tietoja ja toimintamalleja. Tällöin vanhemmat halutaan nähdä ripustautuneena luomaansa sääntö- ja arvomaailmaan. Nuoren tulee luoda uusia

suhteita ikäkumppaneihin, jolloin on tärkeää kuulua johonkin kaveripiiriin tai olla ainakin jollekin tärkeä ystävä. Ikätoverit auttavat jäsentämään ja suhteuttamaan itseä muuhun maailmaan ja vastaamaan kysymykseen olenko riittävän hyvä. Lisäksi nuoren tulee hyväksyä oma fyysinen olemuksensa ja omaksua sukupuoliroolit, jolloin muutosten seurauksena nuoresta kasvaa aikuinen. Kodin tärkein merkitys liittyy tähän: nuoren itsetunnon tukeminen, arvomaailman antaminen, kehityksen turvaaminen ja valvominen.

Aineistossa on varsin yhdenmukainen oletus aikuisten ja nuorten suhteesta. Aikuiset valvovat ja edellyttävät. Aikuisille tärkeää on vastaajien mukaan rehellisyys ja luotettavuus sekä kohtelias käytös. Samalla mahdollistetaan rajojen turvallinen tunnusteleminen ja venyttäminen. Aineistossa ei ole juurikaan viittauksia aikuisten tukeen, kenties kysymysmuodon ohjaamana. Eräs vastaaja ei ole ymmärtänyt kysymystä mutta päätyy silti kuvaamaan muita vastauksia vastaavan sisällön, toisesta näkökulmasta vain.

Huolehtivainen, ei liian tarkka, iloinen, osaa kiittää lasta: On kiva kuulla äidiltä jotain positiivista, eikä aina samaa: ` Sinun pitäisi vielä siivota huone ja tehdä läksytkin, etkä saisi aina vaan istua koneella jne.. ` Toki äidiltä pyydetään huolehtimista, sillä nuori tarvitsee vielä aikuisen apua. Mutta liika nipottaminen ärsyttää varmasti jokaista.

Kolmannen arviointitaulun otsikkona oli ”Mitä näistä asioista aikuiset arvostavat nuorissa”, ja teksti taulun keskipisteessä oli: ”Tuntemani aikuiset arvostavat tätä nuorissa”. Koko arviointitaulun on jättänyt avaamatta jo 17 prosenttia pojista ja 12 prosenttia tytöistä, eli he eivät ole arvioineet ainoatakaan vastausta. Myös itse kirjoituttujen vastausten määrä on tytöillä hieman vähentynyt, mutta vastausprosentin putoaminen on huomattavasti vähäisempi kuin ensimmäisen ja toisen kysymyksen välillä. Pojilla vastausten määrä on puolestaan noussut yhdellä.

Sosiaaliset taidot ja huolenpito

Sekä poikien että tyttöjen vastauksista kysymykseen mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille, noin joka kymmenennessä mainittiin sosiaalisuus, ystävällisyys, huolenpito tai auttaminen.

auttaminen: Nuoret ovat hyviä pikku apulaisia äiteille ja isille. Tytöt auttavat äitiä naisten hommissa ja meihat ovat isän apuna miesten hommissa

avulias, rehellinen ja kohtelias: hän on auttavainen, ei puhu "paskaa" ja on aika kohtelias.

suhteita muihin

käytös, hyvät tokarit, kokeet: vanhemmat pitää kun käyttäytyy hyvin ja auttaa eri askareissa

auttavaisuus

Huolehtimista: Osaan huolehtia asioistani itse ja myös sisarusteni asioista

sosiaalisuus: osaa keskustella asiallisesti vanhemmen henkilön kanssa

sosiaalinen avoimuus

Tyttöjen vastauksissa sosiaalisuus mainitaan ainoastaan kolmesti ja auttaminen muutaman kerran, mutta teemaan viitataan pääosin ystävällisyytenä. Pääosa tyttöjen vastauksista liittyy ahkeruuteen ja tunnollisuuteen sekä aivan erityisesti hyvään käytökseen sekä rehellisyyteen ja luotettavuuteen. Myös auttamiseen liittyvät maininnat kytkeytyvät vastauksissa lähes poikkeuksetta kohteliaisuuteen tai rehellisyyteen. Vain harvoissa tyttöjen vastauksissa sosiaalisuus ja ystävällisyys nousevat keskeisimmäksi arvoksi. Tyypillisempää on, että avuliaisuus ei vaikuta nousevan niinkään omasta auttamisen halusta kuin vanhempien edellyttämänä.

Huolehtivaisuus, kohteliaisuus, auttavaisuus: Aikuisten mielestä on kiva, että heitä auttaa ja että on kohtelias. Ja omista asioista on huolehdittava hyvin.

hyviä puolia: luotettava ja rehellinen, auttavainen

nuoret: luottamus ja että auttaa aina välillä pienissä asioissa ja tietysti myös rehellisyys..

auttaminen ja rauhallisuus..: musta tuntuu että jos auttaisi vanhempia ja ottaisi heitä huomioon ja ei koko ajan olisi valittamassa jostain vaikka että kun ei ole rahaa yms, ilman ettei ole sen eteen tehnyt sitten töitä..

avuliaisuus: aikuisia pitää auttaa..

Kiltteys, avuliaisuus ja rehellisyys: Olen itse huomannut, että ainakin oman lähipiirini aikuiset arvostavat: nuoria jotka eivät polta tai juo sekä niitä jotka auttavat toisia ja ovat rehellisiä asioista.

Sosiaalisuus ja auttavaisuus ovat aikuisille tärkeitä: Nuoren pitää osata keskustella aikuisen kanssa siististi ja kuunnella myös aikuista. Vanhemmat ihmiset tykkää kun niitä autetaan..

kaikkien kans toimeen tuleva ja vastuullinen

rehellisyys: ystävällisyys, rehellisyys ja auttavaisuus

rehellisyys: avuliaisuus

rehellisyyttä: Nuorten pitäisi auttaa ja olla kohteliaita

Nuoret auttavat vanhempia ihmisiä..: Nuoret saavat vanhemmat ihmiset tuntemaan itsensä nuoriksi ja auttavat heitä heille vaikeissa tilanteissa..

Aikuisten ja nuorten välille tuotetaan erontekoa myös muissa vastauksissa. Aikuiset patistelevat ja haluavat nuorten liikkuvan ”hyvässä seurassa”, välttämällä ”huonoja kaveriporukoita”. Vaikka vastauksissa ymmärretään aikuisten haluavan ”nuorten parasta” ja odotusten olevan kohtuullisia, esiintyy vastauksissa tiettyä kyseenalaistamista. Oikeanlainen kaveripiiri tai syrjään jääminen koetaan vastauksissa aikuisia huolestuttavaksi. Vain kahdessa vastauksessa mainittiin, että aikuiset arvostavat yhdessä vietettyä aikaa.

Ahkeria, tunnollisia ja muuta...: Aikuisista on tärkeää, että nuori on ahkera ja tunnollinen ja menestyy koulussa. Ainakin siksi ne patistaa lukemaan koulujuttuja. Vanhemmat tahtoo lapsesta sellaista kavereiden kesken suosittuakin, sillä he eivät jaksa katsoa lasta yksin. (Varmaan...) Luonnottakin aikuiset katsoo; tyypilliset valittaja teinit tympii, kunnolliset ahkerat on hyviä. Musta tossa on jotain väärää, mutta en vaan tiedä mitä...

**urheilua ja viettää niittenkaa vapaa aikaa
ei pelaa liikaa**

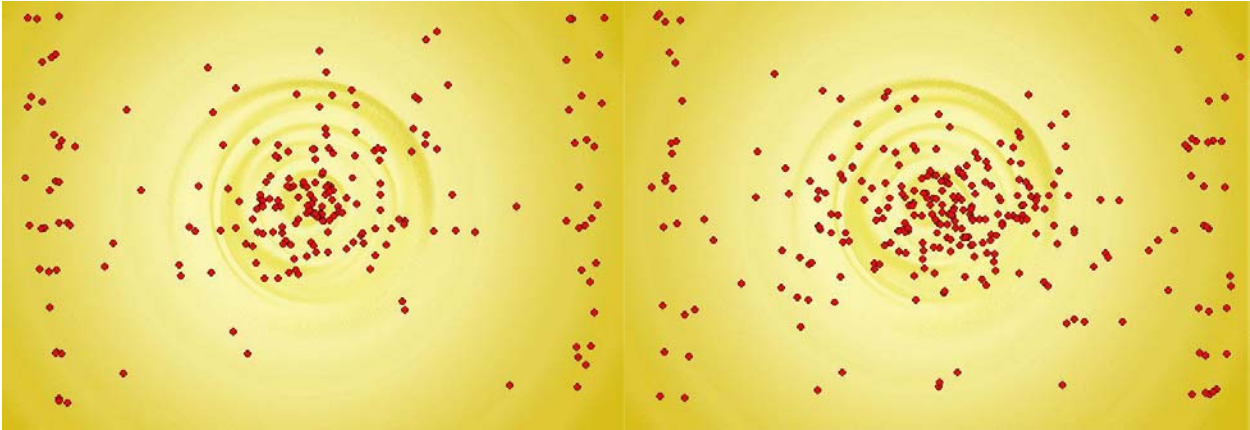
Patistelemisen seurauksena sosiaalisuus lähestyy arvona tunnollisuutta. Kiltti, kunnioittava, sovinnollinen, myöntävä, hiljainen, tottelevainen ja palvelevainen tulkitaan merkeiksi eräänlaisesta sopeutuvaisuudesta tai jopa alistumisesta. Sukupolvikuilua tai kapinaa eivät vastaukset kuitenkaan hengi, korkeintaan aikuisten suhtautuminen koetaan ärsyttäväksi.

"Kiltteyttä": Olen ollut aina aika kiltti lapsi, en ole kiroillut, en kiusannut, yrittänyt aina parhaani koulussa, en kiukutellut vanhemmille. Tästä he ovat tosin luoneet ihan oman käsityksensä että olisin sopeutuvainen melkein jokaiseen heidän päähänpistokseensa, joka on toisinaan aika ärsyttävää.

Pysyvänä väittämänä sosiaalisten taitojen ja huolenpidon suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa: ”Sosiaalisuus: Ystävällisyyttä ja muiden auttamista arvostetaan”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 514 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 79 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 593 vastaajaa (59%), joista joka seitsemäs ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Sosiaalisuus	Ystävällisyyttä ja muiden auttamista arvostetaan.	514	151,9066	107	119,6018	416	3	79

Taulukko 24. Sosiaaliset taidot ja huolenpito, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 219 kertaa
 (jätetty arvioimatta 140 kertaa, siirretty roskakoriin 54 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 158.07, Mediaani 105.00
 Keskihajonta 125.87, Pienin 3, Suurin 416

Tytöt

ARVIOITU: 295 kertaa
 (jätetty arvioimatta 134 kertaa, siirretty roskakoriin 25 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 147.33, Mediaani 111.00
 Keskihajonta 114.51, Pienin 4, Suurin 407

Sirontakuvioissa sukupuolten väliset erot ovat hyvin samanlaisia kuin ensimmäisessä arviointitaulussa, joka käsitteli vastaajien arvioita muista ihmisistä. Sosiaalisuuden koetaan olevan tärkeä arvo aikuisten arvioidessa nuorta. Tyttöjen ja poikien välinen ero on jälleen pieni. Erona ensimmäisen arviointitaulun sirontakuvioon on pienempi roskakoriin siirtämisten määrä sekä tyttöjen arvioinnin hajonta keskipisteen tuntumassa. Yksi selitys voi liittyä vastaajakatoon. Tässä kyselylomakkeen vaiheessa ne vastaajat, jotka aiemmin siirsivät sosiaalisuuteen liittyvän vastauksen roskakoriin, ovat voineet jättää koko arviointitaulun koskematta (pojista 84, tytöistä 60).

Suorittaminen ja pärjääminen

Poikien vastauksista 21 prosentissa käsiteltiin menestymistä, tytöillä vähemmän. Esimerkiksi koulumenestys liittyy tyttöjen vastauksissa enemmän ahkeruuteen ja tunnollisuuteen kuin menestymiseen ja kunnianhimoon. Aikuisten koetaan olevan myös tässä suhteessa varsin maltillisia odotuksissaan. Muutamia poikkeuksia toki on. Seuraavassa on esimerkkejä poikien vastauksista.

no tottakai matikka sun muut: ei jumalauta mun vanhan aikaset vanhempani ajattelele mitään muuta ku sitä koulua.

taito ja tieto

että on hyvä koulussa

koulumenestystä: Vanhemmat arvostavat eniten koulumenestystä.

Menestyminen koulussa: Aikuisille ehkä yksi tärkeimmistä asioista lapsissa on koulussa menestyminen.. Ainaskin minun näkemyksestä..

oppiminen: jos on hyvä koulussa aikuiset arvostavat sitä paljon

pänttäämistä..: pänt..pänt..pänt..pänttäystä..

Hyvistä koulunumeroista

kuulu menestys: että saa kympejä

koulunkäynti: 10 ka.

Opiskelu: Vanhemmat kannustavat nuorta saamaan hyvän ammatin opiskelemalla..

hyvä koulumenestys

kouluarvosanat

koulu menestyttä: Aikuisten mielestä on tärkeää että nuori pärjää koulussa.

Lisäksi poikien vastauksissa mainitaan itsenäistyminen ja omien vahvuuksien löytäminen. Eräissä vastauksessa arvellaan aikuisten arvostavan ”rehtiä ja itsekästä”, mikä voi yhtä hyvin olla kirjoitusvirhe kuin signaali tulevasta.

Tyttöjen vastauksissa on pärjäämisen ja suoriutumisen suhteen sama sävy kuin poikien vastauksissa. Koulumenestys koetaan mittariksi, jota aikuiset edelleen seuraavat ja jonka pohjalta he tekevät päätelmiään nuorista.

Äly: Jos nei pärjää koulussa niin aikuiset aattelee että onpa turhanpäiväisiä ihmisiä.

Että olisi "kunnollinen": Hoitaisi elämän ja koulut kunnialla ja vanhemmat myös arvostavat suuresti, jos lapsi menestyy elämässään, eikä heittäysy ranttaliksi. Mutta jokainen valitsee oman tiensä mitä elää. Ja käytöstavat ovat myös tärkeitä.

hyvä koulussa: saa kokeista hyviä numeroita ja hyvän toikkarin.

nuorten halu menestyä on aikuisille hyvä juttu: kun nuori haluaa menestyä koulussa ja jatkaa peruskoulun jälkeen opintoja ja haluaa joksikin, se on aikuisten mielestä hyvä.

vanhemmat arvostaa minussa koenumeroita: kun joskus tulee hyvä numero kokeessa niin ne arvostaa minua.

rehellisyys, luotettavuus...: Vanhemmat haluavat että nuoret käyvät kunnolla koulua että pääsisivät hyvään ammattiin. Vanhemmat haluavat että heille ollaan rehellisiä ja että luotettavuus nuoreen säilyy.

Kiltteys: Vanhempani arvostavat jos olen "täydellinen" eli joka vanhempien unelma lapsi. Pitää olla hyvä koulussa.

olla hyvä koulussa: mun vanhemmat ainakin haluu et nuoret on hyvii koulus ja et ne sais hyvii numeroit kokeist ja testeist

Varmasti käytös merkitsee eniten: Vanhemmat ihmiset arvostavat, jos joku nykynuorisosta osaa vielä ykypäivänä tervehtiä tai tulee avaamaan ovea. Koulumenestys on edelleenkin aikuisille mittari hyvästä ihmisestä.

Aikuisille on tärkeää, että lapsi on älykäs ja ystävällinen: Aikuiset haluavat lapsia, jotka pärjäävät koulussa ja heitä myös arvostetaan. Myös se että lapsi on ystävällinen ja kiltti muille on hyvä asia.

Tyttöjen vastauksissa on myös muutama maininta menestymiseen ja kunnianhimpoon liittyen.

urheilullinen: pärjää kilpailuissa ja jaksaa harjoitella

aktiivinen: on kiinnostunut harrastuksesta ja hyvä siinä

esteratsastajan kilpaura

Aikuisille tärkeää on nuoren pärjääminen elämässä: Aikuiset arvostavat nuorena omaa selviytymiskykyä, ja haluaa päihteettömään elämään. Työpaikan saanti on tärkeää, ja kertovat nuoren kasvamisesta aikuiseksi.

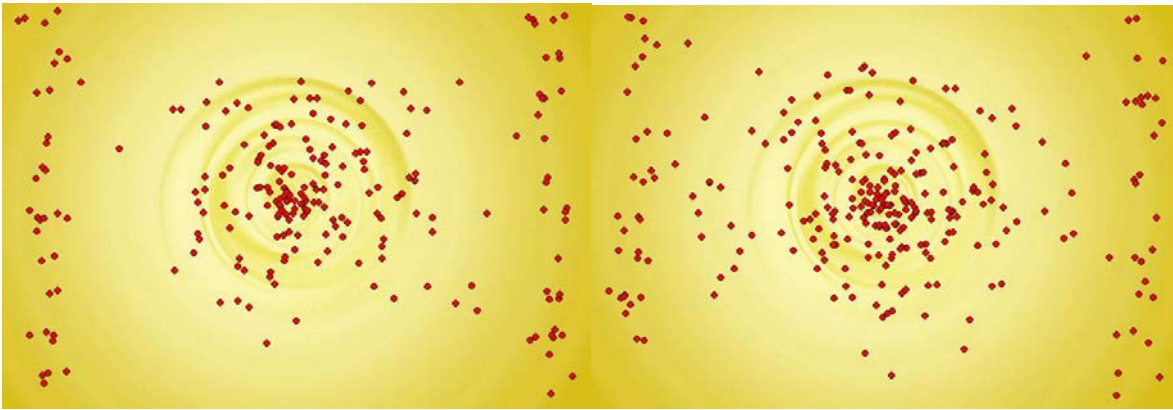
Pysyvänä väittämänä suorittamisen ja pärjäämisen suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa:

”Pärjääminen: Aikuiset arvostavat koulumenestystä ja sitä, että on periksi antamaton ja suoriutuu hyvin annetuista tehtävistä.”

Kaikkiaan väittämää arvioitiin 510 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 97 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 607 vastaajaa (61%), joista kuudennes ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Pärjääminen	Aikuiset arvostavat koulumenestystä ja sitä, että on periksi antamaton ja suoriutuu hyvin annetuista tehtävistä.	510	160,0667	120	122,5661	420	4	97

Taulukko 25. Suorittaminen ja pärjääminen, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 230 kertaa
(jätetty arvioimatta 124 kertaa, siirretty roskakoriin 59 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 169.15, Mediaani 127.00
Keskihajonta 127.47, Pienin 4, Suurin 420

Tytöt

ARVIOITU: 280 kertaa
(jätetty arvioimatta 136 kertaa, siirretty roskakoriin 38 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 152.61, Mediaani 114.50
Keskihajonta 117.86, Pienin 4, Suurin 403

Tytöt arvioivat aikuisten arvostavan nuorissa suorittamista ja pärjäämistä enemmän kuin pojat. Molemmat ovat jättäneet suunnilleen yhtä usein otsikkolaatikon joko avaamatta tai sitten siirtämättä. Pojat ovat kuitenkin siirtäneet pysyvän vastauksen tyttöjä useammin roskakoriin. Tulokseen saattaa vaikuttaa pysyvän vastauksen viittaus koulumenestykseen, mikä vaikuttaa sekä itse kirjoitettujen vastausten että muiden kouluun liittyvien arviointien valossa olevan tytöille keskeisempi aikuisten arvostuksen lähde kuin pojille. Toisaalta otsikko ohjaa pitkälti vastauksen tulkintaa ja oletettavaa on, että ainakin osa vastaajista arvioi aikuisten arvostavan periksi antamattomuutta.

Tekeminen ja osaaminen

Pohtiessaan missä asioissa ovat hyviä, tuottivat vastaajat vahvuutensa pääasiassa tekemisen ja osaamisen kautta. Toisin on vastaajien pohtiessa mitä asioita aikuiset nuorissa arvostavat. Poikien vastauksissa osaamista käsittelee vain muutama vastaus ja tuolloin keskitytään joko urheiluun tai kotitöihin. Esimerkkejä poikien vastauksista:

esim.kokkaaminen ja rehellisyys: he arvostavat jos osaa kokata hyvin ja jos on rehellinen
osaan laittaa ruokaa
on harrastuksia
urheileminen
että ne ei polta ja on hyviä jossain urheilu lajissa: aikuiset tykkää et nuoret pärjää urheilulajeissa
urheilua: vanhempani arvostavat minun harrastusta!
urheilullisuutta

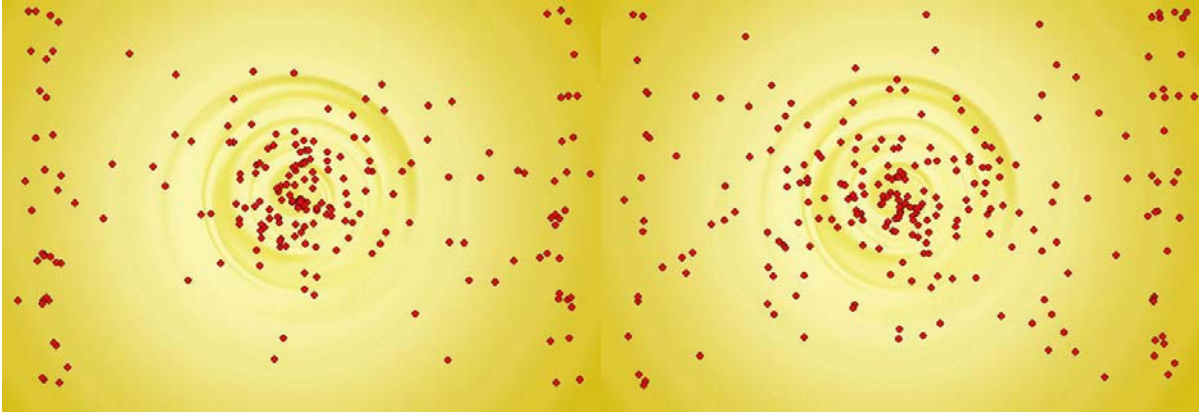
Tyttöjen vastauksissa tekemistä ja osaamista ei mainittu aikuisten arvostavan. Vain muutamassa vastauksessa herätteeseen opettajan kiitoksista todettiin osaamisen herättäneen arvostusta: ”Rauhallisuus, liikunta kyvyt: Olen saanut kiitosta opettajaltani hiihtotaidoista”.

Pysyvänä väittämänä tekemisen ja osaamisen suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa: ”Osaaminen: vanhemmat kiittelevät jos osaa monia asioita ja tekee paljon.”

Kaikkiaan väittämää arvioitiin 465 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 134 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 599 vastaajaa (60%), joista vajaa neljännes ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Osaaminen	vanhemmat kiittelevät jos osaa monia asioita ja tekee paljon.	465	166,9247	128	124,1811	424	1	134

Taulukko 26. Tekeminen ja osaaminen, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 216 kertaa
(jätetty arvioimatta 133 kertaa, siirretty roskakoriin 64 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 166.99, Mediaani 114.00
Keskihajonta 129.65, Pienin 1, Suurin 414

Tytöt

ARVIOITU: 249 kertaa
(jätetty arvioimatta 135 kertaa, siirretty roskakoriin 70 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 166.87, Mediaani 138.00
Keskihajonta 119.23, Pienin 2, Suurin 424

Tulos poikkeaa merkittävästi aiemmista arviointitauluista. Sekä muihin ihmisiin kohdistuvassa omassa arvostuksessa että erityisesti kaveripiirissä vaikuttavaksi arvioidussa arvomaailmassa vierastettiin ajatusta monien asioiden hallitsemisen suomasta arvonnasta. Tuolloin henkilökohtaisesti merkityksettömänä asiaa piti yli 300 vastaajaa. Nyt myös sukupuolten väliset erot ovat tasaantuneet asettuen sekä keskiluvuiltaan että vaihteluväliltään varsin samoihin. Tulos on linjassa muiden aikuisten arvomaailmaan liittyvien arviointien kanssa: pohdittaessa aikuisten arvomaailmaa ovat pärjääminen ja suorittaminen sekä ahkeruus ja tunnollisuus puolet harvemmin roskakoriin siirrettyjä sekä korkeammin arvostettuja kuin omassa tai kaveripiirin arvostuksissa.

Rehellisyys ja luotettavuus

Rehellisyys ja luotettavuus korostuvat vastauksissa, joissa pohdittiin mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille. Rehellisyys ja luotettavuus liitetään vastauksissa usein yhteen, joskin muutamassa vastauksessa pohditaan ovatko ne kuitenkin eri asioita. Lähes puolet kaikista vastauksista liittyy säilyttämiseen arvona, joten tähän luokkaan voi lukea kuuluvaksi myös hyvien tapojen vaatimuksen. Kyse on yhdenmukaisuudesta ja jossain määrin perinteistä, eli toiminnasta, jossa pidättydytään teoista tai mieltymyksistä, jotka häiritsisivät toisia tai muuten sotisivat yhteisöä koskevia normeja vastaan.

Poikien vastauksista yhteensä kaksi viidesosaa on sellaisia, joissa arvioidaan aikuisten arvostavan rehellisyyttä, luotettavuutta ja hyviä tapoja. Rehellisyyteen liittyvät vastaukset ovat pääsääntöisesti hyvin lyhyitä ja niissä todetaan melko suoraviivaisesti aikuisten arvostavan rehellisyyttä.

luotettavuus**rehellisyys**

nuoren pitää olla rehellinen: nuoren pitää olla rehellinen. Nuori on aikuisten mielestä parempi jos hän ei juopottele.

rehellisyys, luotettavuus, keskustelukyky, terve itsetunto

Luotettavuus: Aikuisten on voitava luottaa nuoriin.

Rehellisyys: on tärkeä että aikuinen voi luottaa nuorempaan ja toisin päin.

Rehellisyyttä: Rehellisyys on mielestäni kaikkein arvostetuinta aikuisten keskuudessa.

rehellisyys: vanhemmat luottaa rehellisiin nuoriin.

He arvostavat rehellisyyttä: He arvostavat ihmisiä, jotka puhuvat tosia.

Ovat rehellisiä: Auttaavat vanhempia ihmisiä ja sinuttelevat

Hyvän käytöksen suhteen poikien vastauksissa on sekä asian kanssa samaa mieltä olevia, että sitä kyseenalaistavia. Erityisesti vanhuksille pitäisi vastausten mukaan olla kohtelias ja aikuisille tottelevainen. Tottelevaisuus sekä vaatimus käyttäytyä tietyllä tavalla, ”käskyjä noudattaen” lähentyä arvona kuuliaisuutta. Tällöin aikuisille osoitetusta kunnioituksesta ei välttämättä seuraa nuorten arvostamista, vaan pikemminkin nuorten sietämistä

hyvä käytös: Nuoren pitää käyttäytyä hyvin aikuista kohti.

Hyvä käytös: Hyvä käytös ainaki

hyvät tavat

käyttäytyminen: nuoret jotka käyttäytyvät hyvin aikuisille ovat hyviä nuoria.

käyttäytyminen: kohteliasuus ja kielen käyttö

Kohteliasuus, kiroilemattomuus, ymmärtäväisyys: Nuoren on tärkeää olla aikuiselle kohtelias ja kiroilematon, jos hän haluaa saada aikuisten luottamuksen itselleen. Ja tärkeää on myös ymmärtäväisyys, esimerkiksi on tajuttava aikuisen näkökanta....

tottelevaisuus: tottelevaisuus

kunnioistus ja ystävällisyys: vanhemmat arvostavat nuoria jos heitä kunnioitetaan.

jos tottelee aikuisia eikä auvvo päätä kokoajan

Käytös : Kaiken maailman mummit ja papat haluaa että oltas jotain varajeesuksia, ihan tosissaan.

pikku enkeli, ei polta tai käytä jotain aineit: (PIKKUENKELI)=ON KILTTI, KOULUSSA PÄRJÄÄVÄ, HARRASTAA JOTAIN JA EI VALITA MISTÄÄN

Tyttöjen vastauksista lähes puolet (43%) käsitteli rehellisyyttä ja luotettavuutta, minkä lisäksi tai ohella lähes kolmasosa (30%) vastauksista liittyi hyviin tapoihin. Seuraavassa on esimerkkejä tyttöjen vastauksista.

luotettavuus: aikuiset voivat luottaa nuoren sanaan ja auttaa tätä parhaiten, mikäli nuori kertoo asiat niin kuin ne ovat eikä valehtele.

Aikuisille tärkeää on.....: Luotettavuus rehellisyys ja omatoimisuus.

luottamus: se että ollaan rehellisiä ja luotettavia. ei valehdella.

Vastuuntunto: Nuorten pitää ottaa vastuu tekemistään asioista ja olla rehellinen aikuisille.

Luotettavuus: Vanhemmat pitävät tärkeänä että nuoreen voi luottaa. Ilman luottamusta, elämästä tulee erittäin vaikeaa.

Muutamassa vastauksessa arvioitiin, että aikuiset arvostavat nuorissa: ”että on oma itsensä”; ”persoonallisuus: että nuori pystyy olemaan oma itsensä”. Toisaalta tämän itselleen rehellisenä olemisen ei oletettu automaattisesti laukaisevan arvostusta.

aikuisille on tärkeää: vain että me osattais käyttäytyä, niille on vain tärkeää että oltais kaikki kunnolla. jos tykätään olla minkälaisia olla, niin ei meidän käytöstä voi muutta!

kohteliasuus: useimmat vanhemmat sanovat nuoria niin törkeiksi kun he eivät tervehdi itseään vanhempia ihmisiä ja että silloin he eivät kunnioita heitä. mutta minusta vika on vanhemmissa. nuori ei välttämättä uskalla tehdä aloitetta mutta lähes jokainen nuori jolle sanotaan hei tuskin pysyy tuppisuuna.

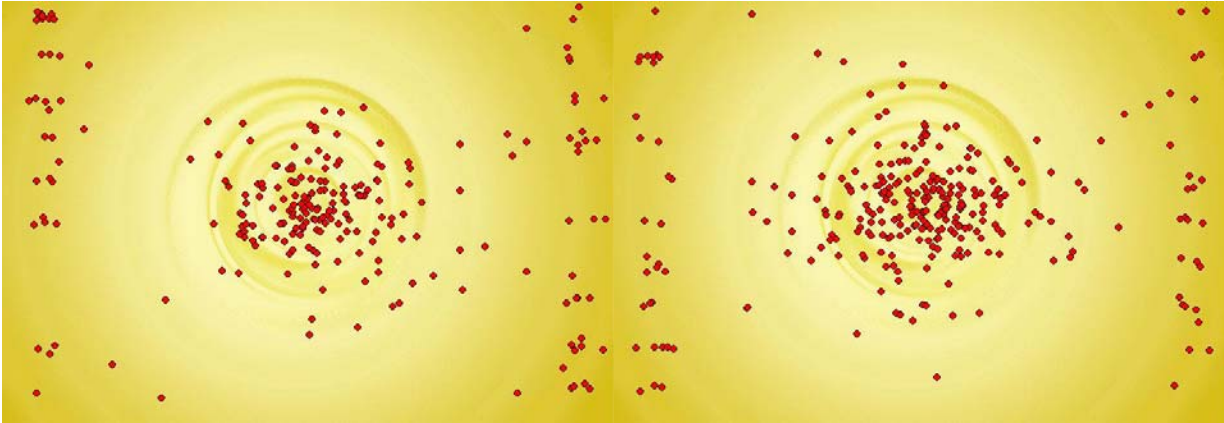
Pysyvänä väittämänä rehellisyyden ja luotettavuuden suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa:

”Rehellisyys: Aikuisille on tärkeintä että ollaan luotettavia ja rehellisiä.”

Kaikkiaan väittämää arvioitiin 537 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 65 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 602 vastaajaa (60%), joista vain kymmenesosa ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Rehellisyys	Aikuisille on tärkeintä että ollaan luotettavia ja rehellisiä.	537	143,4711	90	125,8142	419	2	65

Taulukko 27. Rehellisyys ja luotettavuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 238 kertaa
(jätetty arvioimatta 134 kertaa, siirretty roskakoriin 41 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 155.79, Mediaani 92.00
Keskihajonta 135.03, Pienin 4, Suurin 408

Tytöt

ARVIOITU: 299 kertaa
(jätetty arvioimatta 131 kertaa, siirretty roskakoriin 24 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 133.67, Mediaani 89.00
Keskihajonta 117.04, Pienin 2, Suurin 419

Rehellisyys ja luotettavuus on arvioitavista ulottuvuuksista jälleen kaikkein korkeimmin arvostettu. Tytöt ovat arvioineet väittämän poikia useammin ja siirtäneet roskakoriin harvemmin. Tytöt myös arvioivat aikuisten pitävän rehellisyyttä ja luotettavuutta tärkeämpänä kuin pojat, joskin mediaani asettuu poikien ääriarvoja suosivasta vastaustyylistä johtuen samaan.

Hauskanpito

Hauskuus ja huumorintaju sekä kyky hauskanpitoon olivat tärkeällä sijalla, kun vastaajat arvioivat mitä kaveripiiri arvostaa muissa nuorissa. Pohdittaessa mitä aikuiset arvostavat nuorissa, ei hauskanpitoa mainittu kuin kolmessa vastauksessa, ja silloinkin lähinnä vihjauksena. Nuorten kuuluu aiheuttaa harmaita hiuksia.

Se että nuoret tekevät parhaansa: Että nuoret käyvät kunnolla koulunsa loppuun ja menevät sellaisiin töihin mistä tykkäävät. Ja se että nuoret aiheuttavat harmaita hiuksia tempuillaan.. vanhuus täytyy ansaita ^^

Kai he arvostavat sitä, että osaa ottaa rauhallisesti? Jaa-a: Kai sellainen oppilas, joka on rauhallinen ja oppivainen on opettajallekin "helpompi" tapaus, kuin jokin punkkari jolle ei sitten tahdo kelvata mikään. Vanhemmat ehkä arvostavat sellaisia kakaroita, jotka ovat kuunteliasia, ystävällisiä ja rauhallisia, eivät hillu joka ilta kylällä tekemässä tuhmuuksia. Mutta eiköhän meillä nuorilla pidä joskus hauskaakin olla. Jeps.

Vanhemmat tykkäävät: Yleensä aikuiset arvostavat nuorissa hyväkäytöstä. He haluavat, että lapset käyttäytyvät melkein täydellisesti. Kuitenkaan aina ei tule käyttäytyä kunnolla ja siitä saa sitten kuulla. Mutta eikö joskus saisi toimia niin kuin itse haluaa ja pitää vähän hauskaakin?

Mikäli pähteet luetaan hauskanpidon välineiksi, muuttuu hauskanpitoon viittaavien vastausten hieman. Tosin vastauksissa arvellaan aikuisten arvostavan nuorissa savuttomuutta ja raittiutta. Näkökulmasta riippuen aikuisten oletettu päihdekielteisyys voidaan tulkita lain ja järjestyksen noudattamiseksi, pärjäämisen edellytysten ylläpidoksi, väärän kaveripiirin kitkemiseksi tai hyvien

tapojen noudattamiseksi. Vastauksissa viljellään hymiöitä ja ironiaa, joilla annetaan ymmärtää, ettei todellisuus kenties vastaa kirjoitettua.

raitius: kun ei juo alkoholia, vanhemmat ovat tyytyväisiä lapseensa kun hän ei ole mennyt muiden mukana ja alakanut juomaan :)

ettei ne tupakoi: aikuisille on tärkeää ettei nuoret tupakoi

raitis: ei polta/juo

savuttomuutta

sitä kun en tupakoi

Kiltteys...: Tekee niinkuin aikuiset tykkää. Ei polta eikä juo. xP

Juopottelu: Ne ei anna mun juoda!!!! No onneksi salaa juominen on keksitty... x)

ettei vaa polta ja juo alkoholia.. EI KÄYTÄ HUUMEITA

että ei juo eikä polta, on kotona melkein aina: vanhemmat ei välitä oikeastaan mistään muusta kunhan ovat kotona heidän lellikkejään eikä nuori tietenkään saa polttaa tai juoda.

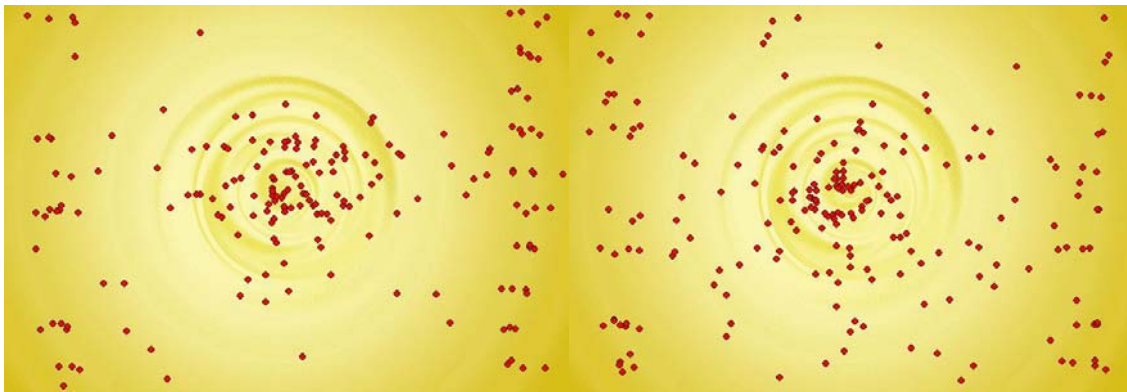
ei polta tai juo ja on rehellinen: ei polta tupakkaa, ei juo alkoholia.. ja että ei valehtele vaan on rehellinen omille vanhemmilleen.

Pysyvänä väittämänä hauskanpidon suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa:

”Että on hauskaa: Että elää omaa elämää ja pitää hauskaa”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 407 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 206 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 613 vastaajaa (61%), joista yli kolmannes ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Että on hauskaa	Että elää omaa elämää ja pitää hauskaa	407	184,5627	159	124,0954	416	9	206

Taulukko 28. Hauskanpito, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 194 kertaa

(jätetty arvioimatta 127 kertaa, siirretty roskakoriin 92 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 184.94, Mediaani 142.50

Keskiahajonta 128.14, Pienin 9, Suurin 416

Tytöt

ARVIOITU: 213 kertaa

(jätetty arvioimatta 127 kertaa, siirretty roskakoriin 114 kertaa)

ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 184.22, Mediaani 170.00

Keskiahajonta 120.29, Pienin 13, Suurin 405

Vastaajat arvioivat, että oman elämän eläminen ja hauskanpito ovat varsin vähän aikuisten arvostamia piirteitä nuorissa. Tyttöjen ja poikien arvioinneissa ei tältä osin eroja juuri ole, joskin tytöt käyttivät hieman vähemmän taulun keskiosaa.

Tunnollisuus ja ahkeruus

Tunnollisuuteen ja ahkeruuteen liittyvät maininnat ovat sekä tyttöjen että poikien vastauksissa harvinaisempia kuin suoriutumiseen ja pärjäämiseen liittyvät maininnat. Tunnollisuuteen liittyvissä vastauksissa viitataan sekä poikien että tyttöjen vastauksissa joko ”koulun hoitamiseen” tai

kotitöihin. Samansuuntaisina termeinä esiintyvät tottelevaisuus, huolellisuus, kunnollisuus ja aktiivisuus. Esimerkkejä poikien vastauksista:

Ahkeruus

Tottelevainen, auttavainen ja huolehtii

He ovat näppäriä: nuoret ovat ahkeria

Raittius ja Ahkeruus: Se että opiskelee ahkerasti ja ei juo eikä polta ovat tärkeitä asioita aikuisille

Huolellisuus: Ainakin opettajat arvostavat oppilaissa huolellisuutta ja rauhallista tapaa opiskella.

ahkeruus ja urheilullisuus: tottelee aikuisia ja tekee kotitöitä niin aikuiset arvostavat sitä. kun on urheilullinen niin aikuiset tykkää käydä lenkillä lastensa kanssa ja viedä niitä harkkoihin

Keskustelutaito, rehellisyys, tietty jämäkkyys: Asiat pitää hoitaa kunnolla, parempi kun tekee asiat kerralla selväksi

Opiskelu: Jos nuorella on opiskelutahtoa ja haluaa oppia ja on innostunut käymään koulua.

aktiivisuus: on aktiivinen tunneilla

se että he käyvät koulunsa hyvin: lukevat joka päivä ihan sikana hissaa, matskuu, ruotsii, enkkuu yms.

Koulu: Koulun käynti on tärkeää vanhemmille.

Viittaamisesta: viittaamisesta.

kuolu numeroita: kuolun hoitamista hyvin.

että hoidan hommani hyvin: että hoidan koti työt mitä pitää tehdä ja kuolun myös.

että he hoitavat kooulun: että hoitaa koulun ja ei polta tupakkaa.

Tyttöjen vastauksissa korostuvat kotityöt useammin kuin poikien vastauksissa. Kaikkiaan tyttöjen vastauksista kymmenys liittyy tunnollisuuteen ja ahkeruuteen. Lisäksi tyttöjen vastauksissa mainitaan muutaman kerran oma-aloitteisuus sekä itsestään ja asioistaan huolehtiminen, jotka näkökulmasta riippuen voisi mieltää kertovan myös suoriutumisesta pärjäämisen kautta tai osaamisesta itsenäisten valintojen kautta. Oma-aloitteisuuteen liittyvät vastaukset ovat harvassa ja tuolloinkin ne henkivät vapaaehtoisuuden sijasta aikuisten esittämiä toiveita, joten vastaukset tulevat tulkituksi esimerkkeinä tunnollisuudesta.

opiskelut, kiltteys, auttavaisuus: täytyy keskittyä opintaihin "koska myöhemmin ehtii tehdä kaiken muun", pitäs siivoilla, ei saa olla uhma

Ei saa valittaa vastaan: Saa muuten selekään (ainahi melekeen), jos alkaa valittamaan jos pittää laskostaa pyykki tai siivota.

Keskittyminen olennaiseen ja omatoimisuus: Koulussa oppilaat saavat kiitosta omatoimisuudesta ja kotona vanhemmat ovat tyytyväisiä jos nuoret tekevät omatoimisesti kotitöitä. Opettajille on myös tärkeää että oppilaat seuraavat tunnilla ja ovat mukana aktiivisesti.

Ahkeruus: pittiis auttaa porukoita aina kotitöissä ja mun duunina on huolehtii seiska v tytöstä ilt..

ahkera: pitää tehdä paljon kotitöitä.

tunnollisuus: kotiaikojen noudattaminen..lojaalisuus ja vanhempien kunnioittaminen.

opiskelu: kun opiskelee kunnolla ja on muutenkin kunnolla.

Kuuliaisuuteen viittaavaksi tulkittiin maininnat käskyjen noudattamisesta ja koska vastauksissa joskus viitataan samanaikaisesti sekä kohteliaisuuteen että kuuliaisuuteen, menevät nämä arvoulottuvuudet osin päällekkäin. Hyviin tapoihin liittyvällä kohteliaisuudella, sekä koetulla vaatimuksella olla tottelevainen, on kuitenkin sävyeronsa. Kohteliaisuus kuuluu myös täysivaltaisen elämään, kuuliaisuus osoittaa hierarkkista alemmuutta, pakkoa noudattaa ”mielivaltaisia käskyjä”. Toisaalta liian tottelevainen tai tunnollinen ei pidä olla, jotta välttäisi stressin.

kohteliaisuus: täytyy olla kuulianinen orja ja tehdä kaikki mitä aikuiset käskee mua tekemään.

Eivät niskuroi: Nuorten täytyy totella vanhempiaan :D

Aikuisille tärkein ominaisuus on sokea tottelevaisuus: Aikuisten mukaan nuorten pitää olla kuuliaisia, hiljaisia ja ennen kaikkea tottelevaisia. Heidän täytyy myös olla sisäsiistejä. Nuorten täytyy siivota huoneensa, totella myös mielivaltaisia käskyjä, pärjätä hyvin koulussa, olla riehumatta iltaisin kaupungilla ja syödä se mitä tarjotaan. Ja tietysti käydä tapaamassa ärsyttäviä sukulaisia vanhempiensa puolesta.

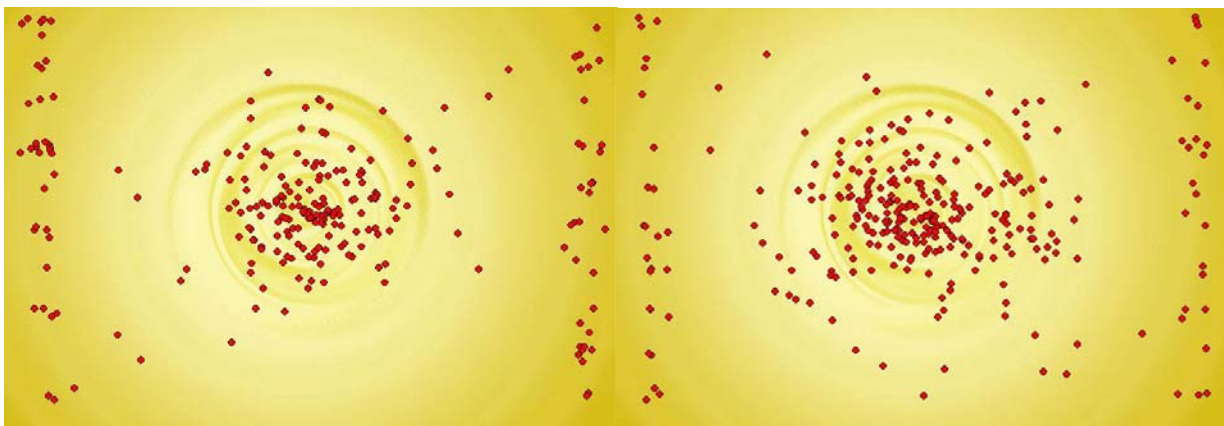
Nuorien pitää olla: Aikuiset varmasti arvostavat nuoressa oma-aloitteisuutta ja vastuuntuntoisuutta. Mutta ei saa silti olla liian stressaava henkilö.

Pysyvänä väittämänä tunnollisuuden ja ahkeruuden suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa:
”Ahkeruus: Aikuiset arvostavat ahkeruutta, tunnollisuutta jne...heille on tärkeitä että nuoret ovat ahkeria koulussa, harrastuksissa ja kotona.”

Kaikkiaan väittämää arvioitiin 536 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 75 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 611 vastaajaa (61%), joista vain joka kahdeksas ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Ahkeruus	Aikuiset arvostavat ahkeruutta, tunnollisuutta jne...heille on tärkeitä että nuoret ovat ahkeria koulussa, harrastuksissa ja kotona.	536	146,3862	98	123,7974	420	2	75

Taulukko 29. Tunnollisuus ja ahkeruus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 239 kertaa
(jätetty arvioimatta 128 kertaa, siirretty roskakoriin 46 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 158.53, Mediaani 97.00
Keskihajonta 134.00, Pienin 2, Suurin 420

Tytöt

ARVIOITU: 297 kertaa
(jätetty arvioimatta 128 kertaa, siirretty roskakoriin 29 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 136.61, Mediaani 100.00
Keskihajonta 114.00, Pienin 2, Suurin 420

Ahkeruuteen liitetty pysyvä vastaus arvostetaan korkealle sekä tyttöjen että poikien keskuudessa, jääden vain hieman alle rehellisyyden ja luotettavuuden. Tulos on jossain määrin samansuuntainen nuorten omien vastausten kanssa, joskin ahkeruuteen, huolellisuuteen ja tunnollisuuteen viitattiin arviointitauluun verrattuna varsin vähän. Osaksi syynä saattavat olla tulkintavaikeudet ahkeruuden ja pärjäämisen sekä tunnollisuuden ja hyvien tapojen välillä, sillä nämä arvot ovat aineistossa monessa suhteessa päällekkäisiä.

Suvaitsevaisuus

Suvaitsevaisuuteen viitattiin vain muutamassa vastauksessa, ei kuitenkaan suoraan suvaitsevaisuus-termiä käyttäen. Poikien vastauksista yhdessä viitattiin toisten ihmisten huomioon ottamiseen, tyttöjen vastauksissa pohdittiin aikuisten arvostavan, että oma lapsi ei ole kiusattu tai kiusaaja.

Minun mielestäni aikuiset arvostavat...: Aikuiset arvostavat nuorissa oikeudenmukaisuutta ja toisten ihmisten huomioon ottamista. Aikuiset arvostavat myöskin avoimuutta, eli sitä, että kyetään keskustelemaan kaikista asioista.

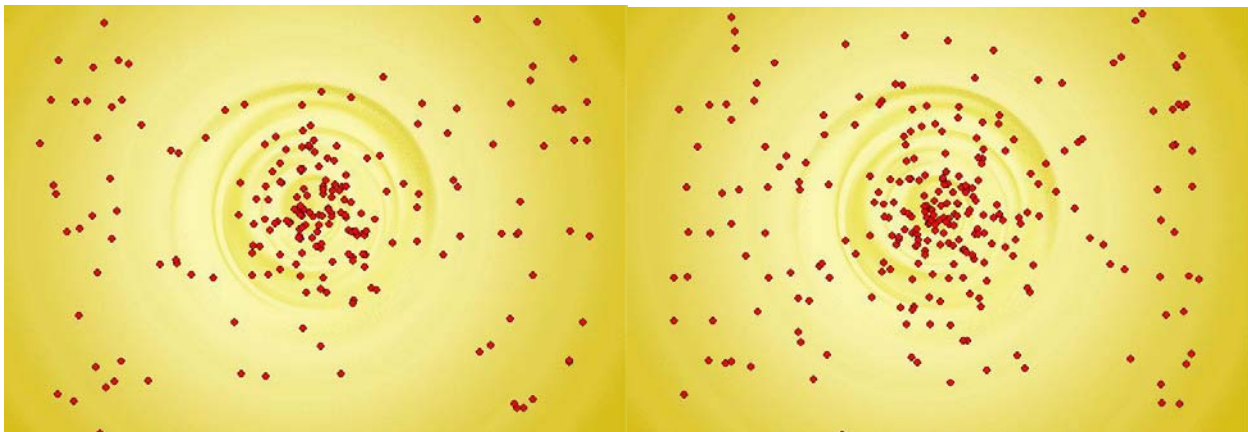
kiltteys ja kunniallisuus: aikuisille on tärkeää että lapset ovat kilttejä ja elävät suhteellisen kunniallista elämää... vanhemmille on myös tärkeää se, että lapset rakastavat vanhempia ja se että lapsella on kavereita ,eikä lasta kiusata... vanhempani antavat minulle oman mielipidevapauden ja kunnioittavat minun mielipidettäni... ja toruvat silloin kun teen väärin.. tiedän ,että vanhempani rakastavat minua.

Täytyy olla järkeä: Aikuiset arvostavat tietenkin sitä, että he voivat luottaa nuoriin ja kertoa heille asioita. Kaikki toivovat, että oma lapsi ei kiusaa eikä hauku muita, hänellä on ystäviä. Ihmisen täytyy siis osata olla muiden ikäistensä kanssa. Hänen kuuluu olla tunnollinen ja hoitaa pyydytyt asiat. Joskus tuntuu, että aikuiset haluaisivat meidän olevan joko liian lapsia tai liian aikuisia. Ihmisen täytyy osata ajatella itse, eikä vain mennä porukan mukana tekemään jotain tyhmää.

Pysyvänä väittämänä suvaitsevaisuuden suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa: ”Suvaitsevaisuutta, sen puolustamista: Että puolustaa kaikenlaisten ihmisten oikeutta olla omanlaisiaan”. Kaikkiaan väittämää arvioitiin 480 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 112 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 592 vastaajaa (59%), joista runsas viidennes ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Suvaitsevaisuutta, sen puolustamista	Että puolustaa kaikenlaisten ihmisten oikeutta olla omanlaisiaan	480	141,6063	106,5	106,0831	367	1	112

Taulukko 30. Suvaitsevaisuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 212 kertaa
(jätetty arvioimatta 135 kertaa, siirretty roskakoriin 66 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 142.36, Mediaani 94.50
Keskihajonta 110.90, Pienin 5, Suurin 367

Tytöt

ARVIOITU: 268 kertaa
(jätetty arvioimatta 140 kertaa, siirretty roskakoriin 46 kertaa)
ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 141.01, Mediaani 113.00
Keskihajonta 102.10, Pienin 3, Suurin 364

Suvaitsevaisuuteen liittyvä pysyvä vastaus on koettu erittäin merkittäväksi. Vastaajat arvelevat tunteensa aikuisten arvostavan erilaisuuden aktiivista puolustamista, joskin rehellisyyteen ja ahkeruuteen verrattuna varsin monet ovat arvioineet, ettei asialla ole heille henkilökohtaista merkitystä. Luokka-asteittain tai alueittain ei eroja roskalaatikkoon vetäneillä juuri ole.

Suvaitsemattomuus

Suvaitsemattomuus ei edelleenkään arvona tule mainittua kuin satunnaisesti: ”ei oo hoppari: ei käytä lökäpöksyjä eikä kuuntele neekeri poppia”. Aikuisia itseään saatetaan vastauksissa pitää suvaitsemattomina, joskin kyse saattaa olla vanhempien huolenpidosta:

Kuuntelu: nuorten täytyy kuunnella aikuisia, jotta he voisivat oppia jotain elämään tärkeitä asioita, vielä kun siihen on mahdollisuus.

pukeutuminen ja syönti: Söisivät nuoret terveellisemmin pukeutuvat oikein eikä niin että jäätyy hengiltä myös että ei puhu rumia tai vastaavaa

Muutamassa tyttöjen vastauksessa arvioitiin lisäksi opettajia kykenemättömiksi ymmärtämään nuorten käytöstä tai ulkonäköä, jopa käyttävän väärin arvosanan antamiseen liittyvää valtaansa. Asiallisuus, pirteys ja opettajan mielistely tuottaa paremmat numerot. Tämä on havaittavissa myös suositusta, mustaa huumoria tihkuvasta opettajan päiväkirjasta (Kontula 2005).

Aikuisten pitäisi yrittää samaistua lapsiin: Tarkoittaa sitä että jos esim. opettajat tai vanhemmat huomaavan lapsessa riehumista tai jotain muuta heidän ei pitäisi vain torua lasta ja sanella rangaistuksia vaan yrittää samaistua ja katsoa lapsen kannalta. En tällä tarkoita itseäni vaan luokkaa jossa olen. Kaikissa luokissa on varmasti vähintään yksi riehujia joihin opettajat ovat kyllästyneet. Opettajan pitäisi mielestäni ottaa asia oppilaan kannalta ja miettiä miksi oppilas riehuu tai näsävisastelee.

arvostavat: Opettajat luulevat liikaa ja haluavat ja luulevat että kaikki oppilaat on kaikissa hyviä ja sitä mukaa sitten antavat numeron esim. jos meikkaa rajusti ja on omituinen nii opettaja heti antaa huonon numeron liikunasta vaikka se nuori olisikin hyvä liikunnassa..se on syrjintää..opettajat ja kaikkii arvostavat sitä että osaa kaikki asiat heti..Se on väärin..ei niin tehdä!

Asiallinen Päivänsäde: Opettajille sekä muille aikuisille tuntuu olevan tärkeää että on asiallinen, tilanteessa kuin tilanteessa. Tärkeähän tuo kyllä onkin. Toinen luonteenpiirre josta aikuiset pitävät on iloisuus ja positiivisuus. Jos koulussa jaksaa olla asiallinen sekä iloinen, saa varmasti hyviä numeroita.

mielistely: opettajat tykkää kun esittää tykkäävänsä niiden aineista yms.....

Lisäksi suvaitsemattomuus tulee esille aikuisten suhteessa ulkonäköön: pitkätukkainen poika, lävistykset ja tatuoinnit eivät vastaajien mukaan miellytä vanhuksia. Nimenomaan vanhukset koetaan ulkonäön suhteen suvaitsemattomiksi.

rehellisyttä,kunioittaa vanhempia: autaa vanhoja ihmisiä, no siisti eikä mikään pitkälehtinen poika,autaa kotitöissä,on avoin,arvostaa sitä mitä saa vanhemmilta,

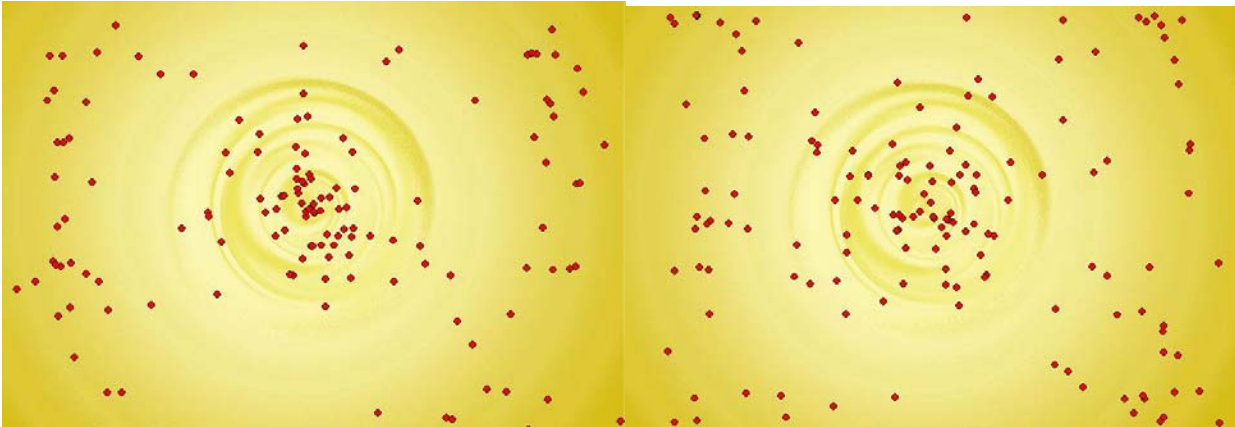
Ulkonäkö, kommunikointikyky, aika sama kuin nuorissa: Varsinkin vanhat ihmiset halveksivat nuoria, jotka pukeutuvat tai käyttäytyvät erilailla kuin lapsenlapsensa tai jonkun muun lapsenlapset. Vanha koira ei opi uusia temppuja, ei heitä pystytä pakottamaan pitämään esim. punk-henkisistä ihmisistä. Kompromissejakin on, esimerkiksi kaikki isovanhempani olivat hyvin järkyttyneitä nähdessään renkaan lävistäneen alahuuleni, mutta kyllä he ovat jo siihen tottuneet, uskoisin.

Aikuiset arvostavat nuorissa kunnollisuutta: Minun mielestäni aikuiset arvostavat nuoria jotka hankkivat/ovat hyvissä ammateissa, eivät ole täynnä tatuointeja ja ovat mukavia vanhoille ihmisille.

Suvaitsemattomuuden vähäisen ilmenemisen kanssa on lievässä ristiriidassa suhtautuminen pysyvään väittämään, joka suvaitsemattomuuden suhteen oli kolmannessa arviointitaulussa. Väite ”Sitä ettei puutu kiusaamiseen: Jos puuttuu kiusaamiseen tai on liian erilainen itselle tulee vain ongelmia” arvioitiin 287 kertaa, jonka lisäksi se laitettiin roskakoriin 363 kertaa. Yhteensä väitteeseen tarttui siis 650 vastaajaa (65%), joista kolme viidestä ei henkilökohtaisesti pitänyt asiaa aikuisten silmissä merkittävänä. Arvioinnin tehneistä pojista kolmannes ja tytöistä neljännes sijoittaa vastauslaatikon kuitenkin arviointitaulun keskipisteen tuntumaan.

Short	Long	Evaluations	Mean	Median	Stddev	Highest	Lowest	Recycled
Sitä ettei puutu kiusaamiseen	Jos puuttuu kiusaamiseen tai on liian erilainen itselle tulee vain ongelmia.	287	190,1498	190	123,011	437	2	363

Taulukko 31. Suvaitsemattomuus, pysyvä väittämä

Pojat

ARVIOITU: 137 kertaa
 (jätetty arvioimatta 117 kertaa, siirretty roskakoriin 159 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 182.44, Mediaani 158.00
 Keskihajonta 124.17, Pienin 3, Suurin 437

Tytöt

ARVIOITU: 150 kertaa
 (jätetty arvioimatta 100 kertaa, siirretty roskakoriin 204 kertaa)
 ETÄISYYS KESKIPISTEESTÄ: Keskiarvo 197.19, Mediaani 198.50
 Keskihajonta 121.52, Pienin 2, Suurin 424

Arviointitaulun ja sirontakuvion tulos viittaa siihen, että vastaajajoukko jakautuu kolmeen ryhmään arvioidessaan aikuisten arvostavan nuorissa kiusaamiseen puuttumattomuutta. Sekä tytöistä että pojista suurempi osa on laittanut vastauksen otsikkolaatikon avaamisen jälkeen roskakoriin kuin jättänyt arviointitauluun. Ne, joille vastaus ei ollut henkilökohtaisesti merkittävä, muodostavat suurimman ryhmän.

Toisen ryhmän muodostavat ne vastaajat, jotka eivät ole otsikkolaatikkoon tarttuneet lainkaan. Heille suvaitsevaisuus on joko yhdentekevä tai vaikeasti arvioitava arvo, tai sitten he eivät ole lukeneet arviointitaulun kaikkia otsikoita vaan kiirehtineet eteenpäin. Joka tapauksessa suvaitsemattomuutta mittaava pysyvä vastaus on jätetty kaikkein harvimmoin arvioimatta.

Kolmannen ryhmän muodostavat ne vastaajat, noin 10 prosenttia kaikista vastaajista, jotka siirtävät vastauksen keskipisteen tuntumaan. Heidän arvionsa mukaan läheiset aikuiset pitävät tärkeänä nuorena sitä, ettei tämä mene väliin, puutu asioihin tai kiinnitä huomiota. Vaikka pysyvä väittämä on tulkinnanvarainen aktiivisen väliintulon vaatimuksineen sekä erilaisuuden korostamisineen, kertoo arvio käänteisesti jotakin siitä ”mukavuuden” ja ”kiltteyden” tuottamasta tasapäisyyden odotuksesta, joita vastaajat olettavat aikuisten nuorissa arvostavan.

Luokka-asteittain eroja ei väittämään suhtautumisessa ole, sen sijaan alueella on pieni vaikutus. Oulun seudulla vastaus siirretään suhteellisesti useimmin roskakoriin, Kuopion seudulla eniten keskipisteen tuntumaan.

Muut

Pohdittaessa mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille, jäi muutama vastaus luokitusten ulkopuolelle. Luokassa muut ovat sellaiset vastaukset, joissa

- ei tiedetä mitä aikuiset arvostavat, mutta arvataan jotain (1) ”Enpä tiedä: En tiedä mitä ne arvostaa. varmaan liikkuvuutta tai jotakin semmosta.”
- epäillään, etteivät aikuiset arvosta mitään (4) ”Ei varmaan mikään: En ole huomannut kenenkään vanhempien vaativan lapsiltaan jotain kykyjä tai tapoja paitsi kotitöiden ja läksyjen tekeminen.”
- vastaus ei ole ymmärrettävä (10) ”grgreg: gregregre”; ”keskitys..todistus”

Kaikkiaan luokka muut on erittäin pieni ja korostaa entisestään yhdenmukaisuutta aikuisten tärkeinä pitämistä asioista.

Yhteenveto

Tuloksissa on tiettyä yhdenmukaisuutta Markku Verkasalon ym. (1996) tekemiin havaintoihin 15-vuotiaiden koululaisten arvoista. Heidän tutkimuksessaan nuoret arvioivat ihanneoppilaan olevan rehellinen, vastuuntuntoinen, kuuliainen, kohtelias, kyvykäs, älykäs, kunnianhimoinen, viisas sekä kunnioittavan vanhempiaan ja ikääntyneitä. Rehellisyyden, kuuliaisuuden ja kohteliaisuuden voidaan katsoa liittyvän säilyttäviin arvoihin, jotka arviointityökalulla kerätyssä aineistossa ovat myös keskeisessä asemassa tarkasteltaessa mitä ominaisuuksia aikuisten oletetaan nuorissa arvostavan.

Verkasalon ym. tutkimuksessa tarkasteltiin myös opettajien näkemystä ihanneoppilaasta, joka muodostui rehelliseksi, avarakatseiseksi, itsetuntoiseksi, sekä perhettä, ystäviä ja elämän merkityksellisyyttä korostavaksi. Ero oppilaiden näkemyksiin liittyy lähinnä perinteiden kunnioittamisen ja uudelle avautumisen välillä. Oletettavaa on, että myös arviointityökalulla kerätyt nuorten omat kuvaukset aikuisten arvostamista ominaisuuksista noudattavat samaa ihanneoppilaan kulttuurista kaavaa, joka keskeiseltä osaltaan ei välttämättä aikuisten arvomaailmaa kohtaa. Arvoakseli, jonka ääripäät muodostavat avoimuus muutoksille sekä säilyttäminen, saattaisivat erota myös tässä tutkimuksessa, mikäli myös aikuisilta olisi vastauksia kerätty.

Arviointitaulussa korostuvat sekä tytöillä että pojilla rehellisyys ja luotettavuus sekä kuuliaisuus ja kohteliaisuus. Pojat arvioivat kuitenkin tyttöjä useammin läheisten aikuisten arvostavan myös suoriutumista ja pärjäämistä.

Tarkasteltaessa arviointitaulun kymmentä – nuorten itsensä kirjoittamaa - useimmin arvioitua ja roskakoriin siirrettyä vastausta otsikkotasolla, havaitaan että aikuisten oletetaan arvostavan nuorten rehellisyyttä, luotettavuutta ja kohteliaisuutta. Kunnianhimo ja pärjääminen tulevat mainituiksi erityisesti poikien arvioinneissa. Roskakoriin siirretyt asiat sen sijaan eroavat toisistaan suuresti: tytöt arvioivat roskakoriin pilailijoiden viestit, poikien roskakoria leimaa yhtäläisyys eniten arvioituihin asioihin. Auttavaisuus ja hyvä käytös ovat sekä eniten arvioitujen että eniten roskakoriin vedettyjen joukossa.

<p>Tytöt, 10 eniten arvioitua</p> <p>koulun käynti, kaveripiirit vaikuttaa paljon kiltteys ja rehellisyys että olen rehellinen heille ja arvostan heitä. rehellisyys pystyy luottamaan ja on rehellinen rehellisyys Kohteliaisuus rehellisyttä,kunioittaa vanhempia, aikuiset arvostavat käytöstapoja Luotettavuus</p>	<p>Pojat, 10 eniten arvioitua</p> <p>lahjakkuutta ja rehellisyyttä että menee hyvin koulussa käyttäytyminen Asiallinen Päivänsäde käyttäytyminen rehellisyys, luotettavuus... Kohteliaisuus Vanhempani arvostavat minussa kypsyyttä ja kunnianhimoa Täytyy olla järkeä. Aikuisille tärkeää on nuoren pärjääminen elämässä</p>
<p>Tytöt, 10 eniten roskakoriin siirrettyä</p> <p>orjuuttajat heihei... olen kerkko juoksijan poika vanhepani arvostavat minussa salaperäisyyttä kismotus taito en mistään Ei varmaan mikään no ei "murkkuja" minua Juopottelematta oloa rahasäiliö--</p>	<p>Pojat, 10 eniten roskakoriin siirrettyä</p> <p>en mistään tottelevainen, auttavainen ja huolehtii nothing pukeutuminen ja syönti Käyttäydytkö hyvin? ei oo hoppers Sosiaalisuus ja auttavaisuus ovat aikuisille tärkeitä. No... varmaan puhumisen taito. samanlaiset tavat kuin aikuisilla liikunnalliset kyvyt</p>

Taulukko 32. Arviointitaulun ”Mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille” kymmenen eniten arvioitua sekä roskakoriin siirrettyä vastausta.

Päätelmät

Markkinatutkimuksissa on useaan kertaan osoitettu, että 15-24 –vuotiaiden arvomaailmassa korostuu kolme asiaa erittäin voimakkaasti. Hyväntahtoisuus kattaa ystävällisyyden, huolenpidon ja huomioon ottamisen. Hedonismi muodostuu mielihyvän ja nautintojen etsinnästä sekä itsensä hemmottelusta. Suoriutuminen pitää sisällään henkilökohtaisen menestymisen tavoittelun. Näiden ulottuvuuksien alle mahtuu vaihtelevia trendejä, kuten itseensä keskittyminen, auktoriteettiuskon pieneneminen, erottautuminen muista, vapauden pakko ja sitoutumisen pelko sekä kokemusten metsästäminen. On siis nuoria jotka ottavat toiset huomioon etsiessään nautintoja ja halutessaan henkilökohtaista menestystä. He haluavat myös, että heidän menestyksensä huomataan. Tämä tuottaa arvovierastajan kollektiivisten ja yksilöllisten arvojen välillä.

Tässä tutkimuksessa saatu erilainen tulos, jossa suoriutuminen on jäänyt varsin marginaaliseen osuuteen, selittyneenä pitkälti arvovierastajan ratkaisuksi kehitetyllä tilannesidonnaisuudella. Nuoret käyttävät eri tilanteissa eri arvoja käyttäytymistä ohjaavina kriteereinä. Oletettavaa on, että Zest-ohjelman jälkeen koululuokassa täytetty uudenlainen tietokonepohjainen kysely muodostaa tilanteen, jossa päällimmäisenä mielessä olevat arvostuksen kohteet tuottavat varsin yhdenmukaisia vastauksia: suorittamisen sijasta korostuvat luotettavuus ja rehellisyys sekä huolenpito ja hauskanpito.

Liitteen 4. leijakuvioista voi huomata, että tytöillä on vastauksissaan useampia arvoalueita kuin pojilla. Tästä huolimatta kuvioissa on tietty samanlaisuus. Sekä tyttöjen että poikien itse kirjoittamissa vastauksissa on varsin jyrkkä ero itse koettujen vahvuuksien, kaveripiirin arvioidun arvostuksen ja läheisten aikuisten arvostamien asioiden välillä.

Itse koettuihin vahvuuksiin liittyvien vastausten tulkinta toiminnaksi ja osaamiseksi perustuu pitkälti ajatukseen siitä, että nopeasti mieleen juolahtanut vastaus kertoo mitä päällimmäisenä on mielessä, miten kysymykseen on opittu vastaamaan. Kysyttäessä asioita ominaisuuksien sijaan, saadaan runsaasti toimintakuvauksia ja vähemmän toiminnan takana vaikuttavien arvojen pohdintaa. Vaatisi lisääaineistoa, jotta voisi varmuudella tulkita mikä arvo on ohjannut vastauksessa mainitun toiminnan valitsemista. Esimerkiksi jääkiekkoilua harrastavan tarkoituksena on voinut olla osoittaa, että hänen arvomaailmansa on suorituskeskeinen – tai hauskanpitoon liittyvä tai tunnollisuuteen ja ahkeruuteen perustuva. Nyt vastaus tulee tulkituksi sosiaalisen pääoman keräämisenä toiminnan kautta: tekemisen maininta on itsessään arvomaailmasta kertova valinta.

Kaveripiirissään tytöt arvostavat enemmän rehellisyyttä ja luotettavuutta kuin pojat, joille tärkeämpää on tekeminen ja hauskanpito. Aikuisten katsotaan arvostavan ennen kaikkea rehellisyyttä, luotettavuutta ja hyviä tapoja. Lisäksi pojilta odotetaan suoriutumista ja pärjäämistä enemmän kuin tytöiltä, joihin taas kohdistetaan runsaammin sosiaalisiin taitoihin ja huolenpitoon liittyviä odotuksia.

Alueittaisia eroja on hyvin vähän ja niiden merkitys on epäselvä. Esimerkiksi kaveripiirin arvostuksissa liittyivät pärjäämiseen ja suorittamiseen suurimmat alueittaiset vaihtelut: pojat olivat pohjoisessa suorituskeskeisempiä kuin etelässä, tytöt puolestaan päinvastoin. Eroa selittänee se, että aluejaon seurauksena vastaajaryhmät kutistuvat varsin pieniksi, jolloin sattuman merkitys kasvaa. Alueittaisen tarkastelun vaihtoehtona voisi tarkastella kouluja koon mukaan, joskin tällä kertaa kaikki tutkimukseen osallistuneet koulut olivat varsin samankokoisia.

Luokka-asteen perusteella ei merkittäviä eroja ole myöskään, mikä on hieman yllättävää. Esimerkiksi seksuaalisen kypsyymisen tuottamasta muutoksesta kaveripiirin arviointeihin arvostuksiin ei systemaattista vaihtelua löytynyt. Vastakkaiseen sukupuoleen liittyvät maininnat jäivät kaikkiaan varsin vähäisiksi.

Tärkeimpänä jaottelevana tekijänä on sukupuoli. Tytöille taideaineet ovat tärkeämpiä, pojille urheilu. Tytöt ovat sosiaalisuutta korostavia ja suvaitsevaisempia. Poikien vastauksissa sosiaalisuutta ei juuri ilmene mutta arviointitaulun mukaan myös he arvostavat ihmisissä sosiaalisuutta. Tytöt ovat poikia tunnollisempia vastaajia: heidän vastausprosenttinsa on korkeampi kautta kyselyn, vastauksensa merkkimääräisesti pitempiä ja monipuolisempia. Näyttää myös siltä, että tytöillä vastausprosentti kasvaa luokka-asteelta toiselle siirryttäessä, kun pojilla se vähenee.

Nuorten omat vastaukset ja arviointitaulu antavat usein varsin erityylisten kuvan mitä nuoret arvostavat tai arvioivat kavereidensa tai aikuisten arvostavan. Tämä pätee erityisesti poikien kohdalla, sillä heidän vastauksensa ovat pääsääntöisesti tyttöjen vastauksia suppeampia. Valmiista vastausvaihtoehdoista valitessa erot arvoulottuvuuksien välillä tasoittuvat.

Uskonnollisista arvoista, kuten henkistymisestä, seurakuntatoiminnasta tai elämän merkityksellisyydestä, ei mainita ainoassakaan vastauksessa. Poliittista vaikuttamista sivutaan vain yhdessä vastauksessa. Taloudellisiin seikkoihin viitataan vain muutamassa vastauksessa, tuolloinkin lähinnä vitsailun muodossa: kaveripiirin koetaan arvostavan nuorta, joka jakaa rahaa, karkkia tai suklaata. Myös suvaitsemattomuuden arvoalueeseen kuuluvat yhteiskuntajärjestys tai rasismi puuttuvat vastauksista. Yhteiskunnan monikulttuuristumiseen ja sen vaikutukseen yhteiskunnassamme ei vastauksissa otettu kantaa.

Tiettyä samankaltaisuuden painetta esiintyi erityisesti tyttöjen vastauksissa ja he myös totesivat, että pysyäkseen mukana kaveripiirissä pitää jaksaa olla hyväntuulinen tai kuunnella murheita, vaikka ei itse tulisikaan samalla tavalla kuulluksi. Tyttöjen vastauksista on tosin aistittavissa kyllästyminen kiltteyden vaatimukseen.

Kaikkiaan aineisto antaa kuvan yläkouluikäisestä nuorisosta, joka erottaa oikean ja väärän. Oikeaksi tulkitaan luottamuksen ja hauskanpidon yhdistelmä, jossa tärkeää on sanansa pitäminen ja tiettyjen nuoruusvaiheeseen kuuluvien vapauksien ottaminen. Luutnantti Koskelan sanoin voisi todeta, että ”asialliset hommat hoidetaan, muuten ollaan kuin Ellun kanat” (Linna 2005/1954). Näkemys sitoo nuoret vallalla olevaan luterilaiseen perinteeseen, jossa kyse on - kalvinistisen työhulluuden sijasta – siitä, että työt tehdään palvelevalla mielellä niin hyvin kuin osataan, mutta on ihmisellä parempaakin tekemistä (ks. OECD 2006). Vääräksi puolestaan tulee tulkituksi ”porukoiden mukana tyhmien tekeminen”.

Kuten kahdeksaslukkalainen tyttö Hakunilasta kirjoittaa:

Luotettava humoristi: Tärkeintä ystävässä on luotettavuus. Jokaisella pitää olla joku jolle voi kertoa asioitaan pelkäämättä niiden leviävän. En usko että luotettavuus tekee suosituksi, mutta suosio ei minusta olekaan tärkeää. Jokaiselle löytyy tästä maasta ystävä, olisi sitten minkälainen tahansa, enkä usko että jotkut tietyt ominaisuudet tekevät kenestäkään kaikkien toivomaa ystävää. Tietysti negatiivinen asenne, piikittely, epäluotettavuus ja sen sellainen karistaa muut luotaan, mutta kukaan tuskin on luonnostaan sellainen. Kun osaa kuunnella, nauraa, miettiä ja tukea, saa varmasti ystäviä.

Pohdinta

1. tulisiko jatkossa miettiä tutkimuksen rakennetta hieman uudella tavalla?
Aluksi tarkasteltaisiin mitä asioita kaverisi arvostavat muissa nuorissa. Luokittelun jälkeen tarkasteltaisiin missä asioissa koet olevasi hyvä. Vastajaat siirrettäisiin edellä tehtyihin luokkiin. Lopuksi katsottaisiin mitä nämä "mielipidejohtajat" ovat arviointitaulussa pitäneet tärkeänä ja mitä heivanneet roskikseen. Mielestäni tähän suuntaan tulisi jatkossa kysymyksiä ja vastaajan id-numerointia kehittää.
2. pitäisikö tutkimuksessa pitäytyä jatkossa ohjelmantuottajan yleisessä käytännössä: valitaan jokin teema, johon syvennytään? Esimerkiksi koulun ilmapiiriin liittyvä teema arvostusten näkökulmasta.
3. Tulisiko ensimmäinen kysymys miettiä uusiksi siten, että vastauksissa ei korostettaisi toiminnan lajia sinällään, vaan toiminnan takana olevia arvoja?
4. Pitäisikö arviointityökalun tuottaa nykyistä jämäkämpi aineistorunko: tämä tarkoittaisi vastausten asettamista pakollisiksi. Vain vastanneet pääsisivät kyselyssä eteenpäin.

LÄHTEET:

- Aapola, Sinikka (2001) "Liian varhaisen" ruumiillisen kehityksen ongelma. Teoksessa Puuronen, A & Välimaa, R (toim.) Nuori ruumis. Gaudeamus. Helsinki. 30-44.
- Brown, Peter (1996) Cultural capital and social exclusion: some observations on recent trends in education, employment and the labour market. Teoksessa Helve, H & Bynner, J (toim.) Youth and life management : Research perspectives. Yliopistopaino. Helsinki. 17-43.
- Ervasti, Heikki (2004) Työttömyys elämäntilanteena : ikäryhmittäistä vertailua. Teoksessa Erola, J & Wilska, T-A (toim.) Yhteiskunnan moottori vai kivireki? Suuret ikäluokat ja 1960-lukulaisuus. Minerva Kustannus. Jyväskylä. 139-159.
- Harinen, Päivi (2005) Nuoret monikansallistuvassa ja -kulttuuristuvassa yhteiskunnassa. Teoksessa Wilska, T-A (toim.) Erilaiset ja samanlaiset : Nuorisobarometri 2005. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Helsinki.
- Helve, Helena (2002) Arvot, muutos ja nuoret. Yliopistopaino. Helsinki.
- Hoikkala, Tommi (1989) Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen. Gaudeamus. Helsinki.
- Kontula, Aino (2005) Rexi on homo ja opettajat hullui! : opettajan päiväkirja. Ajatus. Helsinki.
- Laine, Kaarlo (1997) Ameba pulpetissa : koulun arkikulttuurin jännitteitä. SoPhi. Jyväskylä.
- Linna, Väinö (2005/1954) Tuntematon sotilas. WSOY. Helsinki. 61p.
- OECD (2006) Employment Outlook : Boosting Jobs and Incomes. Average annual hours actually worked per person in employment. Saatavilla osoitteessa <http://www.oecd.org/dataoecd/53/15/36900060.pdf> (luettu 10.8.2006)
- Puohiniemi, Matti (1996) Suomalaisten arvot yhteiskunnallisessa muutostilanteessa. Teoksessa Ahlqvist, K & Ahola, A (toim.) Elämän riskit ja valinnat : Hyvinvointia lama-Suomessa. 30-54.
- Rönkä, Anna (2006) Lapset ja työelämä- tutkimustuloksia ja näkökulmia. Alustus X perhetutkimuksen päivillä. Jyväskylän yliopisto, Agora 6.4.2006.
- Sallinen, Marjukka & Rönkä, Anna & Viheräkoski, Johanna (2003) Nuoret ja vanhempien työ. Nuorisotutkimus 21:4, 15-31.
- Salmela, Jaana (2006) Koetun sosiaalisen tuen, pätevyyden, itsearvostuksen ja liikunnan yhteyksiä nuoruusiän kasvuvuosina. Jyväskylän yliopisto, Chydenius-instituutti. Kokkola.
- Schwartz, Shalom (1992) Universals in the content and structure of values: Theory and empirical tests in 20 countries. Teoksessa Zanna, M (toim.) Advances in experimental social psychology, vol. 25. Academic Press. San Diego. 1-65.
- Unesco. Yleiskokouksen julistus 16.11.1995. Suvaitsevaisuuden periaatteiden julistus.

Verkasalo, Markku & Tuomivaara, Pauliina & Lindeman, Marjaana (1996) 15-year-old pupils' and their teachers' values, and their beliefs about the values of an ideal pupil. *Educational Psychology* 16: 1, 35-47.

Välimaa, Raili (2001) Nuoret ja ulkonäön merkitys. Teoksessa Puuronen, A & Välimaa, R (toim.) *Nuori ruumis*. Gaudeamus. Helsinki. 89-106.

Liite 1. Aineiston ryhmittely ja vastausprosentit

9lk.	missä olen hyvä	mitä kaverini arvostavat	vanhempien arvostus
Pääkaupunkiseutu			
Tytöt 30 (vast%)	20 (66%)	12 (40%)	19 (63%)
Pojat 37 (vast%)	8 (22%)	5 (13%)	4 (11%)
Oulun seutu			
Tytöt 71 (vast%)	75 (106%)	52 (73%)	51 (72%)
Pojat 65 (vast%)	28 (43%)	23 (35%)	22 (34%)
Kuopion seutu			
Tytöt 53 (vast%)	29 (55%)	26 (49%)	16 (30%)
Pojat 49 (vast%)	15 (31%)	13 (27%)	12 (24%)
Eura			
Tytöt 20 (vast%)	9 (45%)	6 (30%)	8 (40%)
Pojat 18 (vast%)	11 (61%)	7 (39%)	7 (39%)
Yhteensä			
tytöt 174	ka. 76%	ka. 55%	ka. 54%
pojat 169	ka. 37%	ka. 28%	ka. 27%

taulukko 1. Yhdeksäsluokkalaisten kuvausten lukumäärä ja osuus vastaajien määrästä.

8lk.	missä olen hyvä	mitä kaverini arvostavat	vanhempien arvostus
Pääkaupunkiseutu			
Tytöt 83 (vast%)	57 (69%)	50 (60%)	41 (50%)
Pojat 69 (vast%)	33 (48%)	15 (22%)	19 (28%)
Oulun seutu			
Tytöt 32 (vast%)	16 (50%)	12 (38%)	13 (41%)
Pojat 41 (vast%)	26 (63%)	19 (46%)	20 (49%)
Kuopion seutu			
Tytöt 22 (vast%)	11 (50%)	7 (32%)	8 (36%)
Pojat 18 (vast%)	7 (39%)	3 (17%)	3 (17%)
Eura			
Tytöt 22 (vast%)	21 (96%)	11 (50%)	13 (59%)
Pojat 21 (vast%)	10 (48%)	7 (33%)	5 (24%)
Yhteensä			
tytöt 159	ka. 66%	ka. 50%	ka. 47%
pojat 149	ka. 51%	ka. 29%	ka. 32%

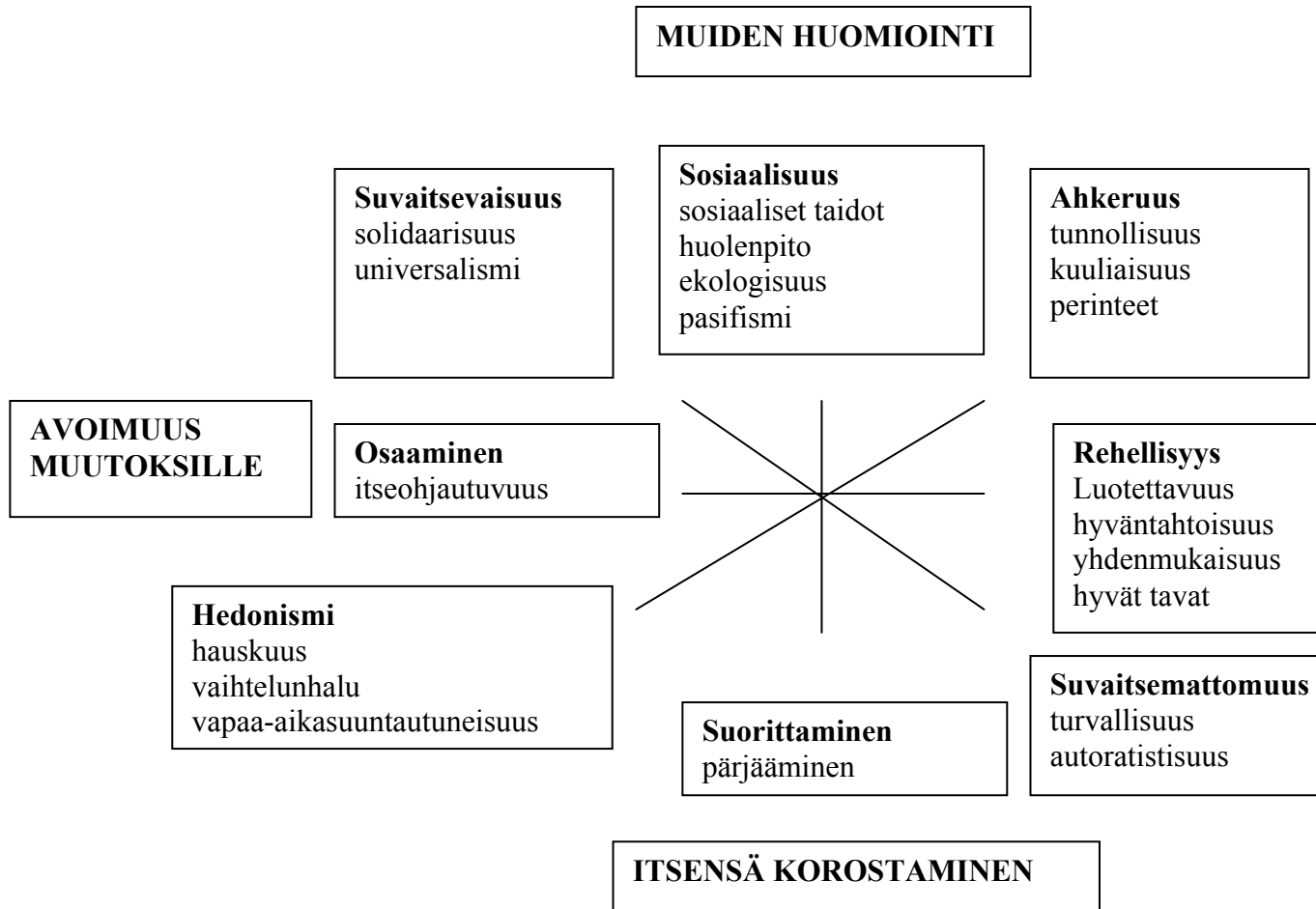
taulukko 2. Kahdeksäsluokkalaisten kuvausten lukumäärä ja osuus vastaajien määrästä.

7lk.	missä olen hyvä	mitä kaverini arvostavat	vanhempien arvostus
Pääkaupunkiseutu			
Tytöt 39 (vast%)	20 (51%)	20 (51%)	16 (41%)
Pojat 41	22 (54%)	13 (32%)	12 (29%)
Oulun seutu			
Tytöt 78 (vast%)	49 (63%)	42 (54%)	39 (50%)
Pojat 86 (vast%)	45 (52%)	27 (31%)	27 (31%)
Kuopion seutu			
Tytöt 46 (vast%)	31 (68%)	25 (54%)	24 (52%)
Pojat 35 (vast%)	30 (90%)	16 (46%)	17 (49%)
Eura			
Tytöt 18 (vast%)	6 (33%)	4 (22%)	3 (17%)
Pojat 17 (vast%)	5 (29%)	6 (35%)	7 (41%)
Yhteensä:			
tytöt 181	ka. 59%	ka. 50%	ka. 45%
pojat 179	ka. 57%	ka. 35%	ka. 35%

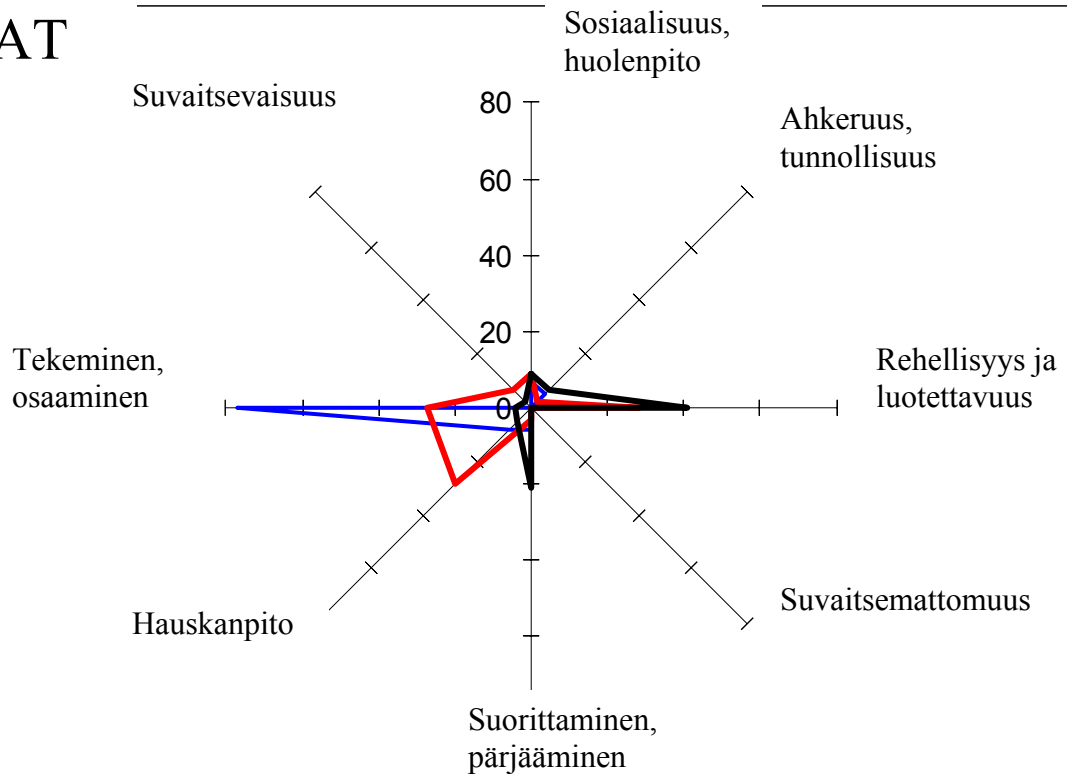
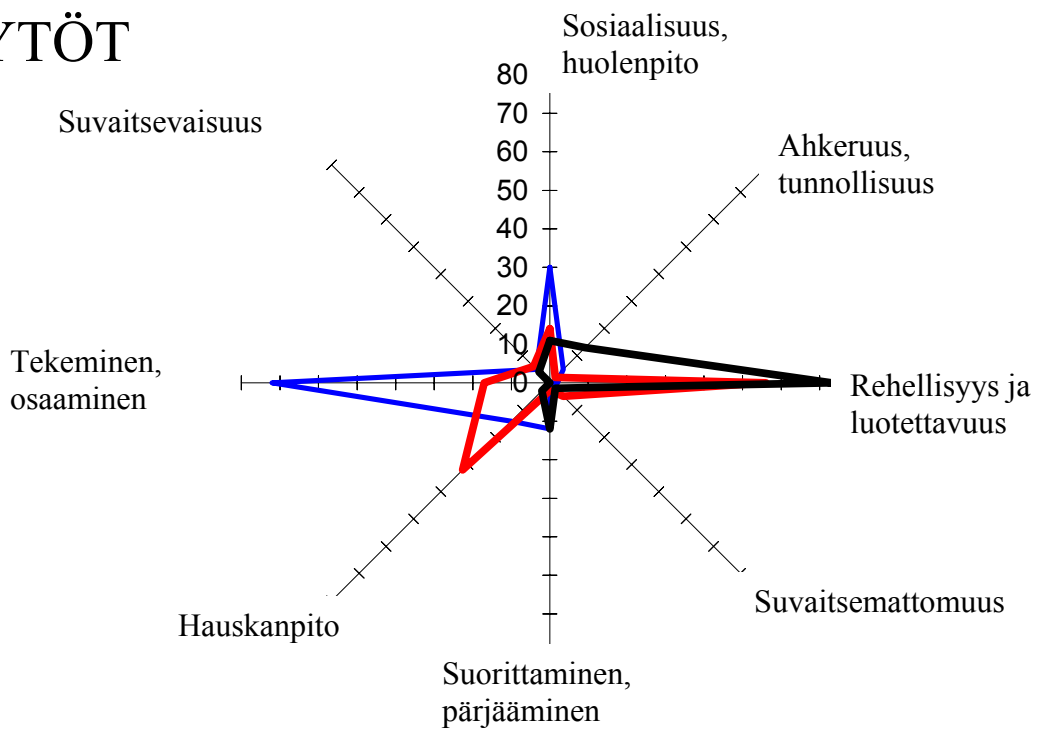
taulukko 3. Seitsemäsluokkalaisten kuvausten lukumäärä ja osuus vastaajien määrästä.

Liite 2. Kuva arviointitaulusta

Liite 3.

Liite 4.

POJAT**TYTÖT**

■ Missä asioissa koet olevasi hyvä?

■ Mitä ominaisuuksia kaverini arvostavat toisissa nuorissa?

■ Mitkä ominaisuudet nuorissa ovat tärkeitä aikuisille?